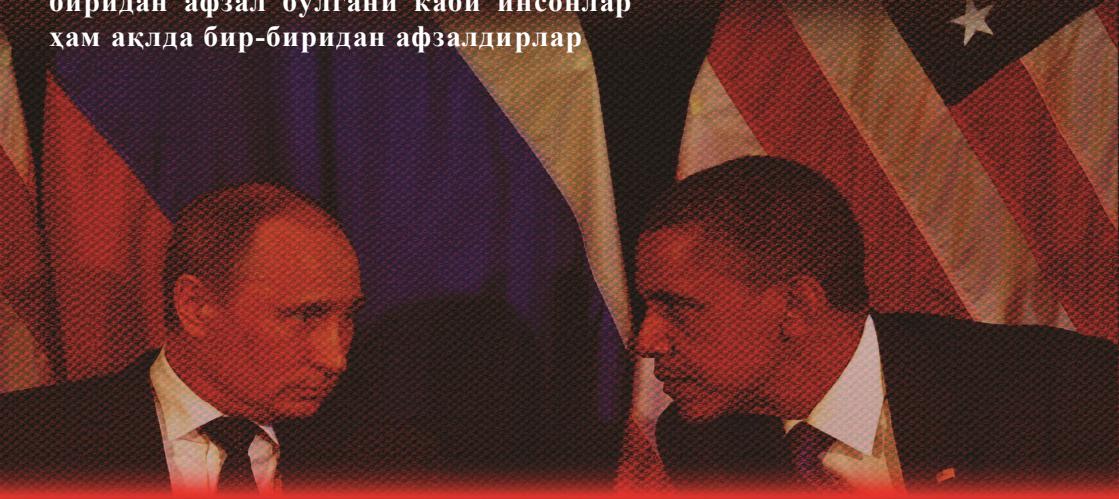

الوعي O'zi

360°

- Насронийлик ақидасининг ботиллиги хақида ақлий ва шаръий мулоҳаза
- Олам иқтисоди жар ёқасида?! (2)
- Мусулмонларнинг Ғарбга ҳижрат қилиши муаммоси: (унинг сабаблари, хатарлари ва оқибатлари) (3)
- Дараҳтлар меваларда бир-биридан афзal бўлгани каби инсонлар ҳам ақлда бир-биридан афзалдирлар

Ўттиз биринчи йил чиқиши, мухаррам 1438ҳ – октябр 2016м

Қамарий ойнинг биринчи куни Ливан унверситети мусулмон ёшлари томонидан
Ливан ОА вазирлиги 1989/11/15да берган 166 сонли руҳсат асосида чиқарилади

Кенг қамровли-фикрий-сақоғий журнал www.al-waie.org

АЗИЗ ЁЗУВЧИЛАРГА

- «Ал-Ваъй»да чиқадиган мавзуларни олдиндан изн олмасдан туриб қайта нашр килиш жоиздир. Факат «ал-Ваъй» журнали маңба сифатига кўрсатиб ўтиши лозим.
- «Ал-Ваъй» факат илгари нашр килинмаган мавзуларнига кабул киласди. Агар илгари нашр килинган мавзу бўлса, уни ёзиб юборувчи олинган манбани кўрсатиб ўтиши шарт.
- «Ал-Ваъй» юборилган мавзуларни тузатиш хукукини ўзидা саклаб колади ва нашрга кабул килинмаган мавзуларни эталарига кайтариб юбориш мажбуриятини олмайди.
- Маколада келтирилган Курбон оялтарининг ҳаммасини ракамини кўрсатишингизни, оят ва ҳадисларни белгилаб қўйишингизни ҳамда Пайғамбар ҳадисларни ровийларини кўрсатишингизни сўраймиз.

НУСХА БАХОСИ

Ливан	1000 Ливан лираси
Германия	1 евро
АҚШ	2,5 АҚШ долларни
Канада	2,5 Канада долларни
Австралия	2,5 Австралия долларни
Британия	1 фунт стерлинг
Швеция	15 Швеция кронаси
Дания	15 Дания кронаси
Бельгия	1 евро
Швейцария	2 Швейцария франки
Австрия	1 евро
Пакистон	1 АҚШ долларни
Туркия	1 АҚШ долларни
Яман	40 риёл

ХАБАР ЙЎЛЛАШ УЧУН

info@al-waie.org

Qышбу сонга:

- **Ал-Ваъй сўзи:** Американинг Ҳалабга зарба бериш режасидаги алдовлари 3
- Насронийлик ақидасининг ботиллиги хақида ақлий ва шаръий мулоҳаза 11
- Олам иқтисоди жар ёқасида!! (2) 25
- Мусулмонларнинг Ғарбга хижрат қилиши муаммоси: (Унинг сабаблари, хатарлари ва оқибатлари) (3) 37
- **Олам мусулмонлари хабарлари** 46
- **Қуръони Карим сұхбатида** 53
- **Жаннат боғлари:** Ресулуллоҳ ﷺ бундай марҳамат қилдилар: «Мен қиёмат соати яқин қолган пайт юборилдим» 68
- Қалбларга Вақти-вақти билан ором бериб туринг:** Даражатлар меваларда бир-биридан афзал бўлгани каби инсонлар ҳам ақлда бир-биридан афзалдирлар 72
- **Сўнгги сўз:** Ғарб ҳазорати кулаганининг эълон қилиниши альтернатив Исломий моделни эълон қилинишига боғлиқ 75
- Америкалик журналист: Сурияни бўлиб ташлашдан бошқа чора йўқ, унинг яхлитлигини сақлаб қолиша қаттиқ туриб олиш оммавий кирғин демакдир. 78

МАВЗУ ЙЎЛЛАШ УЧУН

subjects@al-waie.org

АМЕРИКАНИНГ ҲАЛАБГА ЗАРБА БЕРИШ РЕЖАСИДАГИ АЛДОВЛАРИ

Суриядаги мусулмонларга қарши ҳалқаро тил бириктирувни хамон Америка бошқариб келмоқда. У қўзғолонга барҳам беришда ва уни йўналишидан буриб юборишда кетма-кет муваффақиятсизликка учраганидан кейин Россия билан келишув тузди. Бу келишувга мувофиқ Россия мусулмонларга таслим бўлишдан бошқа чора қолдирмаслик учун имкониятидаги бор жиноятни ишга соладиган бўлди. Россия амалда урушга кирди ва жонлигу жонсиз нарсани қолдирмай бомбалай бошлади. Максад бу жиноятлар орқали Сурия ва Эрон режими рўёбга чиқаролмаган ишни рўёбга чиқариш эди.

АҚШ-Россия ўртасидаги келишув яққол намоён бўлиб қолди. Гарчи Америка ўзини Россиянинг бундай ваҳшийликларига қарши қилиб кўрсатиш орқали жамоатчиликни алдашга уринаётган бўлса-да, бирок унинг бу ваҳшийликларидан Сурия режимига душман бўлган иккинчи томонга босим ўтказишда фойдаланмоқда. Токи, ушбу Сурия режимига душман бўлган иккинчи томон Асад билан музокара олиб боришни қабул қилиб, мухолафатдан терроризмга қарши курашиб учун режимга қўшилишни талаб қилсин. Америка позициясини синчилаб кузатиб бораётган киши, бу позициянинг алдовларга тўла эканига гувоҳ бўлади. Американинг бундай алдовларидан мисол қилиб келтиришдан олдин, унинг Обама даврида Сурияда юз берган ишларга нисбатан қандай позиция тутганини эсламофимиз лозим. Шунингдек, кичик Бушнинг дунёга яккаҳоким бўлиш сиёсатида омади чопмагач, кейин Обама келиб, бу сиёсатни шахсан ўзи тўхтатганини расман эълон қилгач, Америка сиёсатида қандай бурилиш бўлганини ҳам эсламофимиз керак. Бизнинг бу даражада ортга мурожаат килаётганимиз сабаби шундаки, сиёсий воқеа-ходисалар бир-биридан ажратилган ҳолда ўрганилмайди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки минтақа гувоҳ бўлаётган тил бириктирувлар ва мусулмонларга қарши содир этилаётган жиноятлар минтақа устида бўлаётган ҳалқаро кураш доирасида ҳамда минтақадаги

мусулмонлар билан капиталистик Ғарб давлатлари ўртасидаги ҳазорий кураш доирасида юз бермоқда.

Ха, кичик Бушнинг неоконсерваторлар билан бирга олиб борган сиёсати дунёга яккаҳоким бўлишга асосланди. Сиёсий Исломни дунёдаги биринчи стратегик душман деб белгилашда ва террорга карши кураш ниқоби остида Исломга қарши курашишда кичик Буш отасининг йўлидан борди. У Ўрта Шарқни ёлғиз ўзининг нуфузи остидаги минтақага айлантириш учун бу минтақага Сайкс-Пикога альтернатив сифатида янги Ўрта Шарқ лойиҳасини жорий қилмоқчи бўлди. Бу режани рўёбга чиқариш ёки мажбуран ўтказиш учун кичик Буш шафқатсиз куч ишлатиш услубидан фойдаланди ва мусулмонларга қарши энг манфур жиноятлар, террорлар содир этиш билан шуғулланди. Унинг наздида мусулмонларни қирғин қилиш, Голливуд кинофильмларида намойиш қилинган қотилликлардан ҳам енгил эди. У ўрмон ваҳшийлари йиртқичлигидан ҳам ўтиб тушган йиртқичлик билан мусулмонларни қўйноққа солди. Ҳатто бу ахвол мусулмонлarda унutilmas тарихга айланди.

Кичик буш даврида америкаликлар чексиз жиноятларни содир этиш билан бирга катта инсоний ва моддий талофатларга ҳам дуч келишди, АҚШнинг халқаро мавқеи бекарорлашиб қолди. Америка деярли бутун капиталистик низомни қамраб олган оғир молиявий кризисга тушиб қолди. Американинг кутган натижалари тамоман тескари тус олди ва кутилмаган ишлар юз берди. Бунинг натижасида капиталистик низом хавф-хатар остида қолди ва унинг системаси бутун дунё миқёсида таназзулга юз тутди. Мана шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки Обаманинг ҳокимиётга келиши дунёни ёлғиз бошқариш сиёсатида Буш муваффакиятсизлигининг табиий натижаси бўлди.

Обама курдатга келгач, кураш моҳиятини ўзгартирган ҳолда, услубини ўзгартиришга мажбур бўлди. У кичик Буш эплолмаган «қўйпол куч» ўрнига, юмшоқ куч услубини қўллади, макр, ёлғон ва билвосита курашиш йўлига ўтди. У режимларга зарба беришда, уларни ўзгартиришда, уларга таҳдид қилишда, халқлар орасига фитна ва ички урушлар уруғини экишда, шахсларни сотиб олишда ҳамда сунқасдларни амалга оширишда жосуслик хизматидан фойдаланди. Шунингдек у майдондан кучларини олиб чиқиб кетгач, минтақадаги малай ҳукмдорларидан кураш қуроли сифатида фойдаланди. Обама мусулмонларнинг ўз ҳукмдорларига қарши кўтарган қўзғолонларида, айниқса, Суриядаги қўзғолонларида ушбу алдов сиёсатини қандай ишга солди, ўзи?!

Дарҳақиқат, Обама Суриядаги курашни парда ортида туриб бошқарди. Зоҳирда малайи Башар Асадни ўз халқига нолойик раҳбар эканини иддио қилди-ю, аслида Башарга қирғин қилишга ўзи буйруқ берди... Суриядаги қон тўкилишларга ўзини норози қилиб кўрсатди, инсонпарварлик ёрдамларини кўрсатди, унинг давлати «Сурия дўстлари» бўлган давлатлар гурухига раҳбарлик қилди, хориждаги ўзи ясаган сиёсий мухолафатни бошқариб турди, уни бошқаришдан Сурия келажаги борасида музокара қилишда малай режими бир томонда турса, айни мухолафат иккинчи томонда туришини кўзлади ва шу орқали америкача ечимга эришиш учун бу икки томонда мувозанат пайдо қилишини хоҳлади. Бир вақтнинг ўзида, яна парда ортида туриб, Суриядаги қўзғолонга қарши шундай жиноятлар содир этдики, улар ўзидан олдинги кичик Бушнинг Ироқ ва Афғонистонда содир этган жиноятларидан қолишмади. Бироқ бу жиноятларни у ўз қўли билан эмас, малайлари қўли билан амалга оширди. Бу малайларнинг биринчиси қонхўр режим бўлса, колганлари Эрон ва унинг Ироқ режимидаги тобелари, Ироқ ва Ливандаги ўзига тобе мазҳабпарамст жангарилари эди. Буларнинг ҳаммаси муваффақиятсизликка учрагач, Америка Россия билан манфаатлар битимини тузди. Бу битим ўзгартириш, яъни туб ўзгартириш истагида каттиқ турган қўзғолончиларни йўқ қилиш ва айни нопок жиноий миссияни бажариш устидаги битим бўлди. Чунки қонхўр режим билан Эрон режими дохил иккала иттифоқчилари ҳарбий жиҳатдан заифлашиб, янада кучлироқ ҳарбий аралашув зарур бўлган эди. АҚШ-Россия ўртасидаги бу манфаатлар битимидан ағдарилиш арафасида турган қонхўр режимни сақлаб қолиш ҳамда АҚШнинг Женева конференцияси қарорларига рози бўлмаётган жангчи гурухларга терроризм тамғасини ёпиштириб, ҳарбий жиҳатдан уларни йўқ қилиш кўзланган. Ана шунда Россия Суриядаги низолашаётган икки томон – Асад ва хорижий мухолафат ўртасида формал ҳарбий мувозанат яратади, шу шарт биланки, мўътадил қуролли гурухлар, яъни америкача ечим лойиҳасига рози бўлган гурухлар мухолафат делегацияси таркибида бўлиб, учинчи томоннинг вакили бўлсин.

Буларни баён қилганимиздан кейин, энди, Американинг Суриядаги вазиятга нисбатан нопок мустамлакачилик ўйинини бошқариб туришда ишлатаётган ёлғон сиёсатларидан намуна келтирамиз.

Американинг ҳам куч билан, ҳам ёлғон орқали амалга оширмоқчи бўлаётган режаси, унинг лойиҳасига қарши чиқаётган

куролли гурухларни терроризмга карши кураш никоби остида йўқ қилишдан иборат. Буни у ИШИД ва Жайшу Нусрат ташкилотларини йўқ қилиш никоби остида амалга оширмоқчи бўляпти. Аслида эса, қўлида рошид Халифалик лойиҳаси бор кишиларга қарши курашишни мақсад қилган. Чунки АҚШ учун масала ғоят жиддий... Унинг лойиҳасига қарши чиқаётган қуролли гурухларни Женева конференцияси орқали террорчилар гурухига кўшмоқда. Масалан, Керри бу ҳақда Вена конференциясида ҳам баёнот бериб ўтди...

Американинг айни режаси сари ташлайдиган қадамларига келсак, улар қўйидагилардан иборат:

- Куролли гурухларни мўътадиллар ва экстремист террористларга ажратиш. Шу мақсадда Саудия Америка буйруғи асосида 2015 йил декабрда Риёз конференциясини уюштириди ва унда Саудия, Туркия ва Қатардан кўумак оловучи қуролли гурухларни йиғди. Конференцияда 32 аъзодан иборат музокаралар олий ҳайъати тузишга келишилди, улардан ўнтаси гурухлардан, тўққизтаси коалициядан, бештаси координацион ҳайъатдан, саккизтаси мустақил шахслардан иборат бўлди. Йиғин баённомасида иштирокчилар «Женава-1»га таянган ҳолда ҳамда БМТ раҳнамолиги ва кафолати остида Сурия режими вакиллари билан музокара қилишга тайёр эканликларини билдириши.

- Америка наздида террорчи дея ҳисобланган гурухларни муйян минтақаларда қамал қилиб, Россия томонидан уларни шафқатсиз бомбардимон қилиш. Бундан эса ушбу минтақалардаги мусулмонларга у ерларни ташлаб чиқиб кетишлари учун босим ўтказишни ёки мусулмонларнинг нариги гурухларга – улар бошқа минтақаларга чиқиб кетишлари учун – босим ўтказишларини ва бу гурухларни Идлиб каби минтақаларга қамаб, ўша ерда ҳаво хужуми орқали кулларини кўкка совуришини кўзлашган... Бу каби иш ҳозир Ҳалабда кетмокда. Бундан ташқари, бу иш ортида Американинг ошкор бўлишини истамаётган бошқа мақсади ҳам бор. Бу мақсад айни гурухларнинг халқ қўллаб-куватловидан маҳрум бўлишидир. Гурухларнинг халқ қўлловини бой бериши Америка учун ўз ечимини жорий қилишда ғоят мухим ҳисобланади.

- Турли минтақалардаги мавжуд турли жанговар кучларни Америка наздида террорчилар ҳисобланган гурухлар жойлашган минтақаларга куруқликдан хужум қилишга сафарбар қилиш. Масалан, Сурия режими кучларини, курд кучларини, Жайши Ҳур кучларини ҳар бирини ўzlари назорат қилаётган минтақалардан

мазкур минтақаларга сафарбар қилиш. Бу қадам Америкага шундай ютуқ келтиради, айни гурухлар ўртасида ўзаро жанг бошланади, бу билан келажакда Суриядаги мусулмонлар янги миллий армия, бинобарин, янги сиёсий лойиҳага қўшилишга мажбур бўладилар...

- Энди, Туркия позициясига келсак, бунинг ҳам турган битгани алдов ва сохтакорликдан иборат. Жумладан, Эрдоган яқинда ўзи томонидан қўллаб-қувватланувчи қуролли гурухларни Жабҳати Ҳалабдан ажратиб, ўзининг шимолдаги курд душманларига қарши олиб бораётган жангига қўшди, бу эса Жабҳати Ҳалабнинг рус ҳужумлари олдида анча заифлашиб қолишига олиб келди, кейинчалик бу иш Россия-Туркия келишувига билан бўлгани маълум бўлди. Эрдоган Россия-АҚШ келишувига тамоман уйғун қадам ташлайди. Бугун эса ўзи билан Ирок режими ўртасидаги сиёсий вазиятни таранглаштириш учун турли сохта сабабларни келтириб чиқараётганига гувоҳ бўляпмиз. Чунки бу нарса Ҳалабда содир бўлаётган ишлардан узокроқда туришга бир баҳона бўлади. Таъкидлаш лозимки, Туркияning қонхўр Асаднинг қудратда қолишига нисбатан позициясининг ўзгариб туриши ҳамда Эрдоганиннинг Ҳалаб Туркияning қизил чизигидир, дея баёнот бергани ҳеч кимга сир эмас. Мана, бугун у Ҳалабни батамом ёрдамсиз қолдириб, душманга топшириб қўйди...

- Қуролли гурухларни қўллаб-қувватловчи регионал давлатлар позицияси. Бу давлатлар айни гурухларни фақат ўз манфаатлари учун қўллаб-қувватлашади, уларнинг манфаати учун эмас. Бу давлатлар айни гурухларга маблағ ва қурол-ярок бериб, эвазига уларга ўzlари чизган қизил чизикдан нарига ўтмасликни шарт қилишади. Шунинг учун бу позиция Сурия қўзғолонини йўқ қилишда энг хавфли ҳисобланади. Чунки бу давлатларнинг ўзи хўжайнлари буйрукларига риоя қилишади, ўzlарича ҳеч қандай қарор қабул қилишолмайди. Бу Қатар ташқи ишлар вазири Мұҳаммад ибн Абдураҳмоннинг 2016 йил 5 октябрдаги баёнотидан ҳам очик кўриниб турибди. Баёнотида у Сурия дўстлари гурухининг қуролли гурухларни таъминлашни феврал ойидан бери «тўхтатиб, энг кам миқдорга туширган»ини таъкидлади. Табиийки, бу АҚШ қарори билан бўлган.

- АҚШ-Россия келишуви. Ғоят кенг қўламга кўтарилиган бу келишув 2015 йил 29 сентябрда Обама билан Путин ўртасида бўлиб ўтган Вашингтондаги учрашувнинг эртасига ёқ бошланди. Башар Асадга қарши бошланган қўзғолоннинг биринчи кунидан бошлаб Американинг позицияси Сурия аҳлини алдашга асосланди.

Сурия аҳлига қарши халқаро тил бириктирув ортида турганлар америкаликлардир. Биз бир оз фикрлаш биланоқ, факат улкан имкониятга эга халқаро нуфузи кучли бўлган давлатгина бундай халқаро тил бириктирувга етакчилик қилиши мумкинлигини тушуниб олиш мумкин. Яхиси, АҚШнинг Ҳалабни қамал қилиш ва ўз лойихасига қарши чиқсан гурухларни йўқ қилиш мавзусида тутган ёлғон позициясини биргаликда ўрганайлик: АҚШ ташқи ишлар вазирлиги 2016 йил 3 октябрда Россия билан алоқа каналларини тўхтатишга қарор қилганини билдирган эди. Бирок 2016 йил 5 октябрда Россия ташқи ишлар вазирлиги чиқарган баённомада «Россия ташқи ишлар вазири Сергей Лавров билан АҚШ ташқи ишлар вазири Жон Керри ўртасида Суриядаги вазиятни муҳокама қилиш учун навбатдаги телефон сўзлашуви бўлиб ўтди ва бу сўзлашув Вашингтоннинг Россия билан алоқа каналларини тўхтатишга қарор қилганига қарамай ўтказилди», дейилди. Баённомада айни сўзлашув АҚШ томонининг талаби билан ўтказилгани айтildи.

- Орадан бир кун ўтибоқ тулки де Мистура чиқди ва холис гурухларни йўқ қилишга қаратилган айни жаҳаннамий режага ўз хиссасини кўшиб, террорчи дея аталаётган айни гурухларга қарши Ҳалаб аҳлини гижгижловчи дўқ-пўписали баёнотини берди. Жумладан, у «Келаси икки ёки икки ярим ой ичидеёқ Ҳалаб шарқий маҳаллалари батамом вайронага дучор бўлиши мумкин... Биз хусусан, ушбу қадимиш шаҳар хақида сўз юритяпмиз», деди. Кейин Фатҳи Шом жабҳасининг айни шаҳарда бўлиши Москва билан Дамашқ учун айни шаҳарга ҳужумларини давом эттиришларига тайёр оқлов бўлаётганини таъкидлади. У ушбу жангчи гурухларга мурожаат йўллаб, «Агар сизлар қуролларингизни олиб, ўз хурматингиз билан Идлибга ёки ўзингиз истаган ҳар қандай шаҳарга чиқиб кетишга қарор қилсангиз, мен шахсан ўзим сизга ҳамроҳ бўлишга тайёрман», деди. Бундай баёнот Россия содир этаётган жиноятлардан хавф жиҳатидан қолишмайди. Маълумки, Россия ташқи ишлар вазири ўринbosари Михайл Богданов Москва де Мистуранинг айни ташаббусини қўллаб-қувватлади ва ушбу қадамни ташлаш вақти келганига ишонишини айтди.

Шунингдек, АҚШнинг муҳим қуролларидан бири саналган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг расмий позицияси ҳам ўртага чиқди ва айни жаҳаннамий режада бу ташкилот нопок рол ўйнаётгани фош бўлди. Унинг 2016 йил 5 октябрда Ҳалабдаги вазиятга оид ҳисоботида – БМТ котибияти инсонпарварлик

ишларини мувофиқлаштириш мақсадида «Ҳалаб шарқида сўров ўтказди, унга кўра, аҳолининг 50 %и агар имконият яратилса, кўчишни истаётганини билдириди», дейилади ҳамда аҳоли бошдан кечираётган руҳий муаммоларга эътибор қаратади. Ушбу шубҳали ҳисоботда яна – Ҳалаб шарқида қамалда қолган 275 минг нафар суряликлар озиқ-оқват маҳсулотлари тугаб бораётгани ҳамда ёқилғи сифатида баклашкаларни ёқиб кун кўришаётгани эътиборидан, уларнинг тенг ярми кўчишни истаётганини билдиргани айтилади ҳамда озиқ-овқат етишмовчилиги сабабли уларнинг нархи кўтарилиб кетгани кўшимча қилинади. Сўнг ҳисоботда таъкидланишича, оналар қоринларини маҳкам боғлаб олиб, овқат ўрнига кўпроқ сув ичиб юрибдилар ва буни қамалда қоринлари очганини узоқроқ вакт сезмай туриш ва ўзлари емай, болаларини едириш мақсадида килмоқдалар...

Американинг Суриядаги сиёсати мана шу. Бу сиёсат инсонийликдан бутунлай холи экани, содир бўлаётган барча жиноятларнинг муаллифи шу сиёсат экани яқол кўриниб турибди. Айни воқелик бизга ёмон ном чиқарган Обаманинг ilk қудратга келган пайт 2009 йил Қохира университетида қилган баёнотини эслатмоқда. Ўшанда у «Биз ўзимиз истаган дунёни яратишга қодирмиз, бироқ бу биздан айни янги қадамни ташлашимиз учун керак бўладиган мардликка эга бўлишимизни талаб қиласди», деган эди. Бу янги қадам кичик Буш сиёсатидан услугу жиҳатидан фарқ килса-да, бироқ АҚШнинг мустамлакачилик назарияси бўйича ҳам, дунёнинг биринчи давлати мақомини сақлаб туришида ҳам, ўз манфаатларини рўёбга чиқариш йўлида энг манфур жиноятлар содир этишда ҳам бир-биридан асло фарқ қилмайди.

Бугун мусулмонлар, хоҳ Сурияда, хоҳ унинг ташқарисида бўлсинлар, бошқа инсонларсиз бир бутун Умматдирлар. Айнан бир бутун Уммат бўлганлари учун душманнинг шунча адоватига учрамоқдалар. Демак, мусулмонлар ҳам душманга қарши айнан бир бутун Уммат сифатида душманлик қилишлари лозим. Шу душман уларга қарши курашиб осон бўлиши учун юртларини бўлиб ташлади, мусулмонларнинг куч-кудратга тўлиб, унинг мустамлакасига чек қўймасликлари учун юртлари бойликлари ва ресурсларини талон-тарож қилди, устиларига душманни кўриклаб, ўз ҳалқини қиришдан тоймайдиган ва холис мусулмонларнинг мавжуд вазиятни ўзgartириш учун харакат қилишларига йўл кўймайдиган ҳукмдорларни ўрнатиб қўйди. Бугун ҳам бу душман минтақага худди шундай назарда қарамоқда, худди ўша оқимда харакат қилиб, мусулмонларнинг бирлашмасликлари учун

ораларига миллатчилик, мазҳабпаастлик ва тарафкашлик каби низоларни келтириб чиқармоқда, шу орқали бирлашиш мафкурасини йўқ қилишни, бирлашиш имкониятларини барбод қилиш режаларини тузмоқда... Мусулмонлар ҳам мана шундай жаҳаннамий режалар даражасида кучли режалар тузмоқлари керак. Бунинг эса, ақлан олганда ҳам, шаръан ўлчаганда ҳам, битта йўли бор, холос. У ҳам бўлса, Умматнинг рошид Халифалик лойиҳасини ўзига табаний қилмоғидир. Ёлғиз ушбу давлатгина мусулмонларни қайта жамлаб, оёққа турғазишга қодир. Буни у босқинчилик ва ажнабий нуфузни қувиб солиш билангина амалга оширмайди, балки анави мустамлакачи давлатлар халқларига ҳам Ислом мабдасини етказиш билан амалга оширади, Иsomни уларга ўзларидаги мавжуд фикрий бўшлиқдан, қадрсиз қадриятлардан, оиласий тотувсизликлардан ва манфаат устидаги тугамас курашлардан халос бўлишлари учун етказади.

Аллоҳнинг ушбу Умматга нусрат ва ғолиблик ҳақида берган ваъдаси Умматнинг ўзига мунтазир. Қачон Уммат Робби ҳаққини адо этса, яъни жамул-жамлик билан Унинг амрини адо қилса ва шунга даъват қилаётганларни ҳақ-рост бағрига олса, албатта бу ваъда амалга ошади.

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَسْتَخْلَفُنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْهُمُ الَّذِي أَرَتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган зотларни (ер юзига) халифа-хукмрон қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишни ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислом) динини ғолиб-мустаҳкам қилишни ҳамда уларнинг (аҳволини) хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қилса, бас улар фосиқлардир»

[Нур 55] □

НАСРОНИЙЛИК АҚИДАСИННИГ БОТИЛЛИГИ ҲАҚИДА АҚЛИЙ ВА ШАРЬИЙ МУЛОҲАЗА

Абу Ҳанифа Фаластин

Ақлий ёки ақлга асосланган ақидани түғри ақида деб ҳисобласа бўлади. Чунки у ақл орқали топилган ёки ақлга асосланган ақидадир. Бошқача айтганда у коинот, инсон ва ҳаёт каби ҳис қилиш мумкин бўлган нарсалар ҳақидаги ёрқин фикр устига курилган. Бу ёрқин фикрдан Аллоҳнинг ёлғизлиги хамда барча мавжудотларнинг Роббиси ва султони эканлигига бўлган имон, ишонч ва идрок пайдо бўлади. Барча самовий рисолатлар мана шу ҳақиқатни гавдалантириш учун келган. Масих ﷺга нозил бўлган насронийлик ақидаси ҳам ушбу ҳақиқат, яъни Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ деган ҳақиқатни гавдалантирган самовий рисолатлардан биридир... Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ وَعَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

«Холбуки, фақат ягона Аллоҳга бандалик килишига маъмур (буюрилган) эдилар. Ҳеч илоҳ йўқ, фақат Унинг Ўзи бордир. У зот уларнинг ширкларидан покдир» [Тавба 31]

Лекин насронийлик ақидаси ўз аслича сақланиб қолмади, бошқача айтганда тавҳидга чақиришни сақлаб қолмади. Насронийлар адашишди ва бошқаларни ҳам адаштирди. Ҳатто улар Масихни илоҳийлаштиришди ва ота, ўғил ва муқаддас рух каби учлик ақидаси пайдо бўлди. Биз бу адашишларнинг тафсилотига киришишдан олдин ушбу қатъий ҳақиқатларни тасдиқлашимиз керак:

1 – Насронийлик халқаро рисолат эмас, бошқача айтганда Аллоҳ Таоло Масих ва унинг тобеъларига Бану Исроилни насронийликка чақиришнигина юклаган. Масих Бану Исроил қавми Мусо ﷺ шариатидан адашиб кетгач, уларни тўғрилаш учун келди. Инжилнинг Матфей нусхаси, 15:24да: «Мен адашган Исроил оиласини тўғрилаш учунгина юборилдим» дейилади. Куръони карим ҳам ушбу ҳақиқатни исботлайди:

﴿وَرَسُولاً إِلَى بَنِ إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جَئْتُكُمْ بِإِعْلَمٍ مِّنْ رَبِّكُمْ﴾

«Уни Бану Исроил қавмига пайғамбар қиласди. (Исо Бану Исроилга дейди): «Мен (ўзимнинг ҳақ пайғамбар эканлигим ҳақида) сизларга Парвардигорингиздан оят-далил келтирдим»

[Оли Имрон 49]

2 – Бугунги мавжуд насронийлик ақидаси ақлий ва ақлга асосланган ақида эмас. Чунки у ақлни қаноатлантиrmайди, инсон

фитратига мос келмайди ҳамда инсондаги ожизликни мудаббир яратувчига бўлган мухтожликни исботламайди. Шунингдек у тадайон гаризасини тўйдирмайди. Бу ақидада ҳаётнинг барча муаммоларини тузатадиган муолажа, фикр ва аҳкомлар йўқ. Шунинг учун насронийлик бир уммат ва давлат қабул қилиб, оламга олиб чиқадиган мабда эмас.

3 – Аллоҳ Таоло ҳар бир Пайғамбарга ўзига хос мўъжиза берган. Масиҳнинг мўъжизаси инжилнинг ўзида, яъни унинг лугатида бўлмаган. Бошқача айтганда унинг лугати Қуръони Карим лугатига ўхшаб ожиз қолдирувчи лугат бўлмади. Бу ҳолат инжилнинг ўзгартирилишига ва уни бошқа лугатларга алмаштирилишига олиб борди.

4 – Барча Пайғамбарлар шу жумладан Исо ﷺ ҳам Муҳаммад ﷺ нинг юборилиши ҳакида хабар берган. Инжилнинг Варнава нусхаси (33:41)да шундай иборалар келган: «Одам бурилиб караган эди эшик устида Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ ва Муҳаммад Унинг элчиси деган ёзувни топди». Варнава Масиҳнинг ҳаворийларидан бири бўлган. 1948 йил иорданиялик чўпон ўлиқ денгизи яқинидаги Қумрон водийсида унинг инжилидан бўлган қўлёзмаларни топиб олган. Бу қўлёзмалар Иордания мулки бўлсада, яхудийлар қўлига келиб тушади. Вашингтондаги руҳоний коҳинлар етакчиси, поп Пол Девиз ўзининг «Ўлик денгиз қўлёзмалари» китоби бош саҳифаларида шундай дейди: Энг буюк кашфиётлардан бири бўлмиш Ўлик денгиз қўлёзмалари баъзида инжил маъносига тўғри келмайди. Чунки унда насронийлик ақидасининг тўғрилигига эътиrozлар мавжуд. (Устоз Собит хўжанинг «Насронийлик ақидаси ақлий ақидами» номли китобидан).

5 – Ёлғиз исломий ақидагина инсон фитратига мос келадиган, ундаги мудабbir яратувчига бўлган мухтожликни тан оладиган, тадайон гаризасини тўйдирадиган ва қалбга хотиржамлик соладиган ақлий ақидадир. Бу ақидадан ҳаётнинг барча соҳаларини ўз ичига олувчи фикр ва аҳкомлар келиб чиқади. Шунинг учун исломий ақида тўғри ақлий ақида бўлиб, у қабул қилган кишини қаноатлантиради ва дунёю охиратда унга кафил бўлади. Шунингдек у сиёсий ақида бўлиб, ундан низом келиб чиқади. Исломий Халифалик давлати уни қабул қилиб, инсониятни руҳий асосда оёққа турғазиш учун бутун оламни унга чақиради.

6 – Мусулмонлар билан ахли китоб, яъни насроний ва яхудийлар ўртасида алоқа уларни хужжат, тортишув ва лаънатлашиш (бала чақаларини ўртага қўйиб лаънатлашиш) билан

Исломга чақириш асосида бўлади. Тортишув мавзуси нақлда эмас, ақлда бўлиши шарт, бошқача айтганда насронийлик рисоласи ҳақида ақлий баҳс бўлиши шарт. Бунда Аллоҳнинг азалий экани, ёлғизлиги ва у зотнинг улуғлик ва камолот сифатларида танҳолиги исботланади. Шунингдек Масихнинг инсонлиги, бошқа пайғамбарлар каби Аллоҳ юборган Пайғамбар экани, рухул қудс ваҳий олиб келадиган фаришта экани исботланади. Бундан ташқари насронийлар ишонаётган турли янги инжиллар Аллоҳнинг сўзи эмаслиги, улар чақираётган ақидага оид фикрлар куфрлиги ва бу фикрлар уларга дунёю охиратда кафил бўлмаслиги исботланади.

Биз юқорида насронийлик Бану Исройл қавмини тўғрилаш учун келган деган эдик. Насронийлик таврот таълимотидан адашган яхудий жамиятда ва юонон фалсафасидан таъсирланган мухитда яхудий пайдо бўлди. (Шарль Пьернинг «Масиҳийликнинг пайдо бўлиши ва тарқалиши» китоби, 32-33 бетлар).

Бугунги насронийлар асосан учта черковга эргашади. Улар: Рим шаҳридаги Ватиканда жойлашган гарбий католик черкови, маркази Искандария ва Истамбулда жойлашган шарқий ортодоксал черков ва маркази йўқ аммо Британия ҳомийлик қиласидан протестант черковлардир. Бу черковлар учлик тушунчаси, ҳамда хоч ва фидо (ўзини қурбон қилиш) масаласида ўзаро ҳамфирдирлар. Лекин улар ўртасида Масихнинг табиати, яъни у илоҳ ичиға кириб олган инсонми? Ёки инсонга кириб олган илоҳми? – деган нарсада келишмовчилик мавжуд. Насронийлар бугун ишонаётган насронийлик таълимотини асосий тўрт манбага бўлиш мумкин, улар қуйидагилар:

Биринчи манба: Қадимги давр

Бу давр тавротнинг беш китоби, Бану Исройл ҳақидаги 20та китобни ва улар даъво қиласидан инжил оятлари, хикоялар ва беш қонун кабиларни ўз ичиға олади. Яхудий ёзувчилардан бўлмиш Уильям Дюрант айтадики қадимги давр китоблари биринчи марта Бобилда яхудийлар асир бўлиб тушганда жамланган ва милоддан олдинги 15чи асрда пайдо бўлган. Франциялик табиб Морис Букай қадимги аср китобларини ўрганар экан қадимги давр китоби муаллифи ким деб сўрайди. Сўнг саволга ўзи жавоб берар экан шундай дейди: Кимки қадимги давр китобини ўқир экан, унда шу савол туғилади ва тавротнинг кириш қисмини ўқир экан, бу китобларнинг муаллифи Аллоҳ ва уни ёзганлар фаришта ваҳий олиб келган инсонлардир деган жавобни топади. (Букайнинг «Таврот, инжил, Қуръон ва илм» китоби 15чи бет). Сўнг у сўзида

давом этар экан шундай дейди: «Милоддан олдинги учинчи асрда ибрий таврот матнининг уч тури бор эди. Улар: яхудийлар шарҳлаган матнлар, юононлар таржимасида ишлатилган матнлар ва сомирий вакилларининг беш китоби матни.

Холат милоддан кейинги биринчи асртага шундай давом этди ва шу даврга келиб таврот матни бирлаштирилди». (Букай китоби 16чи бет). Бу нарса шуни англатадики яхудийларнинг қадимги тарихида тавротнинг ягона нусхаси бўлмаган. Уларнинг бузгунчилиги таврот матнларига ҳам таъсир қилган. Доктор Шалабий ўзининг «яхудийлик» номли китобининг 251чи бетида бу ҳақда шундай дейди: «Ҳақиқат шуки яхудийлар эътиқод ва феъл атворлари бузилгач Мусо нинг ҳақиқий китобларидан ажралишди».

Иккинчи манба: Янги давр

Бу насронийлардаги муқаддас китобларнинг иккинчи даври бўлиб, у тўрт инжил яъни Матфей, Марк, Лука ва Иоанн инжиллари, Павел рисолалари, ҳамда Масихнинг айрим шогирдларига нисбати берилган рисолаларни ўз ичига олади. Бу ерда яна 22та рисолани ўз ичига оладиган таълимга оид китоблар ҳам борки уларнинг аксариятининг муаллифи Булус бўлган. Бу шахс на Исо ва на у кишининг ҳаворийларига алоқаси бор. Насронийларнинг ақида ва шариатга оид аксар фикрлари ўша рисолаларга таянади. Ҳеч ким бу инжилларни ёки улардан бирортасини Аллоҳдан Масихга нозил бўлган инжил деб айта олмайди. Француз шарқшуноси Этин Дини айтади: «Инжил матнлари кўлимиздаги инжилларнинг соғлиғи ҳакида шубҳа уйғотади. Чунки Аллоҳдан Масихга уни ва қавмини тилида нозил бўлган инжил йўқолиб ундан асар ҳам қолмаган».

Франция энциклопедиясида келишича насронийларда мўътамад бўлган тўрт инжил Масихдан уч аср кейин пайдо бўлган. Улар келиб чиқиши ва тарихи номаълум бир-бирига зид ва қарамакарши китоблардир (Мухаммад Иззат Таҳтовийнинг «Динларни солиштиришда ишлатиладиган ўлчов» китоби 116чи бет). Шуни ҳам билиб қўйишимиз керакки тўрт инжил, яъни Матфей, Марк, Лука ва Иоанн инжиллари бир даврда ва бир тилда ёзилган эмас. Демак уларни на Масих ёзган, ва на шогирдларига ёздирган, ёки унинг даврида ёзилиб, у киши уни тасдиқлаган ҳам эмас. Бу инжилларнинг матнларида кўп зиддият ва сохталиклар мавжудки, бу уларнинг ваҳий эмаслигини таъкидлайди. Куйида бир неча матнларни келтирамизки улар ўша инжилларни ботиллигини исботлайди:

1 – Лука инжилида шундай келади: «Сизлар мени ерга салом бериш учун келди деб гумон қиласизларми. Асло ундаи эмас, балки бўлиниш бўлади. Бугундан бошлаб битта уйда беш киши бўлиниб кетади. Уч киши икки кишига қарши ва икки киши уч кишига қарши чиқади. Ота ўғилга қарши ва ўғил отага қарши, она қизга қарши ва қиз онага қарши, қайнона келинга қарши, келин қайнонага қарши бўлинади». (Тузатилган Лука инжили 12чи бўлим, 49-52 бетлар). Шуларни Аллоҳнинг каломи деб ўйлайсизми? Аллоҳ бундай нарсалардан покдир.

2 – Бир нарса ҳақида бир-бирига зид матнлар: Матфейнинг инжилида Юсуф Яъкубнинг ўғли деса, Лукада уни Ҳолийнинг ўғли дейди. Матфейда Исони Сулаймон ибн Довуднинг ўғли деса, Лукада уни Насон ибн Довуд ўғилларидан дейди. Матфейда Довуддан Масихгача 26та авлод бор деса, Лукада 41та авлод бор дейди.

3 – Муқаддас китобларнинг уч нусхаси, яъни яҳудий ва протестантлардаги мўътамад иброний тилдаги китоб, католикларда мўътамад юонон тилидаги китоб ва сомирийларда мўътамад сомирийча китобда Одам яралганидан Нуҳ тўфонигача бўлган вақт борасидаги қарама-каршилик. Чунки иброний нусхада бу вақт 1656 йил, юононча нусхада 2262 йил ва сомирий нусхада 1307 йил дейилади. (Устоз Собит хўжанинг «Насронийлик ақидаси ақлий ақидами» номли китобидан).

Учинчи манба: Павел рисолалари ва унинг адашиши

Павел Римлик яҳудий бўлиб, унинг исми Саул. У насронийликка энг қаттиқ душманлардан бўлган ва насронийликни қабул қилганини даъво қилиб, улардаги руҳоний даражасига етган. У ўзи ҳақида шундай деган: Мен кўпчиликдан эркин бўлсамда кўпчиликдан фойдаланиш учун уларга қуллик қилдим, яҳудийлардан фойдаланиш учун яҳудий бўлдим. Номуслиларга номусли бўлдим улардан фойдаланиш учун, номусизларга номусиз бўлдим... Ҳар қандай ҳолатда қавмни халос қилиш учун барчага ҳар хил бўлдим. (Устоз Собит хўжанинг «Насронийлик ақидаси ақлий ақидами» номли маъruzасидан). Шундай экан Павел олдида насронийларга йўл бўлсин, чунки у: «Мен фарисейлар авлодиданман, мени ўликлар қайта тирилишига умид қилганим учун айблашяпти» деб яҳудийлигини очиқ айтган эди.

Уильям Диорант айтади: «Павел илоҳиётга асос солди. У Масихнинг айтганлари ҳақида ноаниқ чалкаш нарсаларни келтирган. Аммо лоҳутийликнинг асослари ҳақида айтадиган

бўлсак. Буларнинг энг аҳамиятлиси «хар бир аёл фарзанди Одамнинг хатосини ўлчаб кўради, худо ўғлининг ўлимигина Одамни абадий азобдан кутқаради. унинг ўлими Одамнинг хатосини ювади». (Уильям Дюрант 11-264). Павел насроний динига чўқинтириш орқали покланиш тушунчасини киритди, бутпарамастикдан парвардигор инсон гуноҳининг каффорати сифатида ўзини курбон қилиш тушунчасини қўши. Шунингдек Масихнинг жисмига рамз сифатида жамоат бўлиб нон ейиш тушунчасини, ҳамда Масих қонининг рамзи сифатида ҳамр ичиш тушунчасини киритди. У яна насронийликни барча ҳалқлар учун очиқ динга айлантирди. Сўнг хатна қилишни бекор қилиб, чўчқа гўштини ҳалол қилди ва бутпарамастларни рози қилиш мақсадида байрам кунини шанбадан якшанбага кўчирди.

Тўртинчи манба: Черковлар кенгаши

Насронийлик тушунчалари қадимги даврда ҳам, янги даврда ҳам муқаддас китобга суюнмайди. Балки уларнинг барчаси Аллоҳга қарши черковлар кенгашида қабул қилинади. Қуйида ушбу кенгашларнинг айримларини келтирамиз:

1 – Никея кенгаши, у 325 йил қадимги Никея шахрида Константинополнинг императори раҳбарлиги остида ўтказилди. Унда Рим давлатининг барча жойларига тарқалиб кетган келишмовчилик ечилди. Бу келишмовчилик яккахудолик тарафдори бўлган Арий билан Масихни илоҳлаштириш фикри тарафдори ва Искандария патриархи Александр ўртасида келиб чиқкан эди. Бу кенгаш ортида ва унда Масихнинг илоҳлиги тушунчаси қабул қилиниши ортида сиёсий сабаб бор эди. Яъни насронийликни қабул қилганига ҳеч қанча вақт ўтмаган Константинопол императори ўз таҳтини мустаҳкамлаш учун шу кенгашни уюштирди. Император учун бу ечим одамларнинг имони ва охиратдаги тақдирига қарши бўлишининг аҳамияти йўқ эди. Шунингдек кенгашга 2048та епископ келсада, Константин уларнинг атиги 318тасининг фикрини олди.

Евтихий иккинчи (877 йил туғилган патриарх) айтишича император ушбу 318 епископни алоҳида йиғиб, уларга: Мен бугун сизларга динни қўллаб-қувватлаш ва мўминларга яхшилик қилишингиз учун ўз мамлакатим узра эрк бердим... деб гапирди. Шунда епископлар императорга дуо қилиб, унинг белига қиличини осишиди ва унга: юрт узра насронийлик динини тарқатинг деб айтишди. (Абу Захранинг насронийлик ҳақидаги маърузаси, 239чи бет). Шундай қилиб кенгаш император қиличи ва фикрий хужумидан қувватланган озчилик фикрини қабул қилди. Лекин бу

кўпчиликнинг ғазабини кўзғади ва улар кенгаш қарорларига қарши ўлароқ у ердан чиқиб кетишди. У Аллоҳнинг ўғлига замон келди каби қарорларга қарши чиқиши. Кенгаш яккахудолик ва Масихнинг инсон эканлигига чақираётган Арий ва унинг сафдошларига қарши хукм чиқарди. Сўнг улар лаънатланди ва барча нарсадан маҳрум қилинди. Ортидан Арийнинг барча китобларини ёкиш ва кимки ўша китоблардан бирортасини яширса ўлим билан жазоланиши ҳақида император буйруғи чиқди. (Уильям Дюрант «Ҳазорат қиссаси» китоби 11чи бўлим, 396чи бет).

2 – 381 йил 150та епископ иштирокида Константинопол шаҳрида ўтказилган кенгаш. Бу кенгаш Никея кенгаши қарорларини тўлдирди. Чунки Никея кенгаши Масихнинг илоҳлиги ва Аллоҳнинг ўғли эканини тасдиқласада, илоҳнинг муқаддас рух билан алоқаси ҳақида баҳс қилмаган эди. Константинопол кенгаши муқаддас рухни илоҳлигини тасдиқлади. Аллоҳ Таоло бундай нарсалардан покдир.

3 – 431 йил Эфес шаҳрида бўлиб ўтган кенгаш. Патриарх ўғлининг айтишича унда 200та епископ қатнашган. Унда бокира Марямни илоҳлиги, Аллоҳ унинг отаси экани ва Масих ҳам илоҳ ва ҳам инсонлиги тасдиқланди... Бу ишлар ширк қилганлари туфайли адашган ва бошқаларни ҳам адаштирган, ҳамда нафс ҳавога эргашиб куфрга ботган кимсалар ёзган нарсаларнинг айримларидир. «Дин ва ақида асослари ҳақида Сулаймон савсанаси», номли китоб муаллифи Навфал Афанди Навфал биринчи асрдан 1869 йилгача ўтказилган кенгашлар сони 20тани ташкил қиласди. Бу кенгашлар ҳам кулдирадиган ва ҳам ийғлатадиган тарзда бир-бирини қоралаган. Уларнинг охиргиси 1964 йил бўлиб ўтди, унда яхудийларнинг қўли ювилиб, уларнинг даъвоси бўйича ўлдириб хочга осишган Масихнинг қонидан тозаланди.

Энди насроний черковлар айрим келишмовчиликлар билан иттифоқ қилишган асосий ақидавий фикрлар ҳақида баён қиласиз:

Биринчи: Учлик тушунчаси

Бу бир ифлос тушунча бўлиб, уни биринчи Павел ўйлаб топган. Сўнг уни Искандария патриархи кўтариб чиқди. Патриарх учлик тушунчасини баҳс қиласидиган Афлотун фалсафасидан таъсирланган эди. Бу тушунча 381 йил Константинополда ўтказилган кенгашда насронийлик ақидасининг асосларидан бирига айланди.

Тавҳид аслий ақида бўлиб, Одам дан тортиб барча Пайғамбарлар унга даъват қиласиди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتِهِمْ وَأَشَهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَّا سُتُّ بِرَبِّكُمْ ﴾
قالوا بَلَىٰ

«Парвардигорингиз Одам болаларининг белларидан (яъни пушти камарларидан то қиёмат кунигача дунёга келадиган барча) зурриётларини олиб: «Мен Парвардигорингиз эмасманми?», деб, ўзларига қарши гувоҳ қилганида, улар: «Хақиқатан Сен Парвардигоримизсан, бизлар бунга шоҳидмиз», деганларини эсланг!» [Аъроф 172]

Масих ﷺ учлик тушунчасидан покдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى ابْنَ مَرِيمَ إِنَّكَ أَنْتَ فُلْتَ لِلنَّاسِ أَخْذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ وَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَمُ الْغُوَبِ﴾

«Эсланг (эй Муҳаммад), Аллоҳ: «Эй Исо ибн Марям, одамларга: «Аллоҳни қўйиб, мени ва онамни худо қилиб олинглар», деб сен айтдингми?» — деганида, (Исо) айтди: «Эй пок Парвардигор, ҳаққим бўлмаган нарсани айтиш мен учун дуруст эмас-ку. Агар айтган бўлганимда, Сен албатта билар эдинг. Зотан Сен дилимдаги бор нарсани билурсан. Аммо мен Сенинг ҳузурингдаги ҳеч нарсани билмасман. Фақат Сен Ўзинг гайб илмларининг билимдонисан» [Моида 116]

Қадимги ва янги давр инжилларига қанчалар ўзgartиришлар киритилмасин, унда тавҳидга чақирган кўплаб матнлар мавжуд. Насронийлар билиб қўйсинларки уларнинг рисолатининг асослари ширкдан холи. Қадимги давр китобида шундай ибораларни учратамиз: «Эй Истроил тингла, Парвардигор ёлғиз илоҳимиздир. Роббинг яъни илоҳингни чин калб, чин кўнгил ва бор кучинг билан яхши кўр. Мен сенга васият қилаётган ушбу сўзларни қалбингга жойла ва уни болаларингга айтиб бер. Шунингдек бу сўзларни уйда ўтирган чоғинг, йўлда кетаётганда ҳамда ухлаган ва турганингда айтиб юр». Янги давр китоби Матфей инжилида келишича шайтон Ясуъ Масиҳдан Аллоҳга эмас менга сажда қил деб талаб қилганда, Ясуъ айтади: «Эй иблис ҳузуримдан кет, чунки менга фақат роббингга сажда қил ва унгагина ибодат қил деб буюрилган». (Матфей 4:10). Лука инжилида Масиҳ роббисига қаратади: «Эй еру осмонлар роббиси мен сенга ҳамд айтаман» дейди

(Лука 10:11). Шунингдек Иоанн инжилида келишича Масих самога қараб: «Абадий ҳаёт сени ҳақиқий ёлғиз илоҳга олиб боради ва Сен Ясъу Масихни элчи қилиб юбординг». (Иоанн 3:17).

Учлик тушунчаси ёрқин фикр қаршисида бардош бера олмайди ва у ақлга сигмайди. Чунки Масих католик черков айтгандек бир нарсадаги учта эмас, ёки ортодоксал черков айтгандек учта нарса ичидағи битта ҳам эмас. Биринчи тоифадагиларга айтамизки Масих икки табиатли яғни илоҳлик ва инсонлик табиатига эга эмас, чунки ундаи бўлса у бир вактнинг ўзида ҳам ожиз инсоний ва азалий сифатга эга бўлиб қолади. Шунингдек ақл ейдиган, ичадиган ва қазои ҳожат киладиган Масих азалий сифатларга эга бўлишини инкор қиласди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ تَأْلِيلُ ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٖ إِلَّا إِلَهٌ وَحْدَهُ﴾

«Аллоҳ — Учтанинг (яъни Аллоҳ, Марям, Исонинг) биридир, деган кимсалар ҳам аниқ кофир бўладилар. Чунки ягона Илоҳдан бошқа бирон илоҳ йўқдир» [Моида 73]

Иккинчи тоифадагиларга айтамизки: сизлар Масих факат илоҳлик табиатига эга ва бу илоҳий сифатлар учтаси ўртасида бўлинади. Яъни ота, ўғил ва муқаддас рух ўртасида бўлинади демоқдасиз. Ундаи бўлса уларнинг қайси бири ҳодисалар ва мавжудотлар устидан ҳукмрон? Қай бири еру осмон ва улардаги нарсаларни яратган? Қай бири олдинги ва кейингиларни яратган? Қай бири ўлаётганни жонини олади ва ухлаганнинг жонини олмайди? Қай бири қайта тириладиган кунда ўликларга жон беради? Қай бири кофирларни тўп-тўп қилиб жаҳаннамга ташлайди ва ёлғиз Аллоҳга ибодат қиласиган тақвodorларни жаннатга тўп-тўп қилиб жаннатга киргизади? Барча шерик ва ўхшашлардан пок Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾

«Аллоҳ — Масих ибн Марямдир, деган кимсаларнинг кофир бўлганлари аниқдир» [Моида 17]

Эй адашган кимсалар динни сиздан ўрганайликми? Авлиё ота (папа) Закий Шануда айтади: «Бу шундай ҳақиқатки уни илоҳий табиат битта асосни ўз ичига олади деб биладиган инсоний ақл идрок қилмайди».

Азалийлик Аллоҳнинг ажралмас сифатларидан бўлиб, у икки ёки учга бўлинмайди. Агар шундай бўлганда ҳар бир илоҳ ўз яратгани билан бирга бўлиб, бири иккинчисидан устун бўлар эди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فُسْبَحَنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

«Агар (осмону заминда) Аллоҳдан ўзга худолар булганида, ҳар иккиси бузилиб кетар эди, Бас, ари эгаси бўлмиш Аллоҳ улар сифатлаётган (шериклардан) покдир» [Анбиё 22]

Иккинчи: Хоч ва фидокорлик

Бу бир фалсафий тушунча бўлиб, бутпаратликтан олинган. Унга кўра Аллоҳ Масихни ерга одамларнинг гуноҳларига каффорат бўлиши учун хочга михланиб ўзини қурбон қилиш учун нозил қилган... Аллоҳ инсонларни қилмаган гуноҳларига кўра жазолаши ақлга тўғри келадими? Ёки қилувчисининг гуноҳи кечирилган бир хато туфайли бошқаси жазоланиши ақлга тўғри келадими? Аллоҳ Таоло айтади:

﴿فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَتَ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ الْتَّوَابُ الْرَّحِيمُ﴾

«Кейин, Одам Парвардигор тарафидан бир неча сўзлар (фармонлар) қабул қилиб олганидан сўнг Аллоҳ унинг тавбасини қабул қилди. Албатта У тавбаларни қабул қилгувчи меҳрибон зотдир» [Бақара 37]

Насронийларнинг беш муқаддас китобининг иккинчи қисмida ушбу ҳақиқатни қувватлаб шундай дейилган: «Ҳар бир инсон ўз гуноҳига кўра қатл қилинади».

Парвардигор гўё ўзининг ёлғиз ўғлини жонини қурбон қилиш учун юборади. У инсонларни қутқариш учун азоб чекади ва ҳалок бўлади. Яъни одамлар уни ўғри каби ушлаб, ёғочдан ясалган хочга михлар билан қоқишади. Сўнг уни мазах қилиб бошига тиконли тож кийдиришади ва юзига тупуришади. У одамлардан кўп азоб чеккач, эй Аллоҳим мени нима учун ташлаб қўйдинг деб қичқиради. Масих ўзи зўрланмасдан осилган бўлса, нима учун азобдан қичқиради? Агар Аллоҳ одамларнинг қилмаган гуноҳларини ҳам кечирган бўлса, ёлғиз ўғлини осиш ва ўлдириш билан уларнинг қайси гуноҳларини кечади? Ваҳоланки Иоанн инжилининг (11\19) бетларида гуноҳни Масихни хочга осган ва ўлдирганларга топширган кишига юклайди. Бу ҳақиқатда ажабланарли иш.

Насронийлар «Инжил ва хоч» китоби муаллифи Абдулаҳад Довуд хоч ва фидокорлик каби афсона ҳақида ақлини ишлатгандан кейин Исломни қабул қилганини билишармикин? Шунингдек Эваз Самъон исмли масихий ёзувчи ўзининг «Масихия динида мағфират масаласи» китобида иккинчи асрда пайдо бўлган файласуфлардан келтирган нарсадан хабарлари бормикан? Чунки

улар ўзларини ғанусийлар, яъни илм ва маърифат ахли деб атаб, Масихнинг осилишини инкор қилишган. Улар: Симон Киринеянин Масихнинг ўрнига бошқаси осилганини тан олган дейишган эди...

Шунингдек давкинийлар ҳам осиш масаласини инкор қилишган ва одамларга Масихни гүё осгандек кўрсатилганини айтишган. 175 йил бир гурух тақволи коҳинлар Масих осиб ўлдирилди деб айтишдан тилингизни тийинг, чунки самога соғ ва саломат ҳолда кўтарилиган дейишган. 370 йил Ҳармусийлар номли тоифа пайдо бўлиб, ғанусийлар фикрини қувватлашган. 520 йил Сурия епископи Саверос Искандарияга қочиб кетади ва у ерда Масихнинг осиб ўлдирилганини тан олмайдиган файласуфларга кўшилади. 610 йил Кипр ҳокимининг ўғли епископ Иоанн Масих осиб ўлдирилмаган, балки одамларга шундай кўринган деб эълон қиласи. (Мұхаммад ибн Шарифнинг «Қуръондаги динлар» китоби 212-213 бетлар).

Масих ﷺ Аллоҳнинг мукаррам элчисидир. Аллоҳ Таоло улар даъво қилаётгандек хочга боғланиб хорланишига асло рози бўлмайди. Биз мусулмонлар уни Бану Исроилга юборилган Аллоҳнинг элчиси деб ишонамиз. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿مَا أَلْمَسِحُ أَبْنَىٰ مَرِيمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ حَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِ الْرُّسُلُ وَأُمُّهُ صَدِيقَةٌ﴾

«Масих ибн Марям фақат бир пайгамбар бўлиб, ундан илгари ҳам кўп пайгамбарлар ўтгандир. Унинг онаси эса сиддиқа-Аллоҳга ҳаққи-рост имон келтирган аёлдир» [Моида 75]

﴿إِنَّمَا أَلْمَسِحُ عِيْسَى ابْنَ مَرِيمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ الَّتِي أَلَقَهَا إِلَى مَرِيمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ﴾

«Албатта, Масих Исо ибн Марям фақат Аллоҳнинг пайгамбари ва Унинг Марымга етказган сўзи ҳамда унинг томонидан бўлган рух (соҳибидир), холос» [Нисо 171]

Куръони Карим осиш масаласи ҳақида Аллоҳнинг каломи ва росулига муносиб нурли суратни тақдим қилган. Шунингдек Аллоҳ у кишига насроний инжилларида келган хўрлаш, кишанлаш, сўкиш, ҳақоратлаш, осиш, михлаш ва ўлгунича қон оқизиш каби ишлар билан якун ясамади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يَعِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيَكَ وَرَافِعُكَ إِلَىٰ وَمُطَهَّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾

«Ё Исо, албатта Мен сени вафот қилдиргувчи ва Ўз ҳузуримга кўтаргувчиман. Ва кофирлар ёмонлигидан халос қилгувчиман» [Оли Имрон 55]

Аллоҳ Таоло ўз калимаси ва росулини яхудларнинг макридан сақлади. Чунки улар Пайғамбарларни ўлдириш ва уларга

каршилик қилиш каби одатларига кўра у кишини ўлдиришга аҳд қилишган эди.

Учинчи: Масих одамларни жазолаши

Бу насронийлар ақидасидаги учинчи асосий тушунчадир. Унга кўра ота ўғлига одамларни ҳисоб китоб қилиш хуқуқини берган. Ўғил илоҳлиги ва абадийлигига қўшимча инсон фарзанди, демак у инсонни ҳисоб китоб қилишга ҳақли. Павелнинг Эфес аҳлига ёзган мактуби (1\22)да шундай келади: «Аллоҳ Масиҳни ўликлар орасидан турғазиб, осмонда яъни барча султон, бошлиқ, куч ва етакчилик устига, ўзининг ўнг томонига ўтқазди, ҳамда барча нарсани унга бўйсундирди». Иоанн инжилида шундай келади: «Ота ҳеч кимни жазоламайди, балки барча жазолашни ўғилга берган». (Иоанн 5:22)

Барча ҳодиса ва мавжудотларнинг мутлақ султони ва азалий бўлган Зотгина инсонларни амалларига яраша ҳисоб китоб қиласиди. У эса яратиш ва ишларни тадбир қилиш масаласида якка ёлғиз Аллоҳдир. Аллоҳ Қайумдир, еру осмондаги зарра мисоличалик нарса У Зотдан маҳфий бўлмайди. У Зот кўзларнинг хоинлиги ва қалбда яширинган нарсаларни билади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ يَأَهْلَ الْكِتَبِ لَا تَغْلُوْ فِي دِينِكُمْ غَيْرُ الْحَقِّ وَلَا تَتَّعَوْنَ أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلٍ وَأَصَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾

«Айтинг: Эй аҳли китоб, динингизда нотўрги томонга тажсовуз қилманг ва (Ислом келишидан) илгари йўлдан озган ва кўпларни йўлдан оздирган ҳамда тўгри йўлдан чиқиб кетган қавмнинг нафси ҳаволарига эргашманг!» [Моида 77]

Аллоҳ ўз элчиларини шу жумладан Масих ﷺ ни ўзлари юборилган халқлар устидан гувоҳ қилди. Аммо ҳисоб китоб, мукофотлаш ва азоблаш фақат Аллоҳга хосдир. У Зот яна Масих ﷺ тилидан шундай дейди:

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ إِنَّتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ أَتَخِذُونِي وَأَمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلُمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَمُ الْغُيُوبِ مَا قُلْتُ لَهُ إِلَّا مَا أَمْرَتَنِي بِهِ أَنْ آَعْبُدُوْ اَللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ

أَرْرَقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنَّتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤﴾ إِنْ تَعْذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ
فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

«Эсланг (эй Мұхаммад), Аллоҳ: «Эй Исо ибн Марям, одамларга: «Аллоҳни қүйіб, мени ва онамни худо қилиб олинглар», деб сен айтдингми?» — деганида, (Исо) айтди: «Эй пок Парвардигор, ҳаққым бўлмаган нарсани айтиши мен учун дуруст эмас-ку. Агар айтган бўлганимда, Сен албатта билар эдинг. Зотан Сен дилимдаги бор нарсани билурсан. Аммо мен Сенинг ҳузурингдаги ҳеч нарсани билмасман. Фақат Сен Ўзинг гайб илмларининг билимдонисан. Мен уларга фақат Ўзинг амр қилган гапнигина айтдим: «Парвардигорим ва Парвардигорингиз бўлмиш Аллоҳга ибодат қилингиз!» Ва ораларида бўлган муддатимда уларнинг устида гувоҳ бўлиб турдим. Мени Ўз ҳузурингга чорлаганингдан кейин эса, Сен Ўзинг уларнинг устида кузатувчи бўлдинг. Сен Ўзинг ҳамма нарсага гувоҳдирсан. Агар уларни азобласанг, улар Сенинг ожиз бандаларинг. Агар уларни магфират қилсанг, албатта Сен Ўзинг қудрат, ҳикмат эгасидирсан»[Моида 116-118]

Мен бу баҳсни ҳақни ҳақ ва ботилни ботил қилиш учун кучим етганича ҳавола қилдим. Гарчи у қисқа ва муҳтасар бўлсада, мен унда ҳақиқатни кўрсатдим, ниҳоясига етказдим, ва далиллаб бердим деб умид қиласман. Мен унда насронийларнинг қадимги ва янги давр китобларидан баҳсга алоқаси йўқ матнларни ташладим. Шунингдек Қўшиқлар сараси ва Зул Кафил номли китоблардан сахифа ибораларни ҳурмат қилган ҳолда матнлар келтирмадим. Чунки бу борада гап узундан узун чўзилиб кетади. Масалан насроний ҳалқлар кўкларга кўтарадиган ва уни Аллоҳга нисбат беришадиган қадимги давр китобларидан бўлмиш «Қўшиқлар сараси» китобини ўқисангиз гўё уни голливуд кинокомпанияси чиқарган ахлоқсиз фильмларнинг сценарийси деб ўйлайсиз... мен булар ҳақида ёзмадим.

Абу Бакр ибн Арабий айтади: Аллоҳ Исломий Умматни санад, насаб ва эъроб билан мукаррам айлади, ҳамда бошқа бирор ҳалққа бундай неъматларни бермади. Шундай экан яхуд ва насронийлар йўлига юрманг... Аллоҳ бизни Қуръони Карим билан ҳурматлади ва бу Қуръоннинг балоғати фасоҳат эгалари бўлмиш соф арабларни лол қолдирди. Аллоҳ Қуръон орқали қиёматгача бўлган инсонларни унга ўхшашини келтиришга чақирди. Қуръонга тенг келадиган бирор китоб мавжуд эмас ва у Аллоҳнинг ҳимоясида қолажак. Исломий Уммат Росууллоҳ нинг ҳадисларининг

санади ва матнини худосизлар ва бузғунчилардан сақлади. Саҳобалар Пайғамбаримиз Мұхаммад ﷺ тириклигига даёқ Қуръонни қалблари ва ёзувларда сақлашди ва шу билан Ислом дини тўла бўлди. Абу Бакр Сиддик ҳалифалиги даврида Қуръонни жамлаш ниҳоясига етди. Усмон зуннуройн ҳалифалиги даврида эса уни бугунги кундаги шаклда кўчирилди. Қуръон оятлари йўқолиши билан бу динни йўқолишини кутаётганлар ноумид бўлгач, улар Пайғамбаримиз суннатини йўқ қилиш ҳақида ўйлай бошлишди. Лекин «мусталаҳул ҳадис» илми Пайғамбаримиз суннатини ушбу душманларнинг бузишидан сақлади.

Эй одамлар учун чиқарилган энг яхши Уммат Аллоҳнинг сенга бўлган икромини огоҳ бил, ҳамда У Зот берган буюк неъматни ғанимат бил. Чунки ҳолат шундай экан сен куфр зулматида адашиб юрган ҳалқлардан масъулсан. Эй исломий Уммат сен бу ҳалқларни қўлидан тутиб, уларни ҳақ динга йўллашинг ва уларни бандага ибодат қилишдан Аллоҳга ибодат қилишга чақиришинг керак. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَكَذِلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أَمَةً وَسَطَا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونُنَّ أَرْرَسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾

«Шунингдек (яъни ҳақ йўлга ҳидоят қилганимиз каби), сизларни бошка одамлар устида гувоҳ бўлишингиз ва пайғамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун ўрта (адолатли) бир миллат қилдик» [Бақара 143]

Бу рисолат ва омонатни етказиш учун Аллоҳ фарз қилган шаръий йўл исломий Халифалик давлатидир. Эй мусулмонлар шундай экан биз сизни Халифалик давлатини тиклашга ва яратувчини учта деб биладиганларни ширкдан ҳалос этишга чақирамиз. Эй аҳли китоблар сизлар ёлғиз ва беҳожат бўлган, ҳамда на отаси ва на боласи бўлмаган Аллоҳга имон келтиришингиз, Исломни қабул қилишингиз ва Мұхаммад ﷺни Пайғамбар ва элчи деб тан олишингиз керак. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ يَأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نُشَرِّكُ بِهِ شَيْئًا﴾

﴿وَلَا يَتَخَذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا آشَهُدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾

«Айтинг (эй Мұхаммад): Эй аҳли китоб (яъни яҳудий ва насронийлар), бизга ҳам, сизга ҳам баб-баробар бўлган бир сўзга келингиз — ёлгиз Аллоҳгагина ибодат қилайлик, Унга ҳеч нарсани шерик қилмайлик ва бир-бировларимизни Аллоҳдан ўзга худо қилиб олмайлик» [Оли Имрон 64] □

ОЛАМ ИҚТИСОДИ ЖАР ЁҚАСИДА!! (2)

Хамд Тобиб – Байтул Мақдис

Биз мана шу ҳақиқат (факт)лар ҳамда юз берган воқеалардан кейин капитализм низоми кризислар, бекарорликлар ва давомли иқтисодий фалокатларни келтириб чиқарувчи низомдир деган хulosага келамиз. Бу низом пайдо бўлганидан бошлаб то бугунга қадар амалий хаётда шу низом татбиқ этилгани учун бу кризислар ва фалокатлар тугамаяпти. Бунинг сабаби гарблик йирик сиёsatчилар ва иқтисодчилар тилга олиб ўтган бир неча ишларга бориб тақалади:

Иқтисодчи эксперт Рожер Керри ўзининг «иктисод телбалиги» номли китобида шундай дейди: «Муаммо иқтисодий низомимизни қандай татбиқ қилишимизда эмас, чунки иқтисодий низомимизнинг ўзи муаммодир».

Профессор Абдулҳай Заллум ўзининг «глобаллашув огоҳлантируви» номли машҳур қитобида бундай деб ёзади: «Дарҳақиқат информацион капитализм низоми улкан илмий ва технологик ютуқларга эришди, бироқ бу ютуқлар улкан руҳий бўшлиқ ва ахлоқий тубанликни ҳам олиб келди. Бу низом Атлантик океанининг икки томонидаги ер курраси аҳолисининг 10 %ини ташкил қилувчи халқлар учун моддий ютуқларни рӯёбга чиқарди. Бу ютуқлар ер куррасидаги қолган 90 % аҳолининг бойликларини талаб-ташиб кетиш ҳисобига бўлди. Глобаллашув қуроллари ва унинг иқтисоди бойликларни талаб-ташиб кетиш амалиётини янада авж олдириш учун юзага келди. Ҳар бир халқдан бир фоизинигина ташкил қилувчи бир ҳовуч тўда ўз халқларининг бойлигини талайдиган, сўнгра қолган бошқа халқлар бойликларини ҳам талон-тарож қиладиган бўлди. Натижада олам бошида тик турган одам каби нотинч ҳолатга тушиб қолди. Олам бундай вазиятга узоқ чидолмайди ва бундай давом этолмайди. Оқибатда бу информацион низом ўзининг зўравонлиги ва якка хўжайинлиги билан шу кунларда қулашга ўта яқин бўлиб қолди!!».

Ёзувчи Солим Кайла эса Ал-Жазира нет 2013 йил 12 октябрда нашр қилган бир мақолада бундай деб ёзади: «Дунёда юз бераётган кризислар капитализм таркибида улкан бузилиш борлигини ва бизнинг капитализмга қарши бир оламшумул уйғониш сари яқинлашаётганимизни кўрсатиб турибди. Чунки капиталистик иқтисод яхши ҳолатда эмас, унинг ўсиш нисбати жуда арзимасдир. Бу иқтисод касодга, турғунликка ҳамда саноатлар, ширкатлар ва банкларнинг синишига олиб борувчи капитализмнинг табиатида мавжуд бўлган эски кризисларга,

шунингдек капитализмнинг янгича шаклланишидан ва улкан бир тўданинг чайқовчилик фаолиятига ўтишидан пайдо бўлувчи янги кризисларга гарқ бўлмоқда. Бунинг оқибатида маҳсулот ишлаб чиқарувчи капитал (сармоя) билан банк молияси ўртасидаги алоқа охиргининг (банкнинг) фойдасига бузилди. Бу эса капитализм бошдан кечирган даврий кризислардан ҳам кўра чигалроқ бўлган янги кризисларни пайдо қилди. 2008 йил 15 сентябрда охирги кризис портлади ва уни енгишга бўлган шунча уринишларга қарамай у ҳамон давом этмоқда. Уни енгиб ўтишга ва ҳал қилишга уриниш аввало атрофдаги ҳалқлар ҳисобига, иккинчидан четроқдаги капиталистик мамлакатлар ҳалқлари ҳисобига, учинчидан бутун капиталистик мамлакатлар ҳалқлари ҳисобига кетмоқда... Бу ечим норозиликларни портлатиб келтириб чиқармокда. Чунки охирги уч ўн йиллиқда тоғдек улкан қарзлар остида қолган давлатлар тежамкорлик сиёсатини юритиб ишчиларнинг ва ўрта табакаларнинг тинкасини қуритмоқда».

Америка – ўтган йиллар орасида – такаббурлик қилиб дунё давлатларига ўз хукмини ўtkазиш орқали бу кризислар ва фалокатларнинг оғир юкини бутун дунё елкасига юклашга уринди. Америка шу орқали бу ларзалардан ва кризислардан қутулиб колмоқчи бўляпти. Масалан, 1929 йилда рўй берган кризисдан Америка иқтисоди у иккинчи жаҳон урушига кирган пайтдагина тузалган эди. Ўша пайтда Америка ҳалқини бунга кўндириш учун баҳона-сабаблар тўкиб, ўйлаб топилган эди. Америка Разведка Бошқармасининг «қора китоби» муаллифи Гордон Томас куйидагиларни айтади: «Кўшма Штатлар бу урушдан оламга хукмрон бўлган бир саноатлашган куч-кудрат бўлиб чиқди ва бу куч-кудратни энг катта инвестиция манбаига айлантириди. Бу куч кенгайиб борди, унинг янги-янги саноатлари пайдо бўлди. Бу саноатлар ўз маҳсулотларини сотиш учун хорижий бозорларни қидира бошлади. Европа уруш тугаган пайтда ўзининг харид қудратида етишмовчилик борлиги сабабли бу талабга жавоб беролмас эди. Бу 1947 йилда (1929 йилдаги кўрқинчли турғунликка ўхаш) иқтисодий турғунлик бошланишидан дарак бераётган кўрсаткичлардан бири эди. Бу Европа бозорларида долларни сотиб олишлар камайиб кетиши ва океан ортидан келадиган маҳсулотларга бўлган талаб пасайиб кетганлиги натижаси эди. Шунинг учун Америка иқтисоди талабини ҳисобга олиб ва Европа иқтисодини жонлантириш ҳамда Европа бозорларини Америка саноат маҳсулотлари олдида ўстириш зарур бўлгани учун «Маршалл лойиҳаси» майдонга келди... Бу уруш,

унинг натижалари ва Европани қайта тиклашга чақириш Америка иқтисодининг 1929 йилдаги бўрондек зарба берган молиявий кризисдан бери яна оёқка туриб тузалишига сабаб бўлди».

Араб энциклопедиясида қўйидагилар келган: «Маршалл лойиҳасидан кўзланган мақсадлар... Европа давлатлари иккинчи жаҳон урушидан чиқкан пайтда бу мамлакатларнинг инфраструктуралари вайрон бўлган эди. Бунинг оқибатида бу мамлакатлар улкан инвестицияларга муҳтоҷ бўлиб қолди. Бу мамлакатларнинг иқтисодий мувозанати қайта тикланиб яна жонланишга эришиши учун шундай сармоялар ётқизиш зарур эди. Кўшма Штатлар эса бу урушдан оламга хукмон бўлган бир саноатлашган куч-қудрат бўлиб чиқди ва бу куч-қудратни энг катта инвестиция манбаига айлантириди. Бу куч кенгайиб борди, унинг янги-янги саноатлари пайдо бўлди. Бу саноатлар ўз маҳсулотларини сотиш учун хорижий бозорларни қидира бошлади. Дарҳақиқат бу уруш, унинг натижалари ва Европани қайта тиклашга чақириш Америка иқтисодининг 1929 йилдаги бўрондек зарба берган молиявий кризисдан бери яна оёқка туриб тузалишига сабаб бўлди».

- 2008 йилда бошланган ҳозирги кризис шароитида кўп ишлар ўзгариб кетди ва Америка оламни ана шу услубнинг ўзи билан ва юқорида айтилган кудратларнинг ўзи билан бошқаришга кодир бўлмай қолди. Бу эса Американинг ўзи ботиб қолган катта кризисдан тузала олиш кудратига таъсир қилди. Чунки 2008 йилдан бери бу кризис янада чигал тус олиб унинг майдони кенгайиб бормоқда ва ҳар бир даврда янги фалокатларни келтирмоқда. Оқибатда бу кризис ҳозирги касодга, нефт нархларининг тушишига ҳамда биржা бозорларидағи ҳозирги синишларга олиб келди. Бундан ташқари бу кризис 2008 йилда юз берган пайтда пайдо қилган олдинги фалокатлар ҳам бор.

«Бу кризис тугагани ва ундан Америка тузалгани» ҳақида америкалик сиёsatчилар томонидан чиқаётган ёлғон ҳисоботларнинг барчаси ҳақиқатга зид бўлган ҳисоботлардир. Бу ҳисоботлар қуёшни элак билан тўсишга ўхшайди. Чунки бу ерда Американинг бу кризисдан тузалгани ёки тузалмагани ҳақидаги гап-сўзларнинг қанчалик тўғрилигини аниқ кўрсатиб берадиган асосий кўрсаткичлар бор. Улардан баъзилари қўйидагилардир:

1 – Америка қарzlари ҳажми тобора ўсиб бораётгани. Масалан «Русиял Явм» сайти 2016 йил 4 февралда «Вашингтон Таймс» газетасига таяниб қўйидагиларни билдириди: «Президент Обама ҳокимиятга келган пайтда давлат қарzlари ҳажми 10 триллион

доллар эди. Обама президентлигидан етти йил кейин эса бу қарз қарийб икки бараварга ўсди. Чунки Америка қарзларининг ўсиши ўртacha даражаси ҳафтасига 150-200 миллион долларга етди... Лекин конгрессдаги бюджет идораси бу қарз ҳажмининг 10 йил орасида 30 триллион долларга кўтарилишини тахмин қилмоқда... Маълумки Америка сенати 2015 йил 30 октябрда давлат қарзлари потологини 20 триллион долларга кўтаришга қарор қилган ва президент Обама бу қарорни тасдиқлаган эди».

2 – Ишсизлик даражасининг кризисдан шу бугунгача хар ойда узлуксиз кўтарилиб борганлиги. Масалан «Евроньюс» сайтининг 2016 йил 4 марта Америка меҳнат вазирлигига таяниб билдиришича ишсизлик даражаси 2016 йил феврал ойида 4,9 % деб қайд этилди. «Ар-риёз» газетаси эса 2015 йил 8 февралда кўйидагиларни ёзган эди: «Қўшма Штатлардаги федерал меҳнат статистика бюроси ишсизлик даражаси ўтган январ ойида хисобдаги мавсумий ўзгаришлар вазиятидан кейин 5,7 %га кўтарилиганини эълон қилди. Бунга сабаб иш қидиришни давом эттиришни тўхтатган бир қанча ишсизларнинг меҳнат биржасига қайтганлигидир. Ҳукумат баёнотларига кўра ўтган декабрда ишсизлик даражаси 5,6 % бўлган эди».

• Ўзгарган ва Американинг олам иқтисодини илгаргидек бошқаришга қодир бўлмай қолишига сабаб бўлган ишлардан баъзиси кўйидагилардир. Америка улар сабабли мана шу бўғиб ташловчи кризисдан чиқишига қодир бўлмай қолди. Бу ишлар унинг иқтисодига ва олам иқтисодига хароб қилиш билан таҳдид соладиган бўлди:

1 – Американинг катта урушларни сунъий равишда аланга олдиришга қудрати етмай қолганлиги. Олдин Америка 1929 йилдаги депрессия кризисидан кейинги жаҳон урушида ва бозорлар ларзаларга учраб иқтисодий қискаришдан кейин 2003 йилда шундай қилган эди.

2 – Олам бўйлаб Америка долларига қарам бўлишдан халос бўлишни талаб қилаётган кўплаб чакириқларнинг янграганлиги. Масалан Россия, Хитой, Франция ва бошқа давлатлар каби.

3 – Оламдаги ядервий мувозанат. Чунки Америка шу ядервий мувозанат сабабли олами катта урушларга тортишга қодир бўлмай қолди.

4 – Оламда иқтисодий жиҳатдан рақобатлашувчи минтақаларнинг, хусусан Европа Иттифоқи ва Хитойнинг пайдо бўлганлиги. Чунки булар ички ва ташқи бозорларда Америка иқтисоди учун кучли рақобатчига айланди.

5 – Бир-бирига уланиб кетган молиявий кризислар ва кетма-кет урушлар Кўшма Штатларнинг заифлашишига, оламга якка ҳукмронлик қилиш мавқеидан тушиб қолишига ва оламга етакчилик қилишга қудрати етмай қолишига сабаб бўлди. Совет Иттифоқи қулаганидан кейин Америка шундай лидер даражасига кўтарилиганди.

Немис молия вазири Штайнбрюк ҳукуматнинг бир расмий баёнотида қуйидагиларни айтган эди: «АҚШ ўзининг молиявий соҳадаги буюк давлат сифатидаги мавқенини аста-секин бой бермоқда. Америка доллари кундан кунга ўз мавқенини ҳар қачонгидан хам кўра кўпроқ йўқотмоқда. Америка ҳукумати ўзининг иқтисодий ва молиявий сиёсаларида қўпол хатоларга йўл қўйди».

Америка ҳукумати тафтишчилари бошлиғи ва бутун Америка миллий ишини олиб борувчи Дэвид Уокер бундай дейди: «... АҚШ ҳозир жар ёқасида турибди. Бу ахвол мамлакат тоқат қиломайдиган сиёсалар ва ишлар кўринишида акс этяпти. Бундай сиёсалар ва ишлар бюджетдаги оғир камомадга, соғликни сақлашдаги кескин етишмовчиликка ва Кўшма Штатларнинг хорижий ҳарбий мажбуриятлари янада ошишига сабаб бўлди. Бу эса яна бир шафқатсиз кризиснинг аланг олиши билан таҳдид қилмоқда... Мамлакатнинг ҳозирги вазияти қадимги Римнинг ёниб кулга айланиши ва қулашидан олдинги вазиятига ўхшайди... Чунки ярим асрдан кўпроқ давр давомида Америка доллари кучли бўлиб келган эди. Чунки у дунё иқтисодий маҳсулотининг 40 %ини ташкил қиласкан эди. Ҳозир эса ҳолат ўзгарди. Чунки Америка иқтисоди бугун дунё иқтисодий маҳсулотининг фақат 10 %инигина ташкил қилмоқда».

Француз эксперти Эммануэль Тодд эса ўзининг «Империядан кейин нима бўлади» номли китобида қуйидагиларни айтади: «... Кўшма Штатлар олам учун бир муаммога айланди. Илгари биз унинг олам муаммоларига ечим бераётганини кўрардик. Кўшма Штатлар ўтган ярим аср давомида сиёсий эркинликни ва иқтисодий системани кафолатлаб келган эди. Аммо бугун Кўшма Штатлар тартибсизликлар омили сифатида кўзга ташлана бошлади. Чунки у бугун Хитой ва Россия каби давлатларга нисбатан провокацион хатти-ҳаракатларни қилмоқда, бу ерда ёвузлик меҳварини ташкил қилувчи давлатлар бор деган фикрни тан олишни оламга зўрлик билан тиқиширмоқда, ўзининг японияликлар ва европаликлар каби иттифоқчиларини – уларга қўшни бўлган ва уларнинг ҳаётий муҳим манфаатлари мавжуд

бўлган миңтақаларни нишонга олиб – нокулай ахволга солиб кўймоқда».

Мана шу ва бошқа сабаблар Американинг ўз иктиносидий кризисини хорижга бутунлай экспорт қилишини қийин қилиб қўйди. Ҳолбуки олдин Америка 1929 йил кризисида худди шундай қилган (яъни бутунлай экспорт қилган) эди. Америка ҳозир бу кризисларнинг баъзи ёмон оқибатларини доллар ва Америка хазинаси қофозлари орқали ҳамда исломий оламдаги заиф давлатларга сиёсий хукм ўтказишлар орқали олам елкасига юклаб қўя олган бўлиши мумкин... Лекин бу ишларнинг ҳеч бири кризисни – илгари Америка қилганидек – хорижга бутунлай жўнатиб юборолмайди. Аксинча бу ишлар бу кризиснинг Америка иктиносидига бўлган ёмон оқибатларини бир озгина енгиллата олади, холос... Шу сабабли Америка шу кунларда 2008 йилда бошланган бу кризисга барҳам беришдан ожиз бўлиб қолди. Шунинг учун бу кризис ҳамон ёйилиб кенгайиб бормоқда. У сабабли ташқи ва ички қарз тобора ортиб бормоқда, ишсизлик даражалари ҳам ортиб бормоқда, иктиносидий қисқариш оммавий тус олмоқда... Бу эса доллар ҳайбатига таъсир қилди, шу даражадаки ҳатто бир неча давлатлар яқин келажакда кириб келадиган оқибатлардан кўркиб эҳтиёт захира сифатида доллар ўрнига олтинни жамғарадиган бўлди...

Тобора ёмонлашаётган бу иктиносидий воқелик олдида ва кетмакет юз бераётган бу хатарли ишлар гирдобида йирик сиёсатчилар ва иктиносодчилар томонидан бир қанча баёнотлар берилди. Бу баёнотлар бутун оламни қамраб оладиган иктиносидий портлаш ёки қулаш юз беришига яқин қолгани ҳақида хатар бонгини урмоқда. Бундай иктиносидий портлаш ҳаётнинг барча соҳаларида ёмон из колдиради ва унинг бутун ер куррасидаги оқибатлари, вайрон қилувчи қайталанишлари 1929 йилда ҳамда 2008 йилда юз берган нарсадан ҳам кўра хатарлироқ ва шиддатлироқ бўлади. Шу даражадаки ана шу итқисодчи ва сиёсатчиларнинг баъзиси аввало Америкада бошланиб сўнг бутун ер куррасига ёйиладиган бутунлай вайрон бўлишдан огоҳлантириди. Ундан башарият узоқ йиллар азият чекади. Башарият ундан факат мана шу ёвуз капитализм низомидан бутунлай воз кечиш билангина қутулиши мумкин. Ана шу огоҳлантиришлар ва сўзлардан баъзилари қуидагилар:

- Халқаро Валюта Фонди 2014 йил охирида «олам бўйлаб янги иктиносидий кризис рўй бериши хатаридан огоҳлантириар экан бу кризиснинг юз бериши хатари ўтган ойлар орасида янгидан

кайталаңганини күрсатиб ўтди. Бу иш валюта фондини олам иқтисодининг жорий йил орасида процент миқдори бўйича ўсиши тўғрисидаги ўзининг прогнозларини 3,3 %га пасайтиришга мажбур қилди. Фонд шунингдек ўзининг олам иқтисодининг келгуси йилда 0,2 процент пункт миқдорида ўсиши ҳақидаги прогнозларини ҳам маҳаллий ялпи маҳсулотнинг 3,8 %ига пастлатди. Халқаро Валюта Фондининг бу кризисдан огоҳлантиришига асосий сабаб депрессия юз беришидан хавотирланишлар бўлиши мумкин. Бу хавотирларни валюта фондидаги иқтисодчи эксперталар бошлиғи профессор Оливье Бланшар қўллаб-қувватлаб яқинда оламдаги ўсиш ўртacha даражада бораётганини, евро минтақадаги тузалиш музлаб қолиши хатари пайдо бўлганлигини, талаб тобора заифлашиб, инфляция депрессияга айланиб бораётганини кўрсатиб ўтди».

- Жим Рикардс (у Пентагон ва Америка марказий разведка бошқармаси (ЦРУ)да молиявий таҳдид ва ўхшаш бўлмаган уруш бўйича маслаҳатчидир, у Халқаро Банк инвестицияси соҳасида молиявий маслаҳатчи ва Американинг «NASDAQ» биржасининг режалаштирувчи ақлларидан бири ҳамdir. Маълумки бу биржа ўз таркибиға кирган 3200 ширкат билан муомала юритгани учун энг ийрик биржалардан бири ҳисобланади) Американинг «Моний морнинг» газетасига қўйидагиларни айтди: «Қўшма Штатлар ўз тарихидаги энг таҳликали иқтисодий даврга кириб бормоқда. Шунинг учун оламдаги биринчи давлат иқтисоди қулаши мумкин». Рикардс ҳажми 100 триллион долларга етиши мумкин бўлган бу қулашдан огоҳлантириб: «Бизда қарзларнинг хатарли даражаси борлигини ҳамма билади, федерал банк ўйлаб-нетиб ўтирамай триллионлаб долларларни босиб чиқарганини ҳам ҳамма билади. Булар ҳозирда ҳеч кимга сир бўлмай қолди. Лекин янгилик барча далолатлар ишларнинг охирига етишига жуда яқин қолганини кўрсатиб турганидир». У ўзининг сўзларида «Misery Index»га асосланди. Бу индекс Американинг ижтимоий қулашга қанчалик яқинлашиб қолганини аниқлаш учун шу хилдаги ягона огоҳлантириш аломати сифатида бир неча ўн йил олдин ташкил қилинган. Бу индекс оддий қилиб айтганда ҳақиқий инфляция даражасини ҳақиқий ишсизлик даражасига қўшиш орқали ишлайди. Рикардснинг ҳисоблашича федерал резерв банк йиллар давомида Misery индексининг ҳисоб-китоб услубини атайлаб, қасдан ўзгаририб келган, шу орқали бу индексдан амалда муаммонинг ҳақиқий ҳажмини яширишда фойдаланмоқчи бўлган. Рикардс қўйидаги тахминни билдири: «Биринчи босқич акциялар

биржасининг тўсатдан 70 % нисбатда қулаши орқали кўзга ташланиши мумкин. Хорижда ҳеч ким бунинг кириб келаётганини асло сезмаяпти». У бундай деб кўшимча қилди: «Бунинг бир вақтингчалик ҳодиса эмаслиги, аксинча иқтисоддаги программали қулашнинг айнан ўзи эканлиги аниқ бўлиб қолса керак, ўшанда вазият жуда хатарли бўлиб қолади ва биз ўзимизни ундан куткара олмаймиз».

• Америкалик машхур иқтисодчи журналист Тодд Вуд ўзининг «Вашингтон Таймс» газетасида 2015 йил 9 майда чиққан бир мақоласида бундай деб ёзди: «Америка иқтисоди жар ёқасида турибди. Америка иқтисодининг ҳозирги ҳолати ҳақиқатдан ҳам ташвишга солувчиидир. Чунки Американинг ташки қарзлари 20 триллион долларга яқинлашиб қолди. Айни вақтда чет давлатларнинг Кўшма Штатларга тўлаши керак бўлган қарзлари ҳам жуда тезлик билан ортиб бормоқда...». Тодд ўзининг мақоласини: «Вашингтон яқинда ўзига келиб ўзини шундай бир оламда кўриши мумкинки, бу оламда у аллақачон банкрот бўлган бўлади» деб якунлаган. Тодд Кўшма Штатларни «синган» деб атаб, Америка иқтисодини ҳозирги вақтда сақлаб қолаётган ягона нарса процент ставкаларни паст даражаларда қолдириш учун аралашган «федерал резерв» эканлигига эътиборни қаратган.

• Арабий нет сайти 2015 йил 2 июня «CNN» олган қуйидаги сўзларни келтирди: «Нью-Йорк университети иқтисод профессори, таникли иқтисодий тадқиқотчи Нуриэль Рубини (у оламда рўй берган улкан молиявий ва иқтисодий фалокатлар, жумладан 2008 йилдаги турғунлик ҳақида олдиндан хабар берган аниқ прогнозлари сабабли «фалокатлар доктори» деган лақабни олган) бир қатор омиллар борлигидан огоҳлантириди. Унинг айтишича бу омиллар ҳозирда олам бозорларига биргаликда таъсир қилмоқда ва бу омиллар етарли пул оқимлари даражаларига боғлиқ янги кризислар пайдо бўлишига олиб келиши мумкин...». Рубини қуйидагиларни қўшимча қилди: «Пул оқими молия бозорларининг хаёт томири ҳисобланади ва у инвесторларнинг акциялар ҳамда кимматбаҳо қоғозларни оқиб келувчи пуллар эвазига қанчалик осон сотиши билан ўлчанади. Лекин инвесторлар ўзларининг акцияларини сотишдан кўркиб қолган пайтда бозорларда безовталиқ, ташвишга тушиш кенг тарқалади. Бу эса бозорларнинг қулашига олиб келиши мумкин...». «Кўшма Штатлар бугун бошдан кечираётган кризис иқтисодий кризисдир. Кўшма Штатлар зиммасида ҳозир фақат шахсларга, маҳаллий ҳукуматлар, ширкатлар ва банкларга тўлаши керак бўлган умумий қарзлар бор

бўлибгина қолмай, балки оламдаги давлатларга тўлаши керак бўлган қарзлар даражасига ҳам етди. Бу давлатлар орасида энг муҳимларидан бири Хитойдир. Америка ҳукумати бўйнида Хитойга тўланиши керак бўлган 3,2 триллион доллар миқдорида қарз бор». Шундан кейин у ўз сўзини бундай деб якунлайди: «Бу АҚШ иқтисодий воқесидир. Шунинг учун биз Америка ҳукумати ўзининг дефолтъ бўлганини эълон қилган тақдирда қулашнинг қандай оғир бўлишини тасаввур қилишимиз мумкин. Мен бу кунни ҳали узоқ деб билмайман».

• 2010 йилда чикқан «капитализмнинг қулаши» номли китоб муаллифи Ульрих Шефер қуйидагиларни айтади: «... Олам келгуси кунларда ўсишнинг салбий кўрсаткичлари билан, яъни ишлаб чиқариш даражаларининг бутунлай ва кучли ортга кетиши билан ажралиб турадиган даврни бошдан кечиради. Чунки олам иқтисодини қуршаб олаётган хатарлар уни олдинги даврларда қуршаган ҳар қандай хатарлардан ўтиб тушди... Капитализм системасининг келажаги жамиятдаги ҳукмрон ахлоқийликнинг канчалик тўсатдан ўзгаришига боғлиқ бўлиб турибди... Аммо агар жамият бу ҳақиқатдан кўз юмадиган бўлса унда бозор иқтисоди социализм учраган қисматнинг (кулаш ва йўқ бўлиб кетишнинг) ўзига учрайди».

• Профессор Абдулҳай Заллум эса ўзининг 1998 йилда чикқан «глобаллашув огоҳлантируви» номли машҳур китобида бундай дейди: «Машҳур иқтисодчи Жорж Сорос олти ойдан камроқ вақт олдин олам молия системаси жар ёқасига келиб қолганини айтиб, бу система бутунлай қулашдан атиги озгина кунлар узоқ турибди, холос... мен охирги молиявий кризислар оқибатида юзага келган сиёсий натижалар капитализм системасининг бутунлай қулашига олиб келишидан қўрқяпман... деган эди».

Оламдаги йирик иқтисодчилар келгуси озгина йиллар орасида рўй бериши ҳақида хабар берадиган бу тобора ёмонлашиб бораётган иқтисодий воқелик, вайрон қилувчи иқтисодий фалокатлар, кутилаётган кўрсаткичлар ва огоҳлантирувлар бизни чексиз қудрат эгаси Робб Жалла Жалолуҳу бизга хабар берган қатор ҳақиқатлар сари албатта етаклайди. Жумладан қуйидаги ҳақиқатларга:

1 – Аллоҳ Азза ва Жалла бу зўравон кучлардан ва уларнинг пулларидан албатта интиком олади. Бунга сабаб шу кучларнинг ўз пулларини Ислом Умматига қарши урушда сарфлаётганидир. Ҳақ Таоло шундай дейди:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغَلَّبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ تُحْشَرُونَ﴾

«Албатта, кофир бўлган кимсалар мол-дунёларини Аллоҳнинг йўлидан тўсиш учун ишлатурлар. Бас, уни сарфлайдилар-у, сўнгра ўша (моллари) ўзларига ҳасрат бўлур, сўнгра маглуб бўлурлар. Кофир бўлган кимсалар жаҳаннамга тўпланурлар»

[Анфол 36]

Чунки Америка, Европа, Россия, Хитой Ислом давлатининг воқе ҳаётга қайтишига йўл қўймаслик учун Исломга қарши урушда триллион-триллион долларларни сарфлади. Аллоҳ Азза ва Жалла (азоби) уларнинг бинолари пойдеворларига улар ўйламаган томондан келиб уларга Аллоҳ, Росули ва Ислом Умматига қарши урушда сарфлашаётган пулларида зарба берди. Аллоҳ Таоло деди:

﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَنَهُمْ مِنْ أَنْقَاعِ الْأَرْضِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ أَسْقَفُ﴾

منْ فَوْقِهِمْ وَأَتَنَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرونَ﴾

«Улардан аввалги (кофир) кимсалар ҳам (ўз пайгамбарларига мана шунга ўхшиш) макр-ҳийлалар қилган эдилар. Шунда Аллоҳ улар (қурган макр-ҳийла) биноларини таг-туги билан емириб ташлади, бас, улар (тўқиб олган ёлғон бино-тузумлари)нинг томи ўзларининг устига қулади ва уларга ўзлари сезмаган-кутмаган тарафдан азоб-ҳалокат келди» [Наҳл 26]

Куфр ва кофиirlардан олинган мана шу илоҳий интиқомдан кейин Аллоҳ Азза ва Жалла Ўз динига нусрат беради. Аллоҳ Таоло деди:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلاً إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمَنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾

«Аниқки, Биз сиздан илгари ҳам пайгамбарларни ўз қавмларига юборганимиз. Бас улар (қавмларига) аниқ-равшан ҳужжатлар келтирганлар. Сўнг Биз жиноят қилган кимсалардан интиқом олганмиз ва имон келтирган зотларни голиб қилиш Бизнинг зиммамиздаги ҳақ бўлган» [Рум 47]

2 – Бу ўта тубан низомлар воқесига ва бу низомлар башарият бошига олиб келаётган улкан оғатларга чуқур назар ташлаб ҳамда Аллоҳ Азза ва Жалла манҳажига, Унинг нурли, ҳидоятловчи, мустақим аҳкомларига назар ташлаб шундай деймиз: башариятни

у тушиб қолган баҳтсизлик, танглик, мاشақат, хулқий бузилиш ва бошка улкан оғатлар гирдобидан қутқазишга қодир йўл фақат Аллоҳ Азза ва Жалланинг манҳажидир, яъни Исломдир. Аллоҳ Таоло деди:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِيَنَا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَةً إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ﴾

﴿إِبْرَاهِيمَ حَلِيلًا﴾

«Ҳақиқий мусулмон бўлган ҳолида ўзини Аллоҳга топширган ва ҳақ ийлдаги Иброҳимнинг динига эргашган кишининг динидан ҳам гўзалроқ дин борми?! (Axir) Иброҳимни Аллоҳ Ўзига дўст тутмаган» [Нисо 125]

﴿قَالَ أَهْبِطَا مِنَهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌ فَلَمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مَنِ هُدَى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَى إِنَّ فَلَا يَضُلُّ وَلَا يَشْفَى ﴿٤٠﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنِ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً وَنَحْشُرُهُ

﴿يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ﴿٤١﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾

«(Аллоҳ) айтди: (Ундан (яъни жаннатдан) ҳар иккингиз тушингиз. Айрим (зурриётларингиз) айримларига душмандир. Бас, сизларга Мен тарафдан ҳидоят келганида ким Менинг ҳидоятимга эргашса, ийлдан озмас ва баҳтсиз бўлмас. Ким Менинг эслатмамдан юз ўгирса, бас, албатта унинг учун танг-баҳтсиз ҳаёт бўлур ва Биз уни қиёмат кунида кўр ҳолда тирилтиурмиз». У: «Парвардигорим, нега мени кўр қилиб тирилтиирдинг, ахир кўрар эдим-ку», деди» [Тоҳо 125]

З – Аллоҳ Азза ва Жалла Ўз аскарларини, оятларини ва суннат-қонуниятларини куфр ва унинг ёрдамчиларини таг-томиридан емириб ташлаш учун ва холис, содик мўминларни юксалтириш учун албатта сафарбар қиласи. Аллоҳ Азза ва Жалла оятлари уфқларда, низомларда, мабдаларда, фикрларда ва инсон фарзандларида зохир бўлиб уларга нима ҳақ ва нима ботил эканлиги аён бўлади.

﴿سَنْرِيهِمْ إِذَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ أَحَقُّ أُولَئِكَ مَنْ يَكْفِ بِرِبِّكَ أَنَّهُ

﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

«Токи уларга (ушбу Куръон ростдан ҳам Аллоҳ томонидан нозил қилинган) ҳақ (Китоб) эканлига аниқ маълум бўлгунича, албатта, Биз уларга атроф-офоқдаги ва ўз вужудларидағи

(Бизнинг борлигимиз ва қудратимизга далолат қиласидиган) **оят-аломатларимизни кўрсатажасакмиз.** *Ахир* (уларга) Парвардигорингизнинг барча нарсага гувоҳ экани (яъни Аллоҳ Таоло ушбу Куръонда коинотдаги барча нарсани қамраб олиб, Ўз ҳукмини баён қиласетгани сизнинг ҳақ пайгамбар эканлигингизни исботлаш учун) **етарли эмасми?!**» [Фуссилат 53]

4 – Албатта булар Аллоҳ Таборака ва Таолонинг Аллоҳ Азза ва Жалладан тақво қиласлик ва Унинг ризолигини истамаслик асосига қуриладиган ҳар қандай бино хусусидаги суннати-конуниятидир. Келгуси озгина йиллар – Аллоҳ Таоло изни ила – куфр, унинг мабдалари, Исломга қарши урушда ишга солаётган моддий ва маънавий кучларининг емирилиб қулаши ва Аллоҳ Таоло дини Исломнинг ғолиб бўлиши йиллари бўлади. Ислом барча динлар: Америка, Европа, Хитой ва барча кофир давлатлар дини устидан албатта ғолиб бўлади. Аллоҳ Таоло деди:

﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتُّ نُورٍ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الْكُفَّارِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини (яъни Исломни) оғизлари (яъни бехуда гаплари) билан ўчирмоқчи бўлурлар. Аллоҳ эса, гарчи кофирилар истамасалар-да, Ўз нурини (яъни динини) тўла (яъни ҳар тарафга) ёйгувчиdir» [Соф 8-9]

Пайғамбаримиз ﷺ эса бундай дедилар:

«لَيَلْعَمَنَ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتَرَكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدَرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا دَخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بِعْزٌ عَزِيزٌ أَوْ بَذْلٌ ذَلِيلٌ، عَزًّا يُعْزُزُ اللَّهُ دِينُ الْإِسْلَامِ، وَذُلًّا يُذْلِلُ بِهِ الْكُفَّارُ»

«Бу иш кеча ва қундуз етиб борган жойгача етиб боради. Аллоҳ биронта ҳам ўтроғу кўчманчининг уйини қолдирмасдан унга бу динни азизнинг азизлиги ёки хорнинг хорлиги билан киритади. Азизликки, у билан Аллоҳ Ислом динини азиз қиласиди. Хорликки, у билан Аллоҳ қуфрни хор қиласиди». Бу ҳадисни имом Аҳмад ўзининг муснадида ривоят қилди. □

МУСУЛМОНЛАРНИНГ ҒАРБГА ҲИЖРАТ ҚИЛИШИ МУАММОСИ (УНИНГ САБАБЛАРИ, ХАТАРЛАРИ ВА ОҚИБАТЛАРИ) (3)

Солиҳ Абдурраҳим Жазоир

4 – Мусулмонлар сақофатидаги тешикни тўсиш керак

Юқоридагиларга кўшимча яна бир жузъий муаммо ҳижратдагилар орасида даъватчи ёшлар, яъни исломий юртларда Халифалик давлатини тиклаш юкини кўтарадиган ёшлар борлигидир. Бу бир тешик бўлиб уни тўсиш керак. Чунки куфр юртларига доимий яшаш учун кўчиш мусулмонларнинг мусулмонлигига зиддир. Кимки кофирлар билан доимий яшаш учун куфр ютига ҳижрат қиласа, у учун ўзгартириш амалиёти ҳамда Халифаликни тиклашдек мусулмонларнинг қайғулари ва муаммоларининг аҳамияти йўқ ҳисобланади. Чунки даъват юкини кўтарган мусулмонлар давлат тиклаш учун мусулмон юртларда яшаши вожиброкдир. Тўғри гап шуки исломий юртларнинг ташқарисида яшаш уч ҳолатдагина мумкин. Шунда ҳам улар Исломга ишончли кўрикчи бўлишни қасд қилишлари керак.

Улар мусулмонлар ютидаги ўзгартириш амалиётига қаттиқ эътибор бериши керак. Яъни Халифаликни тиклаш орқали исломий ҳаётни қайта бошлашдек мусулмонлар муаммосини муолажа қилишга эътиборини қаратиши керак. Муаммо исломий ҳаётни қайта бошлаш бўлар экан, бунинг маъноси исломий юртда фаолият қилиш деганидир. Бу иш аввало исломий юртларни Халифалик тиклаш орқали Ислом ховлисига айлантириш учун бўлади. Чунки бу юртлар олдин Ислом ҳукми остида бўлиб, сўнг Халифаликка чек қўйилиши билан Ислом ҳукмига чек қўйилган. Бу эса Лондон ва Париж эмас, улардан узоқ жойларни айтмаса ҳам бўлади. Уммат воқеини ўзгартириш нуқтаи назаридан олиб қараганда биз муолажа қилишни хоҳлаётган ҳижрат мавзусига чуқурроқ назар ташлаш керак.

Мусулмонларнинг исломий юртлардан ташқарида яшини оқлайдиган уч ҳолат қўйидагилардир:

1 – Куфр ютида илм ўрганиш, товар олиб келиш ёки уни сотиш, ёки ризқ топиш мақсадида вақтинча туриш. Ёки юқорида биз айтиб ўтган мусулмонларнинг дорул Исломдан дорул куфрга ҳижрат қилиши фуқаҳолар белгилаган шартларга тўғри келиши керак. Бугун дорул Ислом мавжуд бўлмасада бу ҳукмлар мусулмонларга мос келаверади. Чунки исломий ҳаётни қайта бошлаш, Ислом давлатини тиклаш ва куфр диёрини Ислом диёрига айлантириш – булар бугун мусулмонлар ҳаётидаги долзарб

ишлардир – учун бўлган фаолият исломий юртлардан бошланиши керак. Бу даъват ёювчиларга маълум ишdir.

Агар ҳижрат қилишдан бошқа чора бўлмаса, ҳижрат турли исломий юртларга бўлиши афзал. Аммо куфр диёрига бўлса, унда мол олиб келиш, товар олиб бориш, тижорат қилиш, илм ўрганиш, хунар ўрганиш, даволаниш, саёҳат ёки турли юртлардаги халқларнинг Исломий Умматга қандайдир даражада фойдаси тегадиган ихтиrolари ва ютуқларини ўрганиш учун бўлса жоиз. Бу ҳақида Исломий давлат кунларидан бери фикхий шаръий қоидалар мавжуд. Чунки мусулмонлар оламдан ажralган ҳолда яшаган эмас. Балки ўз юртида бўладими ёки ўзга юртдами, бошқа халқлар билан доимий алоқада бўлган. Бу ўткинчи ҳолат биз муолажа қилишни хоҳлаётган ҳижрат турига кирмайди.

2 – Золим ҳокимлар зўравонлиги, қийноғи ёки ўлимга олиб борадиган зулмидан қочиб ҳижрат қилиш. Шунда ҳам исломий юртларга ҳижрат қилиши афзал. Лекин бошқа илож бўлмаса исломий юртга қайтиш шарти билан куфр юртларига ҳижрат қилиши жоиз. Бунда Суданда яшаган яна Суданга қайтиши шарт эмас, балки исломий юртларнинг қайси бирига бўлса ҳам бўлаверади. Даъват ёювчилар шуни билишлари керакки, кофиirlар мусулмон юртлари узра хукмронликларини давом эттириш учун малайлари ҳокимиятини мустаҳкамлашда услублари кўп. Улардан бири ўзга халқларни мустамлака қилиш учун малай ҳокимлари хусусан улар билан сиёсий кураш олиб бораётган даъватчиларга шафқатсизларча курашиш. Буни сиёсий жиҳатда фаолият қилаётганларни эркинлик ва инсон хукуқлари излаб Farb давлатларига кетишига мажбурлаш учун қилишади. Шу билан уларни сиёсий соҳадан узоқлаштириб, чеклаб кўйишади. Улар кофиirlар орасида узоқ юргач, кофиirlар уларнинг ақли ва қалбини ўзига каратиб олади. Farbning катта шахарларида Аллоҳ ва Росулининг душманлари билан узоқ яшаб, шу аҳволга тушган мусулмонлар кўп бўлиб, биз уларни бу ерда келтиришдан сақландик.

3 – Даъватчи даъватни ёйиш учун зарур бўладиган мақсад туфайли ҳижрат қилиши. Айrim шахслар муайян ишларни бажариш учун кунлаб, ойлаб, ёки йил давомида Farbda яшashi мумкин. Бу иш тафсилотларига киришмаймиз. Масалан Халифа мусулмонлар юртидаги шаръий ҳоким бўлгани учун айrim шахсларни элчи ёки мутахассис сифатида куфр диёрига тайинлаши мумкин, Халифа мавжуд бўлмаган бугунги кунда ҳам шунга қиёсланади.

Масала ўта мухим бўлганидан биз бу қоидаларни даъватчиларга ҳавола қилмоқдамиз. Биз бу ерда қисқача ишора қилишни ҳоҳлаётган нарса шуки Уммат бу мухим масалада шаръий ҳукмга бўйин эгиши шарт ва унда эркинлик йўқ. Шунинг учун мусулмонлар хусусан даъватчилар мусулмон юртларда яшashi ва қандай ҳолат бўлишидан қатъий назар у ерда қолишлари шарт. Мусулмонлар хусусан мусулмон юртларда Халифалик фарзини адо этиш учун бел боғлаганлар ҳақидаги вазъий ҳукм, яъни азима улар мусулмон юртда яшашидир. Мазкур уч ҳолатда муайян шартлар доирасида ҳижрат қилиш эса рухсатдир.

Биз айтиб ўтмаган бир неча масала ва ишлар қолди, улар қуидагилар:

1 – Росууллоҳ ﷺ даврида, Маккада даъватнинг бошланишида мусулмонлар Ҳабашистонга ҳижрат қилиши бугун Европа, Америка, Канада ва Австралияда кофиirlар орасида яшаш жоизлигини англатмайди. Айримлар кофиirlар орасида яшасига мана шуни ҳужжат қилишади. У пайтда на дорул Ислом ва на мусулмон юрт мавжуд эди. Шунингдек уларнинг Ҳабашистонга ҳижрат қилиши Қурайш кофиirlарининг зўравонлиги туфайли ҳолат тақозоси билан бўлган эди. Бу иккинчи ҳолатга мос келади, яъни улар яна имконият туғилса Росууллоҳ ﷺ олдига қайтишни ният қилган эдилар. Шундай бўлгач улар қайтишди.

2 – Халифалик давлати мавжудлигига у тарафидан ёки Исломдаги шаръий ҳоким тарафидан элчилар, мутахассислар, дипломатлар, вакиллар, талабалар ва тажриба олиб борувчи гурухларга бериладиган рухсат бугунги малай миллатчи давлатларга тўғри келаверади деб айтиётгандарнинг гапи ушбу баёндан кейин қабул қилинмайди. Чунки улар мана шуни куфр юртларида қолиш ва яшашлари учун ҳужжат қилишмоқда. Бу шубҳасиз хатодир, чунки бу вужудлар мустамлакачи Фарб маҳсули бўлиб, исломий шариатда шаръийлигини йўқотган.

3 – Аслида исломий юртлар инсоният ҳоҳлайдиган яхшилик, мутахассислик ва турли соҳадаги илмлар билан тўла бўлиши керак. Шунингдек бу юртларга ғайrimусулмонлар даволаниш, илм ўрганиш, мутахассислик, тижорат, саноат, ҳамда озиқ овқат ва қурол сотиб олиш мақсадида келиши керак. Чунки улар биздаги ҳазорат ва маданиятни кўргач, Исломга рағбат ҳосил бўлади ва уни қабул қиласи. Сўнг мусулмон бўлиб, бизнинг орамизда яшайди. Аллоҳдан ҳолимизга ғамхўр бўлишини сўраймиз.

4 – Исломий ҳаётни қайтадан бошлаш учун фаолият қилишга бел боғлаган кишилар Исломий давлат пайдо бўлгандан бери

мавжуд бўлган «исломий юрт» истилоҳи билан «Ислом диёри» истилоҳи ўртасидаги фарқни кўрсатиб беришлари шарт. Қуйида ушбу истилоҳларнинг нозик маъноларини тушунтирамиз:

— Биринчи истилоҳ: Исломий юртлар ва шу жумладан араб юртлари, уларнинг қаршисида эса куфр юртлари. Исломий юртлар Ислом ҳукмрон бўлган, шариат татбиқ қилинган ва ҳокимлари мусулмонлар халифаси томонидан тайинланган барча ерлардир. Бунда у ерлар куч билан фатҳ қилинганми ёки сулҳ биланми фарқи йўқ. Шунингдек ахолиси Исломни қабул қилиб, сўнг мусулмон юртларга қўшиб олинган ва Ислом билан бошқарилган юртлар. Улар дорул куфрға айланган бўлса ҳам фарқи йўқ. Ёки Фаластин, Ҳиндистон, Юнонистон, Андалусия, Кипр, Болқон ярим ороли, Жанубий Судан, Чеченистон ва Хитойнинг каттагина қисми каби кофиirlар уруш қилиш, ёки босиб олиш, тақсимлаш орқали тортиб олган барча юртлар.

— Иккинчи истилоҳ: Дорул Ислом ва унинг қаршисида дорул куфр ёки дорул ҳарб. Бу ерда дорул Ислом билан дорул ҳарб таърифида бироз тўхталиш керак:

Ибн Қойим айтади: Жумҳур уламолар айтганки: дорул Ислом мусулмонлар борган ва Ислом ҳукмлари жорий бўлган юртлардир. Агар Ислом ҳукмлари жорий бўлмаса ва гарчи кўшни бўлсада дорул Ислом эмас. Мана масалан Маккага яқин бўлган жойлар Макка фатҳ бўлиши билан дорул Ислом бўлмаган.

Алоуддин Касоний (ҳанафий, 587 ҳижрийда вафот этган) ва Сарахсий (ҳанафий, 286 ҳижрийда вафот этган) қози Абу Юсуф (182 ҳижрийда вафот этган)нинг ва Мухаммад ибн Ҳасан Шайбоний (189 ҳижрийда вафот этган)нинг сўзларини изоҳлаб шундай дейишади: Юртлар иккига бўлинади дорул Ислом ва дорул куфр. Ислом ҳукмлари татбиқ қилинган жой дорул Ислом ва куфр ҳукмлари татбиқ қилинган жой дорул куфр хисобланади. Бу худди жаннат дорул Ислом ва дўзах ҳалокат ҳовлиси бўлгани кабидир. Чунки жаннатда нажот, дўзахда ҳалокат бўлади. Дорул Ислом ёки дорул куфр у ерда қайси ҳукмлар татбиқ қилинаётганига караб ажратилади. Касоний дорул Ислом ёки дорул куфр деб ҳукм чиқариш у ерда татбиқ қилинаётган ҳукмларга боғлиқ деган.

Ибн Кудома Ҳанбалий (620 ҳижрийда вафот этган): Бирор юрт ахолиси муртадлик қилса ва у ерда ўзларининг ҳукмлари жорий бўлса, у дорул ҳарбга айланади. Уларнинг мол мулки тортиб олиш ва муртад бўлгандан кейин зурриётларини асир қилиш жоиз ҳамда халифа уларга қарши урушиши вожиб. Чунки Абу Бакр Сиддик саҳобалар билан бирга муртадларга қарши урушган. Аллоҳ Таоло ўз китобининг

бир қанча жойида коғирлар билан урушишга буюрган. Муртадлар эса урушишга янада ҳақлироқ кишилардир. Чунки улар шу ахволда ташлаб қўйилса бошқаларга таъсир қиласди ва улар ҳам муртад бўлади ва зарар катталашади. Агар уларга қарши урушилса, улар ўлдирилади, чекингани таъқиб қилинади, жароҳатлари йўқ қилинади ва мол мулки ўлжа қилинади. Имом Шофеъий ҳам шуни айтган.

Юкорида айтиб ўтилган уламолардан бошқа яна кўпчилик салаф уламолари: Дорул Ислом бўлиши учун мусулмонлар султони омонликни рўёбга чиқариш билан бирга Ислом шариатини ҳакам қилиши керак, бунинг акси эса дорул куфр бўлади дейишган. Демак дорул Ислом бўлмаган ҳар кандай юрт дорул куфр бўлади ва дорул ҳарб ҳукмини олади (бу ерда яна бир хос ҳолат бўлиб, у дорул аҳдdir. Унда муайян эътиборлар туфайли маълум вақт ва қандайдир эваз туфайли улар билан урушиш тўхтатиб турилади. Аммо у ҳам дорул ҳарбга киради).

Аммо замонамизнинг аксар факиҳлари бугун мусулмон юртлари дорул Ислом бўлиши ёки бўлмаслигига бир-биридан фарқ қиласди. Уларнинг айримлари ўз қонунларининг аксариятида Исломни ҳакам қиласди. Уларнинг кўпчилиги шариат билан ҳукм қилишни шахсий ҳолатлар яъни никоҳ, талок, меърос... масалаларига чеклади. Улардан яна бир қисми шахсий ҳолатларда ҳам шаръий аҳкомларга бўйинсунишни истамайди. Бундан ташқари исломий фиқҳ ва сакофатда таърифланган дорул Ислом бугунги исломий юртларда давлатларнинг аксариятига тўғри келмайди.

Лекин замонамизнинг айрим факиҳлари исломий юртларнинг барчаси у ерларда аксар мусулмонлар яшагани учун уларни дорул Ислом деб ҳисоблашади. Бу юртларнинг ҳокимларида барча шаръий ҳукмларни татбиқ қилишга ҳаракат бор шунинг учун уларга дорул Ислом ҳукми берилиши керак. Мана шу воқедан келиб чиқиб, айтадиган бўлсак шу давлатларнинг ҳокимлари дорул ҳарб ёки дорул аҳдни белгилашлари керак. Мусулмонларнинг барча ҳокимлари БМТ уставига кирган экан олам давлатларини дорул ҳарб эмас балки дорул аҳд ва оламнинг барчасини тинчлик диёри деб ҳисоблашга келишиб олишган дейишади. Лекин бу шаръан қабул қилинмайди, чунки у Farb капиталистик ташкилотининг олам узра ҳукмонлигига тўла тиз чўкишдир.

Аммо Юсуф Қарзовий айтадики бугун бутун дунё мусулмонларга нисбатан даъват ютидир. Чунки факиҳлар оламни «даъват халқлар» ва «ижобат халқлари»га бўлишади.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

«(Эй Мұхаммад), дарҳақиқат Биз сизни барча оламларга фақат раҳмат (яғни Аллоҳнинг раҳмати-жаннатига етаклагувчи) қилиб юбордик» [Анбиё 107]

оятияга кўра бутун олам Мұхаммад ﷺ умматидир. Чунки у киши бутун оламга хитоб қилиш учун келди. Айримлар у кишига жавоб қилди улар ижобат халқидир, айримлари эса ҳалигача даъват босқичида ва улар даъват халқларидир. Даъватга жавоб бермаганларнинг юрти даъват юрти ҳисобланади. Қарзовий мадрасаси шу тарзда шаръий истилоҳларни яширмокда.

Аммо даъватни бошлаш, марказлашиш ва давлат тиклаш билан шуғулланиш учун исломий юртларнинг бирини марказлашиш учун мажол тарзда ушлаш керак. Бу у ерда кучли фаолият олиб борилаётгани, давлат вужудини тиклаш учун имконият ва асослар мавжудлиги, ҳамда бу ерда давлат яшаши учун кафолат борлигига қараб бўлади. Бунда қўшни давлатларни ҳам қўшиб олиш мумкин, чунки марказлашиш ва давлат тиклаш имкониятлари рўёбга чиқиши керак. Шундан кейин бошқа исломий юртлар қўшиб олиниши билан даъват ёйлади. Натижада мана шу жойдан барча қитъаларга даъват ёйлади ва нусрат талаб қилиш ишлари бошланади. Шуни эсдан чиқармаслик керакки сиёсий кураш исломий юртлардан бошқасида бўлмайди, шунингдек нусрат Германия, Швеция ва Англия каби куфр юртлардан талаб қилинмайди.

5 – Ҳайрон қолдирувчи савол: Farбда туғилиб, вояга етган ёки шу халқлар ичидан Исломни қабул қилган мусулмонларнинг ахволи нима бўлади? Хусусан улардан мусулмонларнинг муаммоларини тушунган, давлат тиклаш ва исломий юртлarda исломий ҳаётни қайта бошлаш возиблигини англаған кишилар нима бўлади? Ахир мусулмонлар куфр юртларида ерлик авлодларга айланишдику? Улардан исломий юртларга келиш возиб деб талаб қилинадими? Бу саволнинг жавоби шуки даъватчи коғирлар мусулмонларга киргизган воқега таслим бўлмаслиги керак.

Хижрат Farб давлатлари Ислом ва мусулмонларга зарба бериш учун режалаштирган сиёсий ҳодиса бўлган эди. Шундай экан даъватга мусулмонларнинг бундай шаклда куфр юртларида бўлишининг масъулияти тушмаслиги керак. Шунингдек даъват ва ўзгартириш амалиёти Farбдаги муҳожирлар воқесига мос тарзда юргизилмаслиги керак. Даъватчилар ер юзидағи барча мусулмонларга шароит қандай бўлишидан қатъий назар шаръий ҳукмни ижро этишлари керак. Уларга куфр юртларга ҳижрат

қилиш ва у ерда яшаш масаласининг хавфу хатарлари, заарлари ва натижалари ҳақида тушунтиришлари керак. Шунингдек Farbda доимий яшашни хоҳлаётган кишиларга мусулмон юртларга Ислом бошқарувини қайтариш вазифаси – бу бугунги кунда энг буюк фарз хисобланади – Farbda доимий яшашга қарши эканини тушунтиришлари керак.

Аmmo шаръий узри бор кишилар айтиб ўтганимиздек ушбулардир: мусулмон юртлардаги ҳокимларнинг зулми, зўравонлиги ва шафқатсизлиги туфайли ва бошқа исломий юртларга хижрат қилиш имконияти бўлмагани туфайли мажбур хижрат қилганлар. Ёки Farbda вактинча яшашга рухсат берилган кишилар бўлиб, улар даъват ишида салоҳият эгалари томонидан шаръий ҳукмларга мувофиқ вазифа юклangan кишилардир. Уларнинг барчалари қаерда бўлишларидан қатъий назар даъват вазифаларини бажаришлари ва унинг юкини кўтаришлари шарт. Шунингдек улар хижратдаги мусулмонларга улардан нима ирода қилинаётганини тушунтиришлари ва уларга Исломни ўргатишлари керак. Бундан ташқари уларни куфр юртларида узоқ қолиб кетишидаги оқибатлари ва Farbliklar ҳаётига аралашиб, улардан таъсиrlаниб қолишидан огохлантиришлари керак. Яна улар иложсиз келаётгандарга ўша юртларда муҳит тайёрлаб беришлари керак.

Исломга қўриқчи бўлиш, ҳамда исломий ҳаётни қайта бошлаш ва Xалифалик давлатини тиклашдек ғояни амалга оширишга куч сарфлаш ишида садоқат билан туриш учун мусулмон шариатга боғланиши шарт. Ammo бирор узр ёки рухсатсиз Farbda яшашни хоҳлаётгандар Ислом рози бўлмайдиган ва исломий даъват тақозо этмайдиган жойда яшаётгандарини тушунишлари керак. Амалларни бошқариш, тезлатиш ва талаб қилинган жойда уни марказлаштириш давлат тиклангунича шу тарзда давом этади. Шунда муаммо ечилади ва Ислом шариатидаги ташқи сиёsat ҳукмларини ижро қилиш билан масалага нукта қўйилади.

6 – Мусулмонларнинг Farb давлатларига аралашиб кетиши шу даражага етдики, улар овқатланиш кийинишда кофирлар билан аралашиб кетди ва уларнинг ҳаёт ишларида бирга иштирок этишяпти. Шунингдек улар шу юртлардаги сиёсий партиялар ва ташкилотларга аъзо бўлишди. Ҳатто шу давлатларнинг армиясида хизмат қилишяптики улардан исломий юртларда ифлос вазифаларни қилиш талаб қилингани. Бу нарса бугунги кунда Америка ва бошқа давлатларда яққол кўзга ташланмоқда. Албатта бундай ҳолатда уларнинг Исломи бу давлатни дўст тутишларига қаршилик қиласди.

7 – Воеа ва ҳодисаларни кузатаётган сиёсий кишига сир эмаски бугун олам олдингилардан кўра тезроқ суратда мусулмонлар давлати тикланиши сари кетмоқда. Бу Farb билан исломий юрт ўртасидаги курашнинг биз исломий юртларда кўриб турган дараҷада авжга чиқишига сабаб бўлаётган омилдир. Мусулмонлар Farb юртларида яъни мусулмонларга душман давлатларда яшашлари айримлар тасаввур қилаётганидек мусулмон юртларда давлат тиклангач давлат таянчларини мустахкамлашга ёрдам берадиган омил бўла оладими? Биз айтамизки Уммат аҳволини ва Farbdagi муҳожирлар аҳволини кузатаётган кишига сир эмаски мана шу турли тасаввур ва йўналишдаги мигрантлардан ва уларнинг ўша жоида ўрнашиб қолганидан Исломий Умматга албатта зарар келади. Бу заарларнинг энг кичкинаси уларнинг ҳаёт хақидаги нуктаи назарининг ўзгариши бўлса, каттаси ўзлигини йўқотиб, диндан қайтишларидир. Йирик давлатлар уларни мусулмонлар билан бўлган курашда ишлатаётгани Умматга акс таъсир қилмоқда.

Биз Farb қучоғида тарбия топган, илмоний, либерал, исломий ва миллий ҳаракатларнинг етакчиларидан иборат сиёсат ва сақоғатда пишган сара кишиларни Тунис, Миср, Ливия ва бошқа давлатлардаги «араб кўзғолонлари»да ва олдинроқ Ироқда қандай ишлатилганини кўрдик. Шунингдек уларни Farb ўзи пайдо қилган ёмон аҳволга қарши кўзғалган юртлардаги сиёсий доираларга ташлагани ва муносиб пайтда ишлатганини кўрдик. Farb ўз манфаатларини сақлаб қолиш ва мақсадларини рўёбга чиқариш учун кўзғолонларнинг йўналишини буриб юбориш мақсадида уларни ушбу юртлардаги сиёсий саҳнага чиқарди.

Шубҳасизки бу етакчилар кўзғолонларни бостириш, ҳаракатларни ўзлари хоҳлаган томонга буриш ва талабларни синдириш мақсадида бу юртлардаги ҳаракатларни кузатиб туриш учун тайёрланган.

Ҳеч кимга сир эмаски Farbda яшаётган мусулмонларнинг аксарияти йўлдан адашгани, сақоғий жиҳатдан мағлуб бўлгани ва ҳазорий қарамлиги туфайли таърифлаб бўлмас аҳволда. Улар фикрий ва шуурий жиҳатдан Умматдан ажralиб қолган ҳамда Исломий Уммат муаммолари, хусусан Халифаликни тиклаш масаласида Farb давлатлари позициясини ушлаган. Ваҳоланки бу бугун Farb билан бўлаётган курашдаги меҳвардир. Бу эса исломий юртларга фикрий, сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан тескари таъсир қилмоқда. Чунки Уммат муаммоларидан узоқ бўлган бу мигрантлар Farb андозаларига мувофиқ, файrimusulmonlар орасида, кофир,

мушрик ва илмонийлар орасида ҳамда кофирлар «омонлиги ва аҳди»га мувофиқ «барқарор» яшашипти. Уларнинг болалари эса Farb давлатлари фуқароларидир. Бу эса шариат жиҳатидан бир қанча саволларни ўртага ташлайдики, бу у ҳақда фикр билдириш мавриди эмас. Уларда исломий ҳаётни қайта бошлаш ва Исломни татбиқ қиласиган давлат соясида Ислом шариатига мувофиқ яшаш вожиблиги ҳакида тушунча йўқ. Исломни шаръий йўл, яъни даъват ва жиҳод орқали дунёнинг барча жойларига етказиш вожиблиги ҳакида гапирмаса ҳам бўлади.

Халифалик давлати тиклангач ва ундан сўнг уларнинг позициялари қандай бўлади? шунингдек фарблеклар ва уларнинг сиёсатчиларининг уларга нисбатан тутган позицияси қандай бўлади? Улар мўмин ҳакида на аҳдга ва на бурчга риоя қилмайдилар. Муҳожирлар мустамлакачи кофир давлатларга хизмат қилишаётгани учун турли фалокатларга нишон бўлишмоқда. Уларнинг ичидаги шундай кимсалар мавжудки ўзлари Farbda яшасаларда мусулмон юртларда исломий шариатни ҳакам қилишга қарши. Улар бу ишни илмонийлик, демократия, фуқаролик давлати ва динни давлатдан узоқлаштириш кабиларга чақириш орқали қилишади. Шу аҳволдаги кимса мусулмон бўладими?

Аллоҳ Таоло айтади:

﴿فَلَا وَرِبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾

﴿حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَإِسْلَمُوا تَسْلِيمًا﴾

«Йўқ, Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича ва кейин сиз чиқарган ҳукмдан дилларида ҳеч қандай танглик топмай, тўла таслим бўлмагунларича-бўйсунмагунларича зинҳор мўмин бўла олмайдилар» [Нисо 65]

Мана шу шарҳлардан сўнг англадикки хижрат муаммоси мусулмонлар ютида Ислом асосида давлат тиклаш билан ечилар экан. Агар мусулмонлар ўз юртларида динларидан келиб чиқиб ҳамда ўзликлари асосида сиёсат билан шуғулланса давлатлари тикланади ва қийинчилик йўқолади.

Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرِهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾

«Албатта Аллоҳ Ўзига (яъни динига) ёрдам берадиган зотларни голиб қилур. Шубҳасиз Аллоҳ қучли, қудратлидир» [Хаж 40] □

«ЦРУ» директори: Ироқ ва Суриянинг илгаригидек яна битта марказий ҳукумат остида бирлашиши қийин

Америка марказий разведка бошқармаси директори Жон Бреннан Ироқ ва Суриянинг яна битта марказий ҳукумат остида бирлашиши мүмкінлигига шубҳа билдири. Бреннан Вест-Пойнтдаги ҳарбий академиянинг терроризмга қарши кураш маркази нашр қылган бир мулокотда қуидагиларни айтди: «Ироқ ёки Суриянинг қайта тикланиши мүмкінлигини билмайман. У ерларда кўп қон тўкилди, улкан вайронагарчиликлар ва тоифачилик бўлинишлари бор. Бу албатта доимо қизиб бораётган бир кескинликдир. Агар тирик бўлсам бу икки мамлакатда одилона идора қилишга қодир бўлган бир марказий ҳукумат бўлишини кўраманми ёки йўқми, буни билмайман». Марказий разведка бошқармаси директори бу хусусда бирон турдаги федератив тузилмани қуришни тасаввур қилиш мүмкінлигини айтиб, бу тузилма минтақаларни автоном бошқарув билан тартибга солади, айниқса курдлар Ироқ шимолида ва Суриянинг бир неча қисмларида бир давлатни амалда қуриб бўлишган экан шундай бўлиши табиий, деди. Бошқа томондан Бреннан: ал-Қоида ва ИШИД Яманда ўзларининг душманлари Ҳусийларга ва президент Ҳодийнинг араб коалицияси томонидан кўллаб-қувватланаётган кучларига қарши ўзаро ҳамкорлик қилмоқда. Бу эса Ироқ ва Сурияда бўлаётган нарсанинг бутунлай тескарисидир, чунки у ерларда бу икки ташкилот бир-бирига қарама-қарши туриди – деди. У «Ироқ ва Суриядан қанчалик узоқлашсак ал-Қоида, ИШИД ва бошқа террорчи жамоатлар аъзоларининг ўзаро ҳамкорлик қилиш эҳтимоли шунчалик кўп бўлади» деб изоҳ берди. Америка разведкасининг бу юкори мартабали масъули «ИШИД» ташкилотининг Ўтра Шарқда узоқ вақтгача мавжуд бўлиб қолаверишини ва ажнабий жангарилар Кўшма Штатларга бир неча йилларгача таҳдид туғдираверишини таъкидлаб «Мен кўп сонли жангарилар Кўшма Штатлар учун ва бошқа ҳукуматлар учун йиллар давомида бир таҳдид бўлади, деб биламан» деди. «ИШИД» ташкилоти – унинг «халифалиги» йўқ қилинган тақдирда – сақланиб қоладими ёки йўқми? – деган саволга Бреннан «ИШИД ташкилоти Сурия ва Ироқда ўз вужудини анча вақтгача сақлаб қолиши мумкин» деб жавоб берди.

Күрфаз давлатлари Сурия оппозициясини самолётларга қарши ракеталар билан қуроллантиришни истайди, лекин Америка уларни бундан ман қилмоқда

Баъзи бир америкалик масъулларнинг айтишича Сурияда ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги охирги келишувнинг барбод бўлиши араб кўрфазидаги давлатларнинг оппозицияни – рус ва режим самолётларига қарши курашиб учун – самолётларга қарши елкага кўйиб отиладиган ракеталар билан қуроллантириши эҳтимолини кучайтириди. Ўз исмини айтмасликни шарт қилиб кўйган бир америкалик масъул қўйидагиларни айтди: «Вашингтон фарблик ва араб иттифоқчиларни оппозициянинг мўътадил жамоатларини машқдан ўтказиш ва пиёда кучлар қуроллари билан қуроллантириш мақсади ортида бирлаштиришга ҳаракат қилиб ҳамда Москва билан сўзлашувларни давом эттириш учун ана шу елкага кўйиб отиладиган ҳаво мудофаа системаларидан катта миқдорининг Сурияга етиб келишига тўскинлик қилди». Лекин Арабий Жадид газетасига кўра Вашингтон позициясидан умидсизликка тушиш Кўрфаз давлатларининг ёки Туркияning Кўшма Штатлар ортидан юришни давом эттиравермаслиги эҳтимолини ёки оппозиция жамоатларини ана шу самолётларга қарши қуроллар билан таъминлашга интилаётган бой шахслардан кўз юмиш эҳтимолини кучайтиromoқда. Худди шу мазмунда бир америкалик масъул «саудияликлар доимо русларни ортга чекинтиришнинг энг идеал йўли 30 йил олдин Афғонистонда муваффақият келтирган нарсадир, яъни мужоҳидларни кўтариб юриладиган ҳаво мудофааси системалари билан таъминлаб, ўзларининг ҳаво кучларини нейтрал ҳолда ушлаб туришдир, деб билишади» деди. У қўшимча қилиб «Биз саудларни ҳозиргача бунинг хатарлари бугунги кунимизда каттароқдир, чунки бугун биз Совет Иттифоқи билан эмас, балки рус куч-қудратини қайта тиклашга аҳд қилган рус лидери (президент Путин) билан муомала қилмоқдамиз, унинг бу фикридан қайтиш эҳтимоли кучсиз, деб ишонтиришга муваффақ бўлиб келдик» деди.

Оқ уй конгрессни Асад режимига қарши жазо чоралари қонунини тасдиқлашни кечиктиришга мажбур қилмоқда

Оқ уй Асад режимига қарши Суриядаги тинч фуқароларга қарши уруш жиноятларини ва ёвузликларни қилганлик айлови билан жазо чораларини жорий қилишга оид иккала партия:

республикачилар ва демократлар маъқуллаган қонун лойиҳасининг тасдиқланишига йўл қўймаслик учун парда ортидан ҳаракат қилди. Оқ уй намояндалар палатасида овоз берилмаслигига ишонч ҳосил қилишга зўр бериб ҳаракат қилди. Демократлар раҳбарияти Оқ уй истагига бўйсуниб, керакли вактда қонун лойиҳасини ёқлаб овоз беришдан бош тортди. Америка сенати аъзоларидан иборат намояндалар тинч фуқароларни ҳимоя қилишга оид қонун лойиҳасини «Сурия цезари» деган ном остида мухокамага қўйишга ва уни нисбатан осонлик билан тасдиқлатиб ўтказишига тайёргарлик қўришаётган эди. Асад режими томонидан программали тарзда қийноққа солиш ва оммавий қирғинлар амалга оширилганини ҳужжатлар билан исботловчи 55.000 сурат билан бирга оламга тақдим қилинган бу қонун лойиҳасининг 50дан кўп ёқловчиси бор эди, уларнинг кўпи демократлар эди. Оқ уй ўзидағи қонун чиқариш ишлари бўйича иш олиб борувчилар орқали конгресснинг иккала тараф: демократлар ва республикачилардан сайланган етакчиларини бу қонунга овоз беришни кечикиришига чақира бошлишидан олдин ҳолат шундай эди. Конгресс раиси вакили Пол Райан «Вашингтон пост» газетаси хабарлар бўлими мухаррири Жош Рожинга куйидагиларни айтди: Оқ уй демократ намояндаларга – улар бу қонун лойиҳасини кучга киритишини қўллаб-қувватламасликлари учун – босимлар ўтказди ва улар бу босимларга бўйсунишди...

**Тереза Мэй Санди Таймс газетасига берган интервьюсида
Британиянинг Европа Иттифоқига қўшилиши ҳақидаги
қонунни бекор қилишни ваъда қилмоқда**

Британия бош вазираси Тереза Мэй Санди Таймс газетасига берган интервьюсида Британиянинг Европа Иттифоқига қўшилиши ҳақидаги қонунни келгуси йилда бекор қилиб Британияни «мустақил, суверен давлат»га айлантириш ниятида эканлигини айтди. Маълумки олдин ички ишлар вазираси мансабини эгаллаб келган Мэй Британиянинг Европа Иттифоқидан чиқишига оид режаси ҳақида қўшимча тафсилотлар билан изоҳ бериши учун Европа Иттифоқи масъуллари томонидан ва бир қанча инвесторлар ҳамда ҳоким консерваторлар партияси аъзолари томонидан ўтказилаётган босимларга учрамоқда. Консерваторлар партияси йиллик конференциясининг биринчи кунида сўзлаган нутқида Мэй 1972 йилда чиқсан Европа ҳамжамияти ҳақидаги қонунни давлат асосий низомидан бекор қилишга аҳд қилгани

сабабли ўзига йўлланган танқидларга босиқлик билан қаради. Бу қонун Британияни бугун Европа Иттифоқи деб аталаётган иттифокка кўшган эди. Мэй «Албатта бу Бирлашган Қироллик тарихида иккинчи марта суверенликка эга бўлган мустакил мамлакат сифатидаги биринчи босқич бўлади. Бу мамлакатдаги сайланган муассасаларга куч ва ҳокимиятни қайта бағишлайди. Бу эса Европа Иттифоқи қонуни хукмронлигининг Британияда тугаганини англатади» деди.

Америка мудофаа вазирлиги Ироқдаги ал-Қоида хақида юзлаб видео тасмаларни – уларни томоша қиласидиган кишилар ортидан кузатиш учун – чиқармоқда

Санди Таймс газетаси «сериаллар ва алдов: Ироқда тинчликни сотиш» номли бир текширувни нашр қилди. Газетага кўра америкаликлар Ироқда «алдов» йўлини тутишган, буни ал-Қоида фаолиятларига тарғиб қилувчи соҳта видео тасмалар орқали амалга оширишган. Америка кучлари ўзлари қамоққа олмокчи бўлган кишиларни қамоққа олинини оқлаб кўрсатиш учун мана шундай тасмалардан баъзиларини бир неча жойларга сездирмай ташлаб кўйишиган. Daily Beast газетасининг билдиришича Америка мудофаа вазирлиги Ироқни Америка оккупация қилиб турган даврда салбий ташвиқот соҳаси бўйича ихтисослашган (PR) умумий алоқалар Bell Pottinger агентлиги билан ҳамкорлик қилган. Bell Pottingerнинг мана шу контрактлар доирасида иш олиб бориши жумласига сериаллар сценарийларини ишлаб чиқиш, араб ахборот тармоқларига тасвирли тасмаларни етказиб бериш ва ал-Қоидага оид видео тасмаларни – уларни томоша қилувчи кишиларни таъқиб қилиш учун – тарқатишлар ҳам киради. Газетанинг ёзишича Америка мудофаа вазирлиги ахборот гурухи маҳаллий ахборот каналларига сўнгги хабарларни тайёрлаб берадиган бўлган. Мазмун худди арабийдек бўлиб кўринадиган қилиб тасвирга олинадиган ва ифодаланадиган бўлди. Газетанинг яна ёзишича ёзиладиган тасвир ва ифодалар компакт дискларга кўчирилганидан кейин уларни Америка кучлари «тартибсизликлар минтақалари»га – нишонга олинган жойларга бостириб киришдан кейин – ташлаб кўядиган бўлган. Шундан кейин бу дисклардан ал-Қоида ташкилотини қўллаб-куватлайдиганларни таъқиб қилиш учун фойдаланадиган бўлган.

Эрдоган Туркияning қонини сўриб, уни ўз ерларидан воз кечишига мажбур қилган Лозанна шартномасини танқид қилмоқда

Туркия президенти 29 сентябр пайшанба куни Анкарада қишлоқлар идоралари бошлиқлари олдида сўзлаган нутқида қуидагиларни айтди: «Туркияning биринчи жаҳон урушидаги душманлари бизни 1920 йилда Севр шартномасини имзолашга мажбур қилишди, 1923 йилда эса бизни Лозанна шартномасини имзолашга кўндиришди. Баъзилар бу шартномани бир ғалаба сифатида тасвирлаб бизни алдашга уринди. Лекин Лозаннада ҳамма нарса аниқ-равшан эди. Биз Юнонистон фойдасига Эгей денгизидаги ороллардан воз кечдик. Ҳолбуки бу ороллардан туриб ҳайқирилса Туркия соҳилларига эштилади (яъни бу ороллар турк соҳилларига жуда яқин). У оролларда масжидларимиз ва муқаддас нарсаларимиз бор. Бу муаммо Лозаннада музокаралар столи ортида ўтирган кимсалар сабабли пайдо бўлди. Улар бизнинг ҳақ-хуқуқимизни ҳимоя қилишолмади». Туркия оммавий ахборот воситалари бу баёнотни турк жумхурияти асосчиси Мустафо Камол отатурк номига йўлланган яширин танқид ўрнидадир деб ҳисоблади. Маълумки Камол отатурк Туркия учун ноқулай бўлган Севр шартномасидан кейин Лозанна шартномасини имзолаш ортида турган. Шуни ҳам кўрсатиб ўтиш керакки, Лозанна тинчлик шартномаси 1923 йил июляда Британия Франция, Япония, Юнонистон, Руминия, Югославия билан Туркия ўртасида имзоланган. Бу хужжат Туркияning янги чегараларини йўлга кўйди ва бу билан Усмоний империянинг қулаб парчаланиб кетиши амалиётини қонуний шаклда тартибга солди.

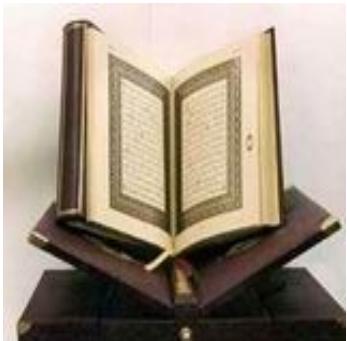
Тони Блинкен: курдлар ҳозирча бирлашган Ироқ таркибида қолишлари керак

Ироқ парламенти депутати Абдуссалом Моликий Америка ташқи ишлар вазири ўринбосари Тони Блинкен Курдистон региони бошлиғи Масъуд Барзонийга – у Ироқдан ажralиб чиқишини қайта-қайта талаб қилганлиги муносабати билан – олиб келган бир мактуб мазмунини маълум қилди. Абдуссалом Моликий қуидагиларни айтди: «28 давлат, жумладан Америка, Франция, Туркия ва Россия Барзонийга бу давлатлар Курдистон регионининг то Давлат ташкилоти Ироқдан бутунлай йўқ қилинмагунгача Ироқ давлати таркибида қолишини исташини, бу иш (яъни ажralиб чиқиши) кескинлик ёки кучни ишга солиш

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мұмиллар ھеч шак-шубхасız оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>луғатидан йироқ түриб Ироқда амал қилинаётган конституцион ва қонуний ифодалар доирасыда хал қилиниши шартлигини расмий равищеңде етказған». Америка ташқи ишлар вазири ўринбосари Тони Блинкен 15 сентябрда Арбилга келиб Курдистон региони масъуллари билан, жумладан регион бошлиғи Масъуд Барзоний ва регион ҳуқумати бошлиғи Нечирван Барзоний билан учрашған. Ироқ Курдистони региони бошлиғи Масъуд Барзоний ўзининг кўплаб баёнотларида Курдистон регионининг ўз тақдирини ўзи белгилаши ҳуқуқини ва курд давлатини эълон қилиш учун Ироқдан ажралиб чиқишин талаб қилганлиги айтилмоқда. Унинг таъбири бўйича бу иш курд халқи ўтказадиган умумий референдум орқали амалга ошади.</p>		
<p>Сабхий Туфайлий: Ҳизбуллоҳ Суриядаги Америка ва Россияга хизмат қилиш учун жанг қилмоқда</p>		
<p>Ҳизбуллоҳнинг собиқ бош котиби шайх Сабхий Туфайлий бу Ҳизб раҳбариятига – уни Суриядаги урушга, хусусан Ҳалабдаги қирғин урушга ботиш ортида турганликда айблаб – қаттиқ ҳужум қилди. У Ҳизбдан бу урушда иштирок этаётган ҳар бир кимсани Ғарб ва «Исроил» агенти (малайи) деб атади. Туфайлий Ливаннинг Бритал шахрида сўзлаган нутқида Ҳасан Насруллоҳга хитоб қилиб бундай деди: «Сени маразинг сени бу урушларга олиб кирди. Бу урушлар ким учун бўляпти? Кимнинг манфаати учун бўляпти?». Туфайлий бундай деб қўшимча қилди: «Биз Ҳалабда руслар ва америкаликларга хизмат қилиш учун жанг қиляпмиз, Америка-Россия иттифоқи мусулмонларни, уларнинг болаларини, аёлларини қирғин қилиш учун, уй-жойларини вайрон қилиш учун тузилганлигига ҳеч шубҳа йўқ. Биз кимга хизмат қиласидиган бўлиб қолдик ўзи? Биз ўзимизни шиалар деб даъво қиласиз, аслида эса биз русларга хизмат қилмоқдамиз. Биз малайлармиз, балки малайликдан ҳам тубанроқ даражадамиз». Туфайлий: мени тинглаётган ҳар бир шариф киши ва ҳар бир мўминга инсоф юзасидан хитоб қиласман, Исломий Уммат Ғарбнинг ҳеч бир оқлаб бўлмайдиган ёвуз урушига ва босқинчилигига учрамоқда, улар ўзларининг террорга қарши уруш қилишаётганини айтишмоқда, ваҳоланки улар кazzоб-ёлғончилардир. Чунки террорни уларнинг ўзлари сунъий равищеңде пайдо қилишди. Мақсад факат террор деган номни рўкач қилиб бизга қарши уруш қилиш ва юртларимизни талаб, талон-тарож қилишdir – деб кўрсатиб ўтди. Туфайлий Ҳалабнинг вайрон қилинаётганига, у ерда оммавий</p>		

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخْوَ الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَعْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
<p>киргин кетаётганига ва кечаю кундуз самолётлар билан бомбардимон қилинаётганига эътиборни қаратиб: агар у ерда биронта шариф ва мўмин киши бўлса тавба қилсин ва адашиб-улоқишидан қайтсан, америкаликлар ва руслар қўлида бир қурол бўлиб қолмасин, ўз аҳлига ва динига хоин бўлмасин – деди. Туфайлий Ироқ хукуматига ҳам қаттиқ ҳужум қилиб, Ироқда фасод-коррупция у ерда бораётган ички урушдан ҳам қаттиқроқ, хатарлироқ ва хавфлироқ тус олганини таъкидлади. Туфайлий Ироқнинг ҳозирги ҳокимларини коррупцияда айблади.</p>		
<p>Вашингтон Туркия қаттиқ қоралаганига қарамай қурдларни ҳамон қурол-аслаҳалар билан таъминламоқда</p>		
<p>Туркия президенти Ражаб Тойийб Эрдоган: Кўшма Штатлар қурол-аслаҳа ортилган икки самолётни Суриянинг Айнул араб (Кобани) шахрига юборди – деди. У буни Нью-Йоркда Америка-Турк маданий гуруҳи уюштирган йиғинда сўзлаган нутқида айтди. Йиғинда АҚШдаги турк фукаролик жамияти ташкилотлари вакиллари ҳозир бўлди. Эрдоган қўшимча қилиб ўзининг Америка вице-президенти Жо Байдендан Кобанига юборилган қурол-аслаҳа юкларидан хабари бор ёки йўқлигини сўраган пайтда Байден бундан хабарим йўқ деб жавоб берганини айтди. Эрдоган аниқроқ қилиб: «У менга билмайман деди. Шунда мен унга: менинг бундан хабарим бор – дедим» – деди. Эрдоган Кўшма Штатлар олдин ҳам Кобанига қурол-аслаҳалар ортилган учта самолётни юборганини, ана шу қурол-аслаҳаларнинг ярми «ИШИД» қўлига ўтиб кетганини, қолган ярми эса террорчи «ПКК» ташкилотининг Суриядаги қаноти «PYD»га ўтиб кетганини кўрсатиб ўтди. Эрдоган Туркиянинг сабри Фазиантеп ҳужуми билан тугаганини таъкидлаб: «Биз мўътадил оппозиция билан биргаликда аралашишга қарор қилдик ва ИШИД Суриянинг Жараблус шахридан ва Роий (Чўбанбей) шаҳарчасидан ҳайдаб чиқарилди» – деди. Эрдоган «Фурот Қалқони» кучлари ўз амалиётлари доирасини жануб сари ёжагини кўрсатиб ўтди.</p>		
<p>Эрдоган қоралаш мазмунида: «65 давлатдан иборат коалиция қандай қилиб ИШИДни мағлуб қилолмаслиги мумкин ахир?» деган саволни ташлаб, ИШИДнинг Суриядаги аъзолари сони 10 минг, Ироқда ҳам 10 минг эканини кўрсатиб ўтди. У ИШИДни бу минтақадан йўқ қилиб уни яширинадиган тешикни қидиришга мажбур қилиш учун ўзининг америкаликларга бир неча марта биргаликда ҳамкорлик қилишни таклиф қилганини айтди. □</p>		

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУХБАТИДА

﴿وَقَتْلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعَدُوا إِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْمُعَتَدِينَ ﴾
وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ شَفِقْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ
أَخْرِجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقْتَلُوهُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقْتَلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَتَلُوكُمْ
فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَرَاءُ الْكُفَّارِينَ ﴾١٩١﴿ فَإِنْ آتَهُوْا فَإِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾١٩٢﴿ وَقَتْلُوهُمْ حَتَّىٰ
لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الَّذِينُ لَهُ ﴿١٩٣﴾ فَإِنْ آتَهُوْا فَلَا عُدُونَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴾١٩٤﴾

«190. Сизларга қарши урушувлар билан Аллоҳ үйлида жаңг қилингиз ۋا تاڭsovuzkor bўlmangiz! Шубҳасиз, Аллоҳ таڭsovuzkorларни севмайди. 191. Уларни (сизлар билан уруш олиб бораётганларни) топган жойингизда ўлдирингиз ۋا сизларни (куваб) чиқарган жой (яъни Макка)дан уларни ҳам куваб чиқарингиз! (Одамларни) алдаб, фитнага солиши ўлдиришдан ёмонроқдир. Ўзлари уруш бошлагунча улар билан Масжидул Ҳаром олдида урушимангиз! Бас, агар ўзлари уруш бошласалар, у ҳолда уларни ўлдиринглар! Кофирларнинг жазоси шундай бўлади. 192. Энди агар тўхтасалар (куфрандан кечиб, исломга кирсалар), бас, албатта Аллоҳ кечиргувчи, раҳмлидир. 193. То фитна тугаб, бутун дин Аллоҳ учун бўлгунга қадар улар билан урушингиз! Энди агар тўхтасалар, у ҳолда сизлар ҳам тўхтанигиз! Зоро, фақат золимларга қарши душманлик қилиши мумкин» [Бакара 190-193]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ хифзу химоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Аллоҳ Таоло бу оятларда қўйидагиларни баён қиласди:

1 – Аллоҳ Таоло олдинги оятда ҳаж ишларини баён қилған бўлса, бу оятларда урушга доир ишларни баён қилди. Кейин яна Аллоҳ Таоло ҳаж ҳақидаги гапга қайтяпти.

﴿وَاتَّمُوا الْحَجَّ وَالْعُمَرَةَ لِلَّهِ﴾

(Хаж ва умрани Аллоҳ учун комил суратда адо қилинг!). Ҳаж ҳақидаги оятларнинг охиригача.

Аллоҳ Таоло кўп оятларда ҳаж билан жиҳодни бир қаторда зикр қилган. Масалан, Бақара сурасидаги мана бу оятларни олайлик:

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلِكِنْ لَا تَشْعُرُونَ وَلَبَلُوْنَكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ الْحَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَفْصٍ مِنْ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَدَسَرِ الْصَّابِرِينَ إِذَا أَصَبْتُهُمْ مُصِيبَةً قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَواتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهَتَّدُونَ﴾

«Ва Аллоҳ иўлида ҳалок бўлган шаҳидлар ҳақида: «Булар ўликлар», демангиз! Йўқ, улар тириклардир, лекин сизлар сезмайсизлар. Ва албатта сизларни хавфу хатар, очлик, молу жон ва мева - чеваларни камайтириш каби нарсалар билан имтиҳон қиласиз. Бирор мусибат келганда: «Албатта биз Аллоҳнинг (бандаларимиз) ва албатта биз У Зотга қайтгувчилармиз», дейдиган собирларга хушхабар беринг (эй Муҳаммад). Ана ўшаларга Парвардигорлари томонидан саловот (магифират) ва раҳмат бордур. Ана ўшалар ҳақ йўлни топгувчилардир»

[Бақара 154-157]

Мана шулардан кейин Аллоҳ Таоло ҳаж ва умрани зикр қиласиди:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ﴾

«Албатта Сафо ва Марва Аллоҳ (буюрган) маросимлардандир. Бас, ким ҳаже ёки умра қилса...» [Бақара 158]

Энди Ҳаж сурасидаги мана бу оятларни кўриб чиқайлик:

﴿وَإِذْ بَوَأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَارَ الْبَيْتِ أَنَّ لَا تُشَرِّكُ بِي شَيْئًا وَطَهَرْ بَيْتَ لِلَّطَّابِينَ وَالْقَابِمِينَ وَالرُّكَعَ السُّجُودُ وَأَدِنَ فِي النَّاسِ بِالْحَجَّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجَّ عَمِيقٍ لَيَشَهُدُوا مَنْفَعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ

مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقُهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَمِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعُمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٧﴾ ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثِّهُمْ وَلِيُوْفُوا نُذُورَهُمْ وَلِيَطْوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٨﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأَحَدٌ لَكُمْ الْأَنْعَمُ إِلَّا مَا يُتَلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الْرِجْسَ مِنَ الْأَوْثَنِ وَاجْتَنِبُوا قَوْكَ الْزُّورِ ﴿٩﴾ حُنَفَاءُ اللَّهِ غَيْرُ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُتَرِكْ بِاللَّهِ فَكَانَمَا حَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَحَكَّفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهُوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿١٠﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَّابَرَ اللَّهِ فِيهَا مِنْ تَقْوَىٰ الْقُلُوبِ ﴿١١﴾ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجْلٍ مُسَمٍّ ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿١٢﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَأَ لَيَذْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقُهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَمِ فَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَحْدَهُ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَدَيْشِرُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجَلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّدِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابُهُمْ وَالْمُقِيمِي الْصَّلَاةُ وَمِمَّ رَزَقْنَهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٤﴾ وَالْأَبْدُرَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَّابَرَ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَادْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعُمُوا الْقَابِعَ وَالْمُعَرَّ كَذِلِكَ سَخَرَنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿١٥﴾ لَنْ يَنَالَ اللَّهُ حُوْمَهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلِكُنْ يَنَالُهُ الْتَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذِلِكَ سَخَرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَنَكُمْ وَدَيْشِرُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

«26. (Эй Мұхаммад), эсланг *Биз Иброҳимга Байтуллоҳнинг ўрнини* (үша уйга қараб ибодат қилиши ва уни обод қилиши учун) *белгилаб бериб*, (унга шундай деган эдик): «Сен Менга бирон нарсаны шерик қилмагин ва Менинг Байтим-Үйимни тавооф қилгувчилар қиём, яни намозда тик гоз туриш, руку, сажда қилгувчилар (яни үша жойда намоз үқиғувлар) учун пок тутгун! 27. Ва одамлар орасида (юриб уларни) ҳажсга чақиргин, улар сенга (яни сенинг даъватингга жавобан) яёв ҳолларида ва йироқ ўллардан келадиган ориқ-ҳолдан тойған туялар устида келурлар. 28. Улар ўзлари учун бўлган (диний ва дунёвий) манфаатларга шоҳид бўлиш учун ва маҳдум кунларда (яни қурбон ҳайити кунларида Аллоҳ) уларга ризқ қилиб берган чорва ҳайвонларини (қурбонлик учун сўйиши) устида Аллоҳ номини зикр

қилиш учун (келурлар). Бас, ундан ўзларингиз ҳам еяверинглар, бечора камбагалларга ҳам едиринглар. 29. Сүнгра (қурбонлик қилғанларидан кейин) улар кирларини кетказсиналар (яғни әхромдан чиқиб, сочларини олдириб, тоза лиbosларини кийсиналар), назрларини (яғни зиммаларидағи ҳаже мажбуриятларини) тұла адо қылсиналар ва «Эски Уй»ни тавоғ қылсиналар! 30—31. (Иш) шудир. Ким Аллоҳ ҳаром қилган нарасаларни ҳурмат (риоя) қиласа, бас бу Парвардигори наздидә ўзи учун яхшидир. Сизлар учун (ҳаром эканлиги) тиловат қилинаадиган нарасалардан бошқа (барча) чорва моллары ҳалол қилинаади. Бас сизлар Аллоҳ учун ҳақиқий (йўлдан оғмаган мусулмон) бўлган ва У Зотга ширк келтиргувчи бўлмаган ҳолингизда бутлардан иборат најкосатдан йироқ бўлингиз ва ёлгон сўздан йироқ бўлингиз! Ким Аллоҳга ширк келтирса бас, у гўё осмондан қулагану уни (бирон ваҳший) қуши (ўлжса қилиб) олиб кетган ёки (қаттиқ) шамол йироқ жойларга учириб кетган кабидир. 32. (Иш) шудир. Ким Аллоҳ қонунларини ҳурмат қиласа, бас, албатта (бу ҳурмат) дилларнинг тақвадорлиги сабабли бўлур. 33. Сизлар учун уларда (яғни Байтуллоҳда қурбон қилиши учун олиб кетаётган қўй, мол, туяларингизда) маҳлум муддатгача фойда-манфаатлар бордир (яғни йўлда уларни қўзилатиб, согиб, миниб фойдаланиб кетишларингиз жоиздир. Сүнгра Эски Уйга (етгач) уларни сўйиши (воҗибдир). 34. Биз (сизлардан аввалги мўмин миллатлардан ҳам) барча миллатга (Аллоҳ) уларни ризқлантирган чорва ҳайвонларини (сўйиши-қурбон қилиши) устида Аллоҳнинг номини зикр қилишилари учун қурбонлик қилишини буюрганмиз. Бас, (барчаларингизнинг) илоҳингиз бир Илоҳдир. Бас, Унгагина бўйсунингиз! Итоат қилгувчи зотларга хушхабар беринг! 35. Улар Аллоҳ зикр қилинганида диллари кўрқувга тушадиган, ўзларига етган балоларга сабр-тоқат қиладиган, намозни тўқис адо этадиган ва Биз ризқ қилиб берган нарасалардан инфок-эҳсон қиладиган зотлардир. 36. (Байтуллоҳда қурбон қилинаадиган) туя-молларни Биз сизлар учун Аллоҳ қонунларидан қилдик. Сизлар учун уларни (қурбон қилишида) яхшилик бордир. Бас улар (сўйиши учун) тизиб қўйилган ҳолларида Аллоҳ номини зикр қилингиз. Энди қачон ёнбошлиари билан тушганларида (яғни жон таслим қилғанларида) улардан (ўзларингиз ҳам) еяверинглар, (бировдан бир нарса сўрамайдиган) қаноатли кишига ва (муҳтож) тиланчига ҳам едиринглар. шукр қилишиларингиз учун Биз уларни (яғни туя-молларни) сизларга бўйсундирдик. 37. Аллоҳга (қилған қурбонликларингизнинг) гўштлари ҳам, қонлари ҳам

еттас. Лекин у Зотга сизларнинг тақво-ихлосингиз етар. Аллоҳ сизларни ҳидоят қилгани сабабли У Зотни улуғлашларингиз учун (яъни қурбонликларингизни сўяётган пайтингизда Аллоҳнинг исмини зикр қилишингиз учун) уларни сизларга бўйсундириб қўйди. Яхшилил қилгувчиларга хушхабар беринг» [Хаж 26-37]

Аллоҳ Субҳанаҳу буларни зикр қилгандан кейин уруш оятларини зикр қилди.

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ إِمَانُوا إِنَّ اللَّهَ لَا تُحِبُّ كُلَّ حَوَانٍ كَفُورٍ ﴿أَذْنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلْمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ الَّذِينَ أَخْرِجُوا مِن دِيْرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعَ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِعَصْبَرَتِهِمْ هَذِهِ مُصَوَّمَةٌ وَبَيْعَدُ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا أَسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا قَوَّا الْزَكُوْةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَهُ عِنْقَبَةُ الْأَمْوَالِ﴾

«38. Албатта Аллоҳ имон келтирган зотларни мудофаа қилур. Албатта Аллоҳ барча хоин ва куфрони неъмат қилгувчиларни суймас. 39. Хужумга учраётган зотларга мазлум бўлганлари сабабли (жанг қилиш) изни берилди. Албатта Аллоҳ уларни голиб қилишга қодирдир. 40. Улар ўз диёрларидан фақатгина «Бизнинг Парвардигоримиз (ягона) Аллоҳдир», деганлари учун қувилган зотлардир. Агар Аллоҳ одамларнинг айримларини айримлари билан даф қилиб турмас экан, шубҳасиз Аллоҳ номи кўп зикр қилинадиган (роҳибларнинг) узлатгоҳлари, (насронийларнинг) бутхоналари, (яхудийларнинг) ибодатхоналари ва (мусулмонларнинг) масжидлари вайрон қилинган бўлур эди. Албатта Аллоҳ Ўзига (яъни динига) ёрдам берадиган зотларни голиб қилур. Шубҳасиз Аллоҳ кучли, қудратлидир. 41. Уларни (яъни мусулмонларни) агар Биз ер юзига голиб қилсанк улар намозни тўқис адо этадилар, закотни (ҳақдорларга) ато этадилар, яхшилика буюрадилар, ёмонликдан қайтараадилар. (Барча) ишларнинг оқибати Аллоҳнинг (измидадир)» [Хаж 38-41]

Ҳаж ибодатларини адо қилишда, хусусан, киши ҳаж қилиш учун ўз диёридан узоқлашган пайтида бўладиган мashaққат жиҳодда дуч келинадиган мashaққат билан биргаликда кўп оятларда ҳаж ва

жиход олдинма-кейин, кетма-кет зикр қилинганидаги хикматни күрсатиб бераётгандек, туулади кишига.

Гүё мабрур (қабул қилинган) ҳажнинг ҳам, Аллоҳнинг йўлида шаҳид бўлишнинг ҳам гуноҳларга каффорат бўлиши ҳаж билан жиход ўртасидаги ўта муҳим бир муносабатни, боғлиқликни баён қилаётгандек, туулади кишига.

Оиша ﷺ Пайғамбар ﷺдан жиход фақат эркакларга фарз қилингани, аёлларга фарз қилинмагани, бунда эркакларни ортиқ кўриш борлиги ҳақида сўраганида Пайғамбар ﷺ шундай жавоб берганлар:

«إِنْ عَلَيْكُمْ جَهَادًا لَا قِتْلَانِ فِيهِ: حَجُّ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ»

«Сизларга шундай жиход фарз қилинганки, унда уруш бўлмайди. У Аллоҳнинг Байтул Ҳаромини ҳаж қилишидир».⁽¹⁾

Пайғамбар ﷺ ҳижратнинг ўнинчи йилида видолашув ҳажини қилиб бўлгач, мусулмонларга ҳажнинг ибодатларини, йўл-йўриқларини баён қилдилар. Пайғамбар ﷺнинг шундан кейинги биринчи иши Мадинага бориб, Усоманинг қўшинини Румга қарши урушга отлантириш бўлди. Яъни, ҳаждан бўшаганларидан кейинги биринчи иши жиход бўлди.

Абу Бакр ﷺ ҳижратнинг ўн иккинчи йили ҳаж қилиб, Мадинага қайтди. Шундан кейин унинг қилган биринчи иши қўшинларни Форс ва Румга қарши урушга юбориш бўлди. Ўшандан сўнг Ярмук жанги бўлганди. Абу Бакр ﷺ шу жанг пайтида вафот этганди.

Холид ﷺ Ироқдаги жанги асносида ҳаж қилди. Ҳаж ибодатларини тўла қилиб бўлганидан кейин, қайтиб бориб, жиходини охирига етказди.

Умар ﷺ ҳижратнинг ўн тўртинчи йили ҳаж қилиб, ҳаж қилиш орасида мусулмонларни Қодисиядаги форсларга қарши урушга чақириди.

Хулафои рошидинлардан кейинги айрим тақводор халифалар ҳам шундай қилардилар. Улардан айримлари бир йили ҳаж қилса, яна бир йили жиход қиласди. Гўё ҳаж билан жиход бир-бири билан алокадордек, бир-бирини тўлтиб турадигандек.

Аллоҳнинг Китобидаги, Пайғамбар ﷺнинг суннатларидағи, хулафои рошидинлар ва уларга эргашган солиҳларнинг сийратидаги ҳаж ва жиход мана шу. Уларнинг ҳаж сари гуррос

⁽¹⁾ Бухорий: 1423, 1728. Аҳмад: 6 / 165. Ибн Можа: 2892.

уриб боришлари, жиход сари шиддат билан боришларига ўхшарди. Кейин эса...

﴿خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الْصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيَّاً﴾

«Сўнг уларнинг ортидан намозни зое қиласидиган ва шаҳватларга бериладиган кимсалар ўринбосар бўлдилар. Энди у (ўринбосарлар) албатта ёмонликка (яъни ёмон жазога) йўлиқурлар»

[Марям 59]

Ислом ҳукмларини бир-биридан ажратиб юбордилар. Қайсиdir даражада ибодатларга даъват қилишга рухсат бердилару аммо Халифаликка, жиходга даъват қилишни батамом тақиқладилар. Улар намозни хилофатдан, ҳаж сари боришни жиход сари боришдан айирдилар. Улар ҳатто Аллоҳнинг динидаги жиходни бекор қилишгача ёки тинчлик жиходи, деган тутуриқсиз гапларни топиб айтишгача бордилар. Пировардида эса ҳеч уялмасдан ўз анжуманларида уни бекор қилдилар. Уларни Аллоҳ лаънатласин! Қандай адашмоқдалар-а.

Ислом ажралмас бир бутунликдир. Унинг ҳукмлари бир-бирига киришган. Ундаги ибодатларни муносабатлардан, ахлоқ ва ейимлигу кийимликка доир ишларни хилофат, халифага байъат бериш, мусулмон қўшинини урушга тайёрлаш ишларидан, қўшнилар билан яхши муомалада бўлиш ва ота-онага яхшилик қилиш ишларини ҳарбий сиёsat ва халқаро алоқаларга доир ишлардан ажратиб бўлмайди.

Аллоҳнинг Китобида мана шундай. Пайғамбар ﷺ нинг суннатларида мана шундай. Хулафои рошидинлар ва уларга эргашганларнинг сийратларида мана шундай. Аллоҳ бизни Фирдавс жаннатларида ўшалар билан бирга қилсин. Аллоҳнинг ризоси ҳар қандай мақсаддан улуғдир.

﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ وَالصَّدِيقِينَ وَالشَّهِدَاءِ وَالصَّابِرِينَ وَحَسْنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾

«Кимда-ким Аллоҳ ва пайгамбарга итоат этса, ана ўшалар Аллоҳ инҳомларига сазовор бўлган зотлар — пайгамбарлар ҳақрост имон эгалари, шаҳидлар ва фақат яхши амаллар билан ўтган кишилар билан бирга бўлурлар. Улар эса энг яхши ҳамроҳлардир»

[Нисо 69]

2 – Аллоҳ Таоло бизни Аллоҳнинг йўлида бизга қарши уришувчиларга қарши уруш қилишга буюряпти. Бизга қарши уришувчилар биз билан уруш қилишга қодир бўлган муҳориб

коғирлардир. Биз билан уруш қила олмайдиган аёллар, гүдаклар, қарилар, олимлару рухонийлар бизга карши уришувчиларга кирмайды. Агар улар ҳам бизга қарши уруш қылса, улар билан ҳам уришамиз. Лекин умумий ҳукмда биз айтиб ўтганимиздек, бизга қарши уришувчилар билангина жанг қилишга буюрилғанмиз.

Аллоҳ Таоло бизни жангда тажовуз қилишдан, хаддан ошишдан, гүдак, қари одам ё аёлни ўлдиришдан ёки Аллоҳнинг буйруқлариға тажовуз қилиб, шаръий хужжат билан ўз исботини топган ҳарбий сиёсат тақозо қилмай туриб, хиёнат, алдов, мусла, дараҳтни қўпориш каби ношаръий ишларни қилишдан қайтаряпти.

Пайғамбар ﷺ кўшинни урушга юбораётib шундай дердилар:
 «اَغْرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْرُوا وَلَا تَعْلُوا وَلَا تَعْدِرُوا وَلَا تُمْثُلُوا وَلَا تَقْتُلُوا
 الْوَلِيدَ وَلَا اَصْحَابَ الصَّوَامِ»
 «Оғниләвән ве Сабилюллах

«Аллоҳнинг йўлида ғазот қилинглар. Аллоҳга куфр келтирғанлар билан жанг қилинглар. Ғазот қилинглар, алдаманглар, хиёнат қилманглар, мусла қилманглар, чақалоқ ва ибодатхоналар эгаларини (ходимларини) ўлдирманглар».¹

3 –

﴿وَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾

(Сизларга қарши урушувчилар билан Аллоҳ йўлида жанг қилингиз). Яъни, Аллоҳнинг йўлида сизлар билан уришувчи коғирларга қарши жанг қилинглар. Бу гапдан сизларга қарши уруш бошлаганлар билан, деган маъно чиқмайди. Биз бизга қарши уруш қилишга қодир бўлган коғирлар билан жанг қилишга буюрилғанмиз. Зоро, жиход мудофаа уруши эмас, коғирлар билан биринчи бўлиб жанг бошлашдир. Яъни, жиход фақат коғирлар бостириб келган пайтдагина қилинадиган иш эмас.

Аллоҳнинг оятлари ва Пайғамбар ﷺнинг суннатлари жиҳоднинг Исломни ёйиш, юртларни фатҳ этиш ва Аллоҳнинг сўзини олий қилиш учун коғирларга қарши биринчи бўлиб уруш бошлаш эканини баён қиласди.

﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ يُلُونُكُمْ مِنَ الْكُفَارِ وَلَيَجِدُوا فِيْكُمْ غُلْظَةً﴾

«Ёнларингиздаги коғирга қарши жанг қилинглар ва улар сизлардаги куч-кувватни кўрсинглар!» [Тавба 123]

⁽¹⁾ Ахмад: 4/240, 5/352.

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونُ الَّذِينُ لَهُمْ لَهُمْ﴾

«То фитна тугаб, бутун дин Аллоҳ учун бўлгунга қадар улар билан урушингиз!» [Бақара 193]

﴿فَتَلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا سُخْرَمُونَ مَا حَرَمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِيْنُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدِِهِمْ صَبَرُونَ﴾

«Аллоҳга ва охират кунига ишонмайдиган, Аллоҳ ва Унинг пайгамбари ҳаром деган нарсани ҳаром деб билмайдиган, Ҳақ (яъни Ислом) динига эътиқод қилмайдиган аҳли китоблардан иборат бўлган кимсаларга қарши то улар хорланган (маглуб) ҳолларида ўз қўллари билан (зиммаларидағи) солиқни тўламагунларича, жанг қилингиз!» [Тавба 29]

Булардан бошқа ҳам жуда кўп оятлар борки, уларнинг ҳаммаси Исломни ёйиш учун кофирларга қарши биринчи бўлиб уруш ошишга далолат қилади.

Энди Пайғамбар ﷺ нинг суннатларидан далиллар келтирайлик:

«اَغْرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ»

«Аллоҳнинг йўлида ғазот қилинглар. Куфр келтирган кимсага қарши жанг қилинглар...».¹

«اَدْعُوهُمْ إِلَى ثَلَاثٍ خِصَالٍ فَأَيُّهُنَّ أَجَابُوكَ فَاقْبِلْ مِنْهُمْ...»

«Уларни уч ишга дахват қил. Қайси бирини қабул қилишса, рози бўл...».²

Пайғамбар ﷺ нинг замонларида, хулафои рошидинларнинг замонида амалга ошган фатҳлар шунга гувоҳдир. Уларнинг ҳаммасида Аллоҳнинг сўзини олий қилиш учун жанг биринчи бўлиб бошланган.

﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾

(Сизларга қарши уришувчилар билан Аллоҳ йўлида жанг қилингиз). Оятнинг маъноси мана бундай бўлади:

Аллоҳнинг йўлида сизларга қарши урушаётган кофирлар билан жанг қилинглар. Тажовуз қилиб, ҳаддан ошиб, сизлар билан

(1) Аҳмад: 4/240, 5/352.

(2) Муслим: 3261.

урушмаётган аёллар, гүдаклар, қарилар, олимлару рухонийларни ҳам ўлдириб юборманглар. Агар улар ҳам сизларга қарши уришадиган бўлса, улар билан ҳам жанг қилинглар. Пайғамбар ﷺ бир ўлдирилган аёлнинг олдидан ўтаётиб,

«مَا كَانَ هَذِهِ لِتُفَاتِلَ

«Бу ўлдирилиши керак эмас эди. (бу билан жанг қилинмаслиги керак эди)»,⁽¹⁾ дедилар. Унинг ўлдирилишини инкор қилдилар. Шу ҳадиснинг мафҳумидан агар у уришганида уни ўлдириш дуруст бўларди, деган маъно чиқади.

(وَ لَا تَعْتَدُوا وَ لَا تَمْسِحُوا مَا لَمْ يَرَوْا)

жанг қилишда шариат ҳукмлари чегарасидан ўтманглар, жангда харом ишларни қилманглар. Ундан то душманнинг ўзи уруш бошламагунича зинҳор у билан урушманглар, деган маъно чиқмайди. (Ундан то душманнинг ўзи уруш бошламагунича у билан жанг қилманглар, деган маъно ҳеч қанақасига чиқмайди).

Шунинг учун бу оят Исломнинг аввалидаги фақат мусулмонларга ҳужум бўлиб қолган пайтдагина уруш қилиш вожиб бўлган пайтга тегишли, кейин урушни биринчи бўлиб бошлаш ҳақидаги ҳужжат билан бу оят насх бўлган, деган гапга ўрин йўқ. Негаки, икки ҳужжат ўртасида ҳар томонлама қарама-қаршилик бўлсагина насхга таянилади. Бу ерда эса ундей қарама-қаршилик кўринмаяпти. Зоро, бу оят урушни биринчи бўлиб бошлашдан эмас, жанг пайтида ҳаддан ошишдан, шариат рухсат берган чегарадан ўтиб кетишдан кайтаряпти.

(وَ لَا تَمْسِحُوا مَا لَمْ يَرَوْا)

(Ва тажовузкор бўлмангиз!), дегани урушни биринчи бўлиб бошламанглар, дегани эмас, балки урушда шариат белгилаб берган чегаралардан ўтиб кетманглар, яъни, мусла қилиш, гўдакларни ўлдириш каби ношаръий ишларни қилманглар, деганидир. Шунга кўра, уруш ҳақидаги оятлар ўртасида зиддият йўқ, бинобарин, насх ҳам бўлиши мумкин эмас.

4 – Аллоҳнинг йўлидаги жанг қандайдир манфаат, риё ёки шоншавкат учун эмас, Аллоҳнинг сўзини олий қилиш учун қилинган жангдир. Мана бу ҳадисга бир қулоқ солайлик:

⁽¹⁾ Абу Довуд: 2295. Аҳмад: 4/178, 3/488.

«سُلَيْلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنِ الرَّجُلِ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ حَمِيمَةً وَيُقَاتِلُ رِيَاءً، أَئِ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُيْنَى فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»

«Пайғамбар ﷺдан, кимдир ўзининг қўрқмаслигини намойиш қилиш учун жанг қилади, кимдир ҳамиятидан келиб чиқиб жанг қилади, яна кимдир риё учун жанг қилади, шулардан қайси бири Аллоҳ йўлидаги жанг бўлади, деб сўрадилар. Айтдиларки: **ким Аллоҳнинг сўзи олий бўлиши учун жанг қилса, ўша одамнинг жанги Аллоҳнинг йўлидаги жангдир**.⁽¹⁾

Риё учун, ватан учун, дунёвий манфаат учун қилинган жанг Аллоҳнинг йўлидаги жанг эмас. Шунинг учун бошқа ибодатлар каби жиҳодда ҳам ният эътиборлидир. Жиҳоднинг ҳақиқий бўлишига ният шартдир.

﴿أَمْ حَسِيبُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الْأَصْبَرِينَ﴾

«(Эй мўминлар), ёки Аллоҳ сизларнинг ичингиздан ким ҳақ йўлда курашган-у, ким сабр-тоқат қилганини мутлақо билмай турраб жаннатга кирамиз, деб йўладингизми?!» [Оли Имрон 142]

5 – Аллоҳ Таолонинг оятлари ва Пайғамбар ﷺнинг ҳадислари уруш ва уруш сиёсатига доир ишларни баён қиласди.

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقْفَتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾

(Уларни (сизлар билан уруш олиб бораётганларни) **топган жойингизда ўлдирингиз ва сизларни (кувиб) чиқарган жой** (яъни Макка)дан уларни ҳам қувиб чиқарингиз!). Бу оядта Аллоҳ Таоло урушга доир икки ишни баён қиласди.

а) **عِنْدَ الْسَّيْدِ الْحَرَامِ** (*Масжидул Ҳаром олдида*). Мана шу

муборак оят истисно қиласдан жойдан бошқа ҳамма ерда муҳориб кофирлар билан жанг қилиш жоиз. Ҳатто шу ояддаги жойда яъни, Масжидул Ҳаромда ҳам агар улар биз билан жанг қиласидиган бўлсалар, уларга қарши уруш қилиш мумкин.

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقْفَتُمُوهُمْ﴾ **уларни** (сизлар билан уруш олиб бораётганларни) **топган жойингизда ўлдирингиз**). Яъни, уларни каерда топсанглар, ўша жойда. Бу ердаги (حيث) сўзи зарфи макондир.

(1) Бухорий: 120, 2599, Муслим: 3525.

б) Мұхориб коғирлар мусулмонларни қаерлардан чиқариб юборган бўлишса, уларнинг ўзларини ўша жойлардан чиқариб юбориш вожиб. Уларнинг ўша жойларда қолаверишларига рози бўлиш дуруст эмас. Шу хусусдаги, яъни, уларнинг қолишларини тан олувчи ҳар қандай битим ботил битимдир

﴿وَأَخْرِجُوهُم مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجْنَاكُمْ﴾

(Ва сизларни (қувиб) чиқарган жоий (яъни Макка)дан уларни ҳам қувиб чиқарингиз!).

(Одамларни алдаб, фитнага солиши үлдиришдан ёмонроқдир). Топган жоийингизда үлдирингиз. Яъни, қаерда топсанглар. (ثقف) сўзи ушлаб олиш, топиб олиш маъноларида келяпти.

﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَاتِلِ﴾

(Одамларни алдаб, фитнага солиши) сўзи аслида араб тилида олтинни тозалаш учун ўтга тутиш маъносини англатади. Кейинроқ у мўминларни азоблаш ва динларидан қайтаришга, Аллоҳнинг йўлидан тўсишга, улар ўртасида ширкни кенг тарқатишга уриниш билан синаш маъносида қўлланган. Бу ерда ҳам шу маънода ишлатиляпти. Яъни, Аллоҳ Таоло мўминларга коғирлар билан бўладиган жангда сусткашлик қилмасликларини уқтиряпти. Коғирлар турли хил азоблар билан мўминларни динларидан қайтаришга уринадилар. Диндан қайтиш ўлимдан баттарроқдир. Гёё улар мўминларни динларидан қайтаришга уринишлари билан уларни бир неча марта үлдиргандек бўладилар. Шундай экан, мўминлар улар билан бўладиган жангда сусткашлик қилмасинлар, имилламасинлар.

6 – Аллоҳ Таоло мўминларга баён қилиб айтяпти, Масжидул Ҳаромда коғирлар билан жанг қилманглар, лекин агар уларнинг ўзлари уруш бошласалар, улар билан уришинглар.

﴿وَلَا تُقْتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقْتَلُوكُمْ فِيهِ إِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ﴾

﴿جَرَاءُ الْكَفَرِينَ﴾

(Ўзлари уруш бошлагунча улар билан Масжидул Ҳаром олдида уришимиз! Бас, агар ўзлари уруш бошласалар, у ҳолда уларни

ўлдиринглар! Коғирларнинг жазоси шундай бўлади). Ҳамза ва Кисоий бу ердаги катл сўзини ўртадаги алифни олиб ташлаб ўқиганлар. Қолган қорилар эса ўртадаги алифи билан яъни, муфоала бобида ўқиганлар.

Агар бу сўз ўртадаги алифи олиб ташланиб ўқилса, унинг маъноси ҳам ўлдиришдан ва ҳам уруш қилишдан қайтариш бўлади. Чунки ўлдириш урушсиз содир бўлмайди. Кейинги қироат эса яъни, ўртадаги алифи билан ўқилганда унинг маъноси қатл-ўлдириш содир бўлиши ёки бўлмаслигидан қатъий назар, уруш қилишдан қайтариш бўлади.

Демак, биринчи қироатнинг икки хил маъноси бор: уруш қилиш ва ўлдириш. Иккинчи қироатнинг эса фақат бир маъноси бор: уруш қилиш. Ҳар икки қироат ҳам мутавотир. Муҳкам муҳкам эмасни маҳв этишиби билан иккинчи қироат биринчи қироатни маҳв этади. Шу билан бу ердаги маъно ўлдириш содир бўлиши ёки бўлмаслигидан қатъий назар уруш қилишдан қайтариш бўлади. Яъни, Масжидул Ҳаромда уруш қилишнинг ўзи ҳаромдир. Лекин агар коғирларнинг ўzlари уруш бошласалар, улар билан жанг қиласиз.

Фатҳ пайтида содир бўлган айрим уруш ҳодисаларига, Пайғамбар ﷺ Ислом ва мусулмонларга озор берганлари учун айрим кишиларнинг қонларини Маккадан ташқарига олиб чиқмасдан, харамнинг ўзида тўкканларига келсак, бу иш Пайғамбар ﷺ га кундузидан бир соат ҳалол қилинган ҳолатда юз берган ишдир. Бухорий чиқарган мана бу ҳадисда Пайғамбар ﷺ шундай дейдилар:

«إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَمَةُ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَيْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلْ لِالْقِتَالِ فِيهِ لَا حَدِيقَةٌ قَبْلِيٌّ وَلَمْ يَحِلْ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَيْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

«Бу шаҳарни (унда уруш қилишни) Аллоҳ осмонлару ерни яратган қуниёқ ҳаром қилди. У (унда уруш қилиш) Аллоҳнинг ҳаром қилиши билан то қиёмат кунигача ҳаромдир. Унда уруш қилиш мендан олдин ҳам ҳеч кимга ҳалол қилинмаган. Менга ҳам фақат кундузидан бир соатгина ҳалол қилинди. У Аллоҳнинг ҳаром қилиши билан то қиёмат кунига қадар ҳаромдир».

Яъни, бу ердаги тақиқ коғирларнинг ўzlари уруш бошлаб қолган ҳолатга тегишли эмас. Агар улар Ҳаромда уруш қилишдан

тийилиб, Исломга кириб, тавба қылсалар, Аллоҳ кечиримли, раҳмли Зотдир.

﴿فَإِنْ أَنْتَهُواْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

(Энди агар тұхтасалар (куфранан кечиб, Исломга кирсалар), бас, албатта Аллоҳ кечиргүвчи, раҳмлидир).

7 – Кейин Аллоҳ Таоло мусулмонларни кофиirlар амалға ошираётган ширк, Аллохнинг йўлидан тўсиш, мўминларни азоблаш, уларни динларидан қайтаришга уриниш каби фитнага барҳам бериш учун, шунингдек, дин холис Худо учун бўлиб қолиши учун улар билан жанг қилишга буюрятти. Агар кофиirlар ширкларидан, куфрларидан, Аллохнинг йўлидан тўсишларидан тийилсалар, мусулмонлар уларни ўлдиришдан тұхтасинлар. Чунки фақат золимларгина ўлдирилади. Модомики, улар куфри тарқ қилиб, Исломга кирган эканлар, демак энди улар золим эмаслар.

﴿وَقَاتَلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونُ الَّذِينَ لِلَّهِ﴾

(То фитна тугаб, бутун дин Аллоҳ учун бўлгунга қадар улар билан уришингиз!). Яъни, то ширк, Аллохнинг йўлидан тўсиш, мўминларни динидан қайтариш учун азоблаш каби фитналарга барҳам берилгунига қадар. Шунингдек, то дин ҳеч қандай ширк аралашмасдан холис Худо учун бўлгунига қадар. Бу ердаги Аллоҳ сўзига кирган лом (-ники қўшимчаси) холис эгаликни ифодалайди. Бу ерда Анфол сураси каби

﴿وَيَكُونُ الَّذِينَ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾

«Бутун дин фақат Аллоҳ учун бўлгунга (қадар)» [Анфол 39] сўзи қўшилмади. Негаки, Анфол сурасидаги гап

﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغَفَرُ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنُّتُ الْأَوَّلِينَ﴾

﴿وَقَاتَلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونُ الَّذِينَ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتَهُواْ

﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

«(Эй Мұхаммад), кофир бўлган кимсаларга айтингки, агар (кофиirlаридан) тұхтасалар, ўтган гуноҳлари магифират қилинур. Агар яна (кофиirlикка) қайтсалар, у ҳолда аввалгиларининг суннатлари (яъни, кўргуликлари) ўтган-ку, (яъни уларнинг ҳам бошларига аввалги кофиirlарининг куни тушар). То (дунёда) бирон фитна-алдов қолмай, бутун дин фақат Аллоҳ

учун бўлгунга қадар улар билан жанг қилинглар! Энди агар (кофирикдан) тўхтасалар, бас, албатта Аллоҳ қилаётган амалларини кўргувчиидир» [Анфол 38-39]

Ҳамма кофиirlарга тегишли эди. Бақара сурасидаги бу гап эса фақат Макка мушриклари яъни, кофиirlарнинг бир қисми ҳақидадир. Анфол сураси ҳамма кофиirlар ҳақида бўлгани учун унда

﴿الَّذِينَ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾

(Бутун дин фақат Аллоҳ учун) сўзини ишлатиш мавзуга муносиб бўлди. Бу ерда Бақара сурасида эса уни ишлатиш мавзуга муносиб бўлмади (الَّذِينَ دِينَ اللَّهِ أَنْعَمْنَا بِهِ أَنَّا هُوَ عَلَىٰ إِلَّا عَلَىٰ الظَّنَمِينَ).

(Фақат золимларга қарши душманлик қилиши мумкин). Аслида золимларга жазо бериш душманлик эмас. Лекин бу сўз бу ерда мажозий маънода қўлланяпти. Бу Аллоҳ Таолонинг мана бу гапларига ўхшашдир:

﴿وَجَزَّوْا سَيِّئَةً مِّثْلَهَا﴾

«(Хар қандай) ёмонликнинг жазоси худди ўзига ўхшаган ёмонликдир» [Шўро 40]

﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾

«Бас, ким сизларга тажсовуз қилса, сизлар ҳам уларга тажсовузлари муқобилида тажсовуз қилинг!» [Бақара 194]
Яъни, ёмонликнинг жазоси ёмонлик, деб тажовузкорликнинг жазоси тажовузкорлик, деб аталяпти. □

ЖАННАТ БОГЛАРИ

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا مَرَأْتُمْ بِرِيَاضَ الْجَنَّةِ فَارْتَعِسُوا
Расулуллоҳ әдилар: «Агар жаннат боғларидан утсангизлар, (мұл-күл мевалардан) тотинглар»

ЖАННАТ БОГЛАРИ

Росулуллоҳ бундай марҳамат қилдилар:

«بُعْثُتُ فِي نَسْمِ السَّاعَةِ»

«Мен қиёмат соати яқин қолған пайт юборилдим».

– Абу Хурайра өрнек ривоят қиладики, Росулуллоҳ бундай дедилар:

«بَادِرُوا الْأَعْمَالَ سَبَعًا، مَا تَنْتَظِرُونَ إِلَّا فَتَرَا مُنْسِيًّا، أَوْ غَنَّى مُطْغِيًّا، أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا،
أَوْ هَرَمًا مُقْعِدًا، أَوْ مَوْتًا مُجْهَزًا، أَوْ الْمَسِيحَ فَشَرٌ مُّنْتَظَرٌ، أَوْ السَّاعَةُ أَدْهَى
وَأَمْرٌ»

«Сизни кутиб турған етти иш келмасидан олдин амалларга шошилинг: эсдан оғдирувчи қашшоқлик, хаддан оширувчи бойлик, кишини барбод қилувчи беморлик, ўтқазиб қүювчи қарилік, кафанлаб қүювчи ўлим, кутилаётган ёмон дажжол, қиёмат соати, ушбу қиёмат соати энг даҳшатли ва энг аламлидир».

– Абу Хурайра өрнек ривоят қиладики, Набий әдилар:

«يَا بَنِي عَبْدٍ مَنَافٍ، أَنَا التَّدِيرُ، وَالْمَوْتُ الْمُغِيرُ، وَالسَّاعَةُ الْمَوْعِدُ»

«Эй Абдуманнур авлоди, мен огохлантирувчиман, ўлим бостириб келувчидир, қиёмат соати ваъда қилингандир».

– Жобир ибн Абдуллоҳ ривоят қиладики, Росулуллоҳ өзбек кичик хутба ўқиётиб, қиёмат соатини эслатмоқчи бўлсалар, овозларини баландлатардилар ва юзлари қизариб кетарди, гўё бир қўшин келаётганидан огохлантираётгандек

«صَبَّحْتُكُمْ أَوْ مَسَّنْكُمْ»

«Мана, эрталаб ёки кечқурун келади», дер эдилар ва бош бармоқдан кейинги кўрсаткич ва ўрта бармоқларини жуфтлаб,

«بُعْثُتُ أَنَا مِنَ السَّاعَةِ كَهَائِنِ»

«Мен қиёмат соатига худди мана шу икки бармоқ орасичалик яқин вақт қолганда юборилдим», дедилар.

нарсадир. Уни кўрап кунингизда эмизаётган (оналар) эмизиб турган (боласини) унутар ва барча ҳомиладор (аёллар) ўз ҳомиласини ташлаб юборар, одамларни мастилааст ҳолда кўрурсиз, ҳолбуки улар ўзлари маст эмаслар, лекин Аллоҳнинг азоби қаттиқдир » [Хаж 1]

Икки оятни тугатгандаридан сўнг асҳоблари эшишиб, уловларини тезлатдилар, Росууллоҳнинг уларга нимадир демоқчи эканликларини билиб, у зотнинг атрофига тўпланишди. Шунда, ул зот

«أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ ذَلِكَ؟»

«У қандай кун эканини биласизларми», дея сўрадилар. Асҳоблари «Аллоҳ ва Росули биздан яхши билгувчидир», дейишгач, бундай дедилар:

«ذَلِكَ يَوْمٌ يُنَادَى آدَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يُنَادِيهِ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ، يَقُولُ: يَا آدَمُ، ابْعَثْ بَعْثَ النَّارِ قَالَ: يَا رَبُّ، وَمَا بَعْثْتُ النَّارَ؟ قَالَ: مِنْ كُلِّ الْفِيْرَسَاتِ تَسْعَمَةً وَتَسْعَةً وَتَسْعُونَ فِي النَّارِ، وَوَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ»، فَأَبْلَسَ أَصْحَابَهُ حَتَّىٰ مَا أَوْضَحُوا بِضَاحِكَةٍ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَالَ: «أَعْمَلُوا وَأَبْشِرُوا، فَوَاللَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، إِنَّكُمْ لَمَعَ خَلْقِيَّتِنِي مَا كَانَتْ مَعَ شَيْءٍ إِلَّا كَثُرَتَاهُ، يَأْجُوجَ وَمَاجُوجَ، وَمَنْ هَلَكَ مِنْ بَنِي آدَمَ، وَمَنْ بَنِي إِبْلِيسَ» ، قَالَ: فَسَرِّيَ عَنْهُمْ، ثُمَّ قَالَ: «أَعْمَلُوا وَأَبْشِرُوا، فَوَاللَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، مَا أَتَّمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّامَةَ فِي جَنْبِ الْبَعْرِ، وَالرَّقْمَةَ فِي ذَرَاعِ الدَّائِيَةِ»

«Ўша кунда Одам ﷺ чақирилади. Уни Парвардигори Азза ва Жалла чақириб, айтади: эй Одам дўзах аҳлидан бир баъс (тўда)ни жўнат. Одам ﷺ эй Аллоҳ бу қандай тўда, деб сўради. Аллоҳ Таоло айтдики: бу тўда бир минг тўққиз юз тўқсон тўққизта бўлиб, дўзахда бўлади. Фақат биттасигина жаннатидир. Буни эшишиб, сахобалар маюс бўлиб қолишли. Росууллоҳ ﷺ уларни ҳолатини кўргач, айтдиларки: яхши амалларни қилиб қолинглар ва жаннатга кириш билан шодланинглар. Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, сизлар икки халқ билан биргасизлар. Ким бу халқка қўшилса уларни сони кўпаяверади. Бу халқ Яъжуҷ ва Маъжуҷ ва шу кунга қадар яшаб ўтган инсу жинлардан иборат. Ровий айтади:

буни эшитиб саҳобаларнинг кўнгли бир оз таскин топди. Сўнг Росууллоҳ айтдиларки: Жоним қўлида бўлган Аллоҳга қасамки, сизлар бу одамларнинг орасида туюнинг қорнидаги бир парча оқ доғга ёки туюнинг тиззасидаги қадаққа ўхтайсизлар».

— Абу Ҳурайра  ривоят қиласидики, Росууллоҳ  бундай дедилар:

«تَقُومُ السَّاعَةُ عَلَى رَجُلِينَ مَعْهُمَا ثُوْبٌ يَبِيعَانِهِ، فَلَا هُمَا يَطْوِيَانِهِ، وَلَا هُمَا يَنْسُرَانِهِ»
«Киёмат келган пайтда савдо қилиб турган икки киши на нарсасини йиғишириб олишга ва на уни сотишга улгурадилар».

— Уқба ибн Омирдан ривоят қилинадики, Набий ﷺ бундай дедилар:

«تَطْلُعُ قَبْلَ السَّاعَةِ عَلَيْكُمْ سَحَابَةُ سَوْدَاءِ مِثْلُ الْتُّرْسِ مِنْ قَبْلِ الْمَغْرِبِ، فَمَا تَرَالُ تَرْتَفِعُ حَتَّى شَمَّلَ السَّمَاءَ، قَالَ: فَيَنْدِي مَنْدِي: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ أَمْرَ اللَّهِ قَدْ أَتَى، فَوَاللَّهِيْ نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الرَّجُلَيْنِ لَيَنْسُرَانِ الشُّوْبَ فَمَا يَطْوِيَانِهِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيُلْوُطُ حَوْضَهُ فَمَا يَشْرَبُ، وَالرَّجُلُ لَيَحْلُبُ لِقْحَتَهُ فَمَا يَشْرَبُ مِنْهَا شَيْئًا»

«Киёмат соати олдидан мағриб тарафдан бошингиз узра қалқон мисоли қора булат қўтарилади, қўтарилишда давом этиб-давом этиб, бутун самони қоплайди. Жарчи – эй инсонлар, Аллоҳнинг амри келди, дея чақиради. Жоним қўлида бўлган Аллоҳга қасамки, (сотиш учун) кийим ёзган кишилар, уни йиғишириб олишга, сув ичиш учун қўлига сув олган киши ундан ичишга улгурмайди, сут соққан киши сутидан бир хўплам ҳам ичолмайди». □

ҚАЛБЛАРГА ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН ОРОМ БЕРИБ ТУРИНГ

Дараҳтлар меваларда бир-биридан ағзал бўлгани каби
инсонлар ҳам ақлда бир-биридан ағзалдирлар

- Ривоят қилинишича, Ибн Аббос Аллоҳ Таолонинг

﴿قَسْمُ الْذِي حَرَجَ﴾

деган каломидаги «зи ҳижр»га «ақлу заковатли киши», дея маъно берган экан;

- Ривоят қилинишича, Мужоҳид Аллоҳ Таолонинг

﴿أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرُ﴾

деган каломи ҳақида «айд: куч-куват, абсор: ақл», деган экан;

– Масруқдан ривоят қилинади: Биз Умар ибн Хаттоб нинг олдиларида эдик, «خَدْقَن» аслзодалик ҳақида гапирилиб қолди, шунда у бундай деди: «Кишининг ҳасаб-аслзодалиги унинг динидир, асли ақлидир, эр кишилиги эса хулқидир».

– Муторриф Убайдуллоҳнинг бундай деганини ривоят қиласи: «Киши учун Аллоҳ Азза ва Жаллага бўлган имондан сўнг ақлдек яхши нарса берилмаган».

– Урвадан ривоят қилинади: «Бандаларга бу дунёда берилган энг яхши нарса ақлдир, охиратда берилган энг яхши нарса Аллоҳ Азза ва Жалланинг ризосидир».

– Имрон ибн Холиддан ривоят қилинади: Мен Ҳасаннинг бундай деганини эшитгандим: «Кишининг ақли мукаммал бўлмагунча, дини мукаммал бўлмас».

– Вахб ибн Мунаббиҳдан ривоят қилинади: «Аллоҳ Азза ва Жаллага ибодат қилишда ақлдан ҳам яхши нарса йўқ».

– Вахб ибн Мунаббиҳдан ривоят қилинади: «Дараҳтлар меваларда бир-биридан ағзал бўлгани каби, инсонлар ҳам ақлда бир-биридан ағзалдирлар».

– Омир ибн Абди Қайс бундай деди: «Қачон ақлинг сенга лозим бўлган нарса ҳақида ўргатибдими, демак сен оқилсан». Али бундай деди: «Ақлнинг ақл дея аталиши туюнинг занжиридан олинган».

– Араблардан бири ақл ҳақида сўралганда, «Машаққатли тажрибадан ўтказилган мағиз-моҳиятдир», дея жавоб берибди.

– Суфён ибн Уйяндан ривоят қилинади: «Кишининг ақлига унинг гапидан қараманг, балки унинг ақлига қилаётган ишлари манбаидан қаранг».

— Вакиъ ибн Жарроҳдан ривоят қилинади: «Оқил ақлини Аллоҳ Азза ва Жалладан ишларини ўрганишга сарфлаган кишидир, дунёсини ўрганишга сарфлаган кимса эмас».

— Солих ибн Абдулкарим бундай дейди: «Аллоҳ Азза ва Жалла бандалар ишининг бошловчиси қилиб ақлни, йўл кўрсатувчиси қилиб илмни, етакловчиси қилиб амални, бунда уларга қувват берувчи қилиб сабрни яратди».

— Уламолар бундай деганлар: «Оқил киши ақл эгалари бўлган биродарлари фикри билан солиштириб кўрмагунча ўз фикридан келиб чиқиб эътиқод қилмасин». «Нарсанинг моҳиятига битта ақл билан етиб бўлмайди». «Битта нарсада икки ақлнинг жамланиши, битта ақлдан кўра фойдалидир».

— Суфёндан ривоят қилинади: «Жамоанинг фикр ва ақлларининг жамланмоғи оғир ишларда кўмақдир».

— Захҳок ибн Музоҳимдан ривоят қилинади: «Эй Абулқосим, фалончининг ибодати ҳам, тақвоси ҳам, тиловати ҳам жуда гўзал экан, дейилди. У «ақли қандай экан», деб сўради. Унга биз сизга фалончининг ибодати ҳам, тақвоси ҳам, тиловати ҳам жуда гўзал экан, десам-у, сиз ақли қандай экан, деб сўрайсиз-а, дейилди. Шунда у бундай деди: Шуни ҳам билмайсизми, ахир, фожир кимса фожирлиги билан етмаган гуноҳга, ахмоқ-ақлсиз киши ахмоқлиги билан етиши мумкин».

— Абу Умомадан ривоят қилинади: «Ақлни ишлатинглар, чунки ақлдан фойдаланиш, фақат юқорига кўтаради».

— Суфён ибн Уяйна бундай деди: «Яхши ва ёмонни таниган киши оқил эмас. Оқил яхшини таниб, унга амал қилган ва ёмонни таниб, ундан ўзини тийган кишидир».

— Хишом ибн Урвадан ривоят қилинади: «Ишда муаммога кириб, ундан чиқа олган киши эр киши эмас. Балки ишларда эҳтиёт бўлиб, муаммога кирмаган киши эр кишидир».

— Шаъбий бундай деган экан: «Ақл бўлмаса, илмда яхшилик йўқ. Сўнг айтилганки, Аллоҳнинг наздида ҳалим инсондан кўра яхшироғи йўқ».

— Ҳакимлардан бири бундай дейди: «Ким ўзини оқил, одамларни ахмоқ, деб ўйлаётган бўлса, нодонлиги баркамол экан».

— Ҳасандан ривоят қилинади: «Кимнинг бошқариб турувчи ақли йўқ экан, кишиларнинг кўп ривоятларидан наф олмабди».

— Абу Исмоил Муаззинул Барожимдан ривоят қилинади: «Мансур ибн Муътамир билан бирга суҳбатлашиб турардик. У киши қачон турмокчи бўлсалар, бундай дуо қиласдилар:

«اللَّهُمَّ اجْمِعْ عَلَى الْهُدَىٰ أَمْرَنَا، وَاجْعَلِ النَّقْوَىٰ زَادَنَا، وَاجْعَلِ الْجَنَّةَ مَابَنَا، وَارْزُقْنَا شُكْرًا
يُرْضِيَكَ عَنَّا، وَوَرَعًا يَحْجُزُنَا عَنْ مَعَاصِيكَ، وَخُلُقًا نَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ، وَعَقْلًا تَفَعَّنَا بِهِ»

«Аллоҳим, ишларимизни хидоятда жамла, тақвони озукамиз қил, жаннатни борар жойимиз қил, бизни Сени рози қиласидиган шукар билан, Сенга осийлик қилишдан сақладиган тақво билан, одамлар орасида яшайдиган хулқ билан, фойдаланадиган ақл билан ризқлантири». Ақл ҳақида гапирганда кулгим қистаб кетарди. Бир кун менга бундай деди: Эй Абу Исмоил, нимага куляпсиз?, кишининг фалон нарсаси ва пистон нарсаси бор бўлсаю, аммо ақли бўлмаслиги, демакки, ҳеч нарсага эга бўлмаслиги мумкин.

– Ибн Журайждан ривоят қилинади: «Ақл уч қисмга бўлинган, ким учталасига эга экан, ақли баркамолдир: Аллоҳни яхши танимоқ, Унга яхши тоатда бўлмоқ, Унинг амрига яхши сабрда бўлмоқ».

– Ибн Журайждан ривоят қилинади: «Кишининг асоси ақлидир, ақли йўқнинг дини йўқдир».

– Ҳакимлардан бири биродарига бундай деган экан: «Эй биродрим, ақлинг ҳамма нарсани ўзига сифдролмайди, бас, унга энг муҳим ишинг учун жой бер, саҳийлигинг ҳамма инсонни сифдролмайди, бас, уни энг яхши инсонга сақлаб қўй, тунинг ва кунинг ҳамма эҳтиёжингга етавермайди, бас, ўзингдан зарур бўлган нарсани ташла, аммо ўзингдан зарур бўлган яхшиликни ташамофинг ақлдан эмас, яхшилигини синааб кўрмаган кишингни мадҳ этма».

– Ҳакимлардан биридан ақл нима, деб сўрашганда у бундай жавоб қилибди: «У икки нарсадир: бири, заковат ва онглилиқда тўғри фикрлаш, иккинчиси, нарсани тўғри ажрата билиб, кўпроқ тўғри иш қилиш (хатони кам қилиш)».

– Ҳафс ибн Ҳумайд бундай деган экан: «Алдамаслик кишининг тақвосидандир, алданмаслик ақлидандир».

– Абдулазиз ибн Абон баъзи аҳли илм ҳақида бундай деган экан: «Оқилнинг сўзи, оз бўлса-да, буюkdir».

ҒАРБ ҲАЗОРАТИ ҚУЛАГАНИНИНГ ЭЪЛОН ҚИЛИНИШИ АЛЬТЕРНАТИВ ИСЛОМИЙ МОДЕЛНИ ЭЪЛОН ҚИЛИНИШИГА БОГЛИҚ

Америка ва Европадаги йирик Ғарб давлатлари бугун олам ишларига ўз ҳукмини ўтказаётгандығыда ҳеч шубха йўқ. Россия ҳам бунда уларга ўз региони доирасидан ташқарида – мана шу давлатлардан ҳар бири ўз нуфузи остидаги миңтақаларда Россия учун йўл қўядиган микдорда – бир маълум улуш билан шерик бўлмоқда. Лекин бу ўз ҳукмини ўтказиш ёлғиз куч мантиқига таянмоқда. Инсонни бино қилишга чакирадиган фикр мантиқи эса аллақачон тамоман қулаб бўлган. Мустамлакачилик, халқларни қулга айлантириш, инсон ҳукуклари асосий меъёрларини поймол қилиш иллати билан касалланган Ғарб ҳазоратининг сохталиги аллақачон исботланиб бўлди. Ана шу давлатлар бу меъёрларни муқаддас деб билишини даъво килади. Аслида эса бу давлатлар факат ўз манфаатларинигина муқаддас деб билади.

Бу давлатлар пайдо бўлганидан бошлаб инсониятга қарши жиноятларни килди. Ҳаётни Холиқ Субханаҳунинг шаръий ҳукмларидан ажратиб ташлайдиган, бинобарин моддий қийматни руҳий, ахлоқий ва инсоний қийматлардан устун қўядиган манбаатпарастлик фикрини қабул қилиши билан бу давлатларнинг ёвузлиги ва ваҳшийлиги янада ортди. Шу сабабли бу давлатлар кетма-кет қатор даҳшатли жиноятларни килди. Бу жиноятлар оқибатида бутун бошли халқлар қирғин ва қувғин қилинди. Бу жиноятларни Ғарб сиёсатчилари ҳеч иккиланмай ёки киприк қоқмай амалга ошириши.

Тарих – ҳозирдаги воқе каби – бунга гувоҳдир. Чунки бирон кимса башарият хотирасидан кизил танли ҳиндуларни – оқ танли киши уларнинг юртларини мустамлака қилиши учун – қириб ташланганини ўчириб ташлай олмади. Ҳеч ким африкаликлар чеккан азиятлардан кўз юмдира олмади. Африкаликларни қулфуруушлар қуллар сифатида Америкага қўзилардек ҳайдаб келиб уларга энг ёмон азобларни тоттириши. йўларига хизмат қилдириш учун шундай ёвузликларни қилишди. Икки жаҳон урушида ўнлаб миллион одамлар ўлдирилгани ёдимииздан чиққани йўқ. Бу урушлар ҳукмрон бўлиш, юртларни босиб олиш учун қилинди. Бу давлатлар Брунди ва Руанда қирғинларига нисбатан ҳам ўта ҳақорат билан муносабатда бўлди. Бу қирғинларда мана шу давлатлар кучлари кўз ўнгидаги ва ҳомийлигига миллионлаб одамлар қирғин қилинди. Шундан кейин мусулмонлар юртларини вайрон қилиш лойиҳалари бир-бирига уланиб кетди. Бу юртларни оёқ ости қилиш овоз бериш ва тасвирга тушириш билан ваҳшиёна, жирканч шаклда ҳужжатлаштирилди. Фаластан, Чеченистан, Босния, Афғонистон, Ироқ, Бирмада шундай қилишди, бугун эса Суряяда шундай қилишмоқда. Суряяда портловчи бочкаларни осмондан шаҳарлар устига кечаю кундуз ёмғирдек ёғдиришмоқда, болаларни, кексаларни, аёлларни ҳеч бир тўсқинликсиз оммавий қирғин қилишмоқда.

Фарб давлатларининг мунофиқлиги ахволни янада ёмонлаштириди. Бу давлатлар демократияни ёйиши даъво қилади. Ваҳоланки мусулмонлар юртларидағи мустабид, зўравон режимларни узоқ ўн йиллар давомида кўллаб-кувватлаб келаётганлар мана шу давлатларнинг ўзиdir. Бу давлатлар бу режимларни кўллаб-кувватлабгина қолмай балки уларни ўзларининг стратегик иттифоқчилари деб ҳам ҳисоблади. Ваҳоланки бу режимлар Фарб соҳтакорлик билан даъво килаётган инсон хукуқларининг душманидир. Бунга мисол қилиб Саудия, Тунис, Миср ва Ироқдаги ҳоким режимларни келтириш мумкин.

Дарҳақиқат бу давлатлар якка ҳолда ҳам, биргаликда ҳам инсон бу оламда азизу мукаррам бўлиб, тинч, осуда ва фаровон ҳаёт кечириши учун зарур бўлган асосий эҳтиёжларни таъминлайдиган бир барқарор оламий низомни ишлаб чиқа олмади. Бунинг сабаби шу давлатларда хукмрон бўлган капитализм фикри табиатига бориб тақалади. Чунки бу давлатлардан ҳар бири ўз манфаати ортидан елиб-югуради, ўзи даъво қиладиган ахлоқий ёки инсоний масъулиятни заррача ҳам ҳис қилмай заиф давлатлар бойликларини ўта очкўзлик билан талаб-ташиб кетишига уринади. Бу давлатларда ахлоқий ёки инсоний масъулиятдан жинсий бузуқлик «хукуқи» ҳамда Исломни камситиш ва унинг мұқаддас қадриятларини таҳқирлаш «хукуқи»дан бошқаси қолмаганлиги шундоқ кўриниб турибди!

Капиталистик давлатлар билан Ислом давлати ўртасидаги фарқни бемалол ажратиш мумкин. Чунки капиталистик давлатлар оламни мустамлакага айлантириб унинг аҳлини қул қилишга ҳаракат қиласа Ислом давлати Умматни рисолат соҳибига айлантиради, Исломни ёйиш, татбиқ қилиш учун ва бутун башариятни хотиржамлик ва барқарорлик билан таъминлаш учун энг қимматли нарсаларни фидо қилади. Мана шуларнинг барчаси сабабли Исломнинг бор ҳақиқатини соғлом, тўғри, аниқ ақидадан келиб чиқадиган мукаммал ҳаёт низоми сифатида рўйи рост кўрсатиб бериш зарур. Бу соғлом ақида башариятга яхшиликни етказади, уларнинг ўртасида раҳмат, сокинлик ва хотиржамликни ёяди. Фарбнинг соҳта ҳазоратини, тубан манфаатпарастлик ақидасини ва машъум ишларини ҳам доим ёритиб бориб ғарбнинг ҳақиқий башарасини очиб ташлаш ва башариятни ундан нафратлантириш ҳам зарур. Лекин модомики мусулмонлар ўзларининг ақидаларини ва шариатларини бирлаштирувчи Исломий давлат бўлмиш Халифалик давлатида гавдалантириб акс эттирмас эканлар бунинг матлуб даражада муваффакият қозониши ҳеч қачон юзага келмайди. Зеро Халифалик давлати чириган Фарб ҳазорати ўрнига альтернативни акс эттирадиган амалий моделни илгари суриш учун матлуб жавҳар-моҳият ҳисобланади. □

АМЕРИКАЛИК ЖУРНАЛИСТ: СУРИЯНИ БҮЛІБ ТАШЛАШДАН БОШҚА ЧОРА ЙҮҚ, УНИНГ ЯХЛИТЛИГИНИ САҚЛАБ ҚОЛИШДА ҚАТТИҚ ТУРИБ ОЛИШ ОММАВИЙ ҚИРГИН ДЕМАКДИР

«Уолл-стрит Жорнал» газетаси журналист Брет Стивенснинг бир маколасини нашр килди. Журналист унда Сурияни бүлиб ташлашни таклиф килади. Унинг айтишича «Суриядаги ички уруш муаммосини ҳал қилиш учун күрсатылған 17 ташапшының натижаси факат киргін ва күвіннің янада авж олдирисін бўлди, холос. Чунки 2012 йилдаги Кофи Аннан ташаббуси, ундан бир йил кейин эса Ахзар Иброхимий режаси, Женева-1, 2, 3 хамда Вена амалиёти барбод бўлди».

Стивенс яна «Халабдаги гуманитар сулх ҳақидаги сўзлашувлар 2012 йилдаги эълон каби бир куруқ, пуч эълон эди, холос. 2012 йилда Сурия президенти Башар Асаднинг кетиши зарурлиги ва кимёвий куролни ишлатиш хусусида қизил чизикка амал қилиш зарурлиги талаб килинган эди» деди.

Журналист «президент Обама учун Оқ уйда фактат 136 кун колди, холос. У Оқ уйни келгуси маъмуриятга Сурия хусусида ўз сиёсатини ишлаб чиқиши вазифасини колдириб тарк этади. Келгуси маъмурият ташки ишлар вазири Жон Керри ва унинг рус хамкаси Сергей Лавров ўтган йили эълон қилган ва Суриянинг яхлитлигини саклаб қолишига чакиравчичи «асосий принцип»ни рад этиши лозим» деб кўрсатиб ўтди.

Стивенснинг фикрича «Суриядаги уруш табиати шуни талаб килади. Чунки у бир ўйиндор. Ё котил бўлишинг керак ёки мактул (курбон). Ё Асад галаба килади ёки унга карши турган оппозиция. У тўргта тараф: Россия, Эрон, Туркия ва Кўшма Штатлар иштирок этади. Келгуси маъмурият ташки ишлар вазири Жон Керри ва унинг рус хамкаси Сергей Лавров ўтган йили эълон қилган ва Суриянинг яхлитлигини саклаб қолишига чакиравчичи «асосий принцип»ни рад этиши лозим» деб кўрсатиб ўтди.

Журналист Америка маъмурияти фаразларини эслатар экан, алавийлик фундаментига эга Асад режимининг Ливиядаги Муаммар Қаззофий кулаган услубнинг ўзи билан қулаши ҳакида фол очиши «ўллук» бўлганини кўрсатиб ўтади. Унинг айтишича «Асад кучларининг ваҳшийлиги уларнинг келажакда ўзларига нима бўлишидан кўркишаётганинг ифодасидир. Шунинг учун улар канчалик бағри тош бўлиб боришигани сайнада ваҳшига айланишиди. Шундан келиб чиқиб демак Сурия ўйини ёш яшаб қолишинг ёки ўлишингдир».

Стивенснинг яна фикр билдиришича «бўлиб ташлаш варианти энг яхши вариантдир. Гарчи бу вариант Сурия муаммоларини бутунлай ҳал қилиб беролмаса ҳам лекин у бу муаммоларни улар устидан назорат ўрнатищ мумкин бўладиган даражага туширишга ҳаракат қилиши мумкин. Чунки келгусида Ўрта ер денгизи соҳилларида бир алавий давлатчанинг пайдо бўлиши Асад оиласи бошқарувининг нажот топишига ва давом этишига олиб келади. Ирок Курдистон билан бөгланадиган курд давлати эса тинч этник минтақа бўлади. Айниска Россия томонидан бериладиган хавфзислик кафолатлари олинсан шундай бўлади ва бу давлат агар Америка химояси таъминланса тинч фукаролар учун бир бошпана бўлади. Лекин Туркия бу ечимга ўзи учун бир таҳдид сифатида қарамоқда».

Журналист бўлиб ташлашга тааллукли нұкта хусусида, жумладан Анкаранинг Сурияда бир курд вужуди бўлишини қабул қилишига тааллукли нұкта хусусида эхтиёткор ёндашувлар борлигига эътиборни қаратар экан, Анкаранинг Ирок шимолида шундай вужуд бўлишини қабул қилганини кўрсатиб ўтади. У Кўшма Штатларнинг – Туркия хавотирларини камайтириш учун – Сурия курдларини Курдистон ишчилар партияси «ПКК» билан алоқаларини узишига ундаша бирон рол ўйнаши мумкинligини ҳам кўрсатиб ўтади.

Стивенс Сурия ҳолатига ўхшаш бир кризисни эслатиб, ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида олам Болконда бир даҳшатга дуч келганига эътиборни қаратади. Ўшандо – дейди у – Кўшма Штатлар ҳарбий ҳаракатланишга карор килган эди ва маҳаллий вакил кучлар орқали сиёсий натижаларга эришган эди. Бир вактлар Югославия деб аталган мамлакат бугун еттига турли давлатларга айланди.

Ал-Ваъй: Ҳакиқий Халифалик йўқ бўлиб турган ҳозирги шароитда мусулмонлар пасткашларнинг дастурхонига мўлтираб турган етимлардек бўлиб қолаверишади, душманлар уларнинг томирларини киркаверишади, улар эса хайрон қараб тураверишади. Ахир қачон мусулмонлар тўғри йўналишдаги биринчи кадам фарзлар тоғи бўлмиш ва Ислом, унинг ахли ва юртларини муҳофаза килувчи мустахкам қўргон бўлмиш Халифаликни куриш эканлигини тушуниб етаркинлар!!! □